

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

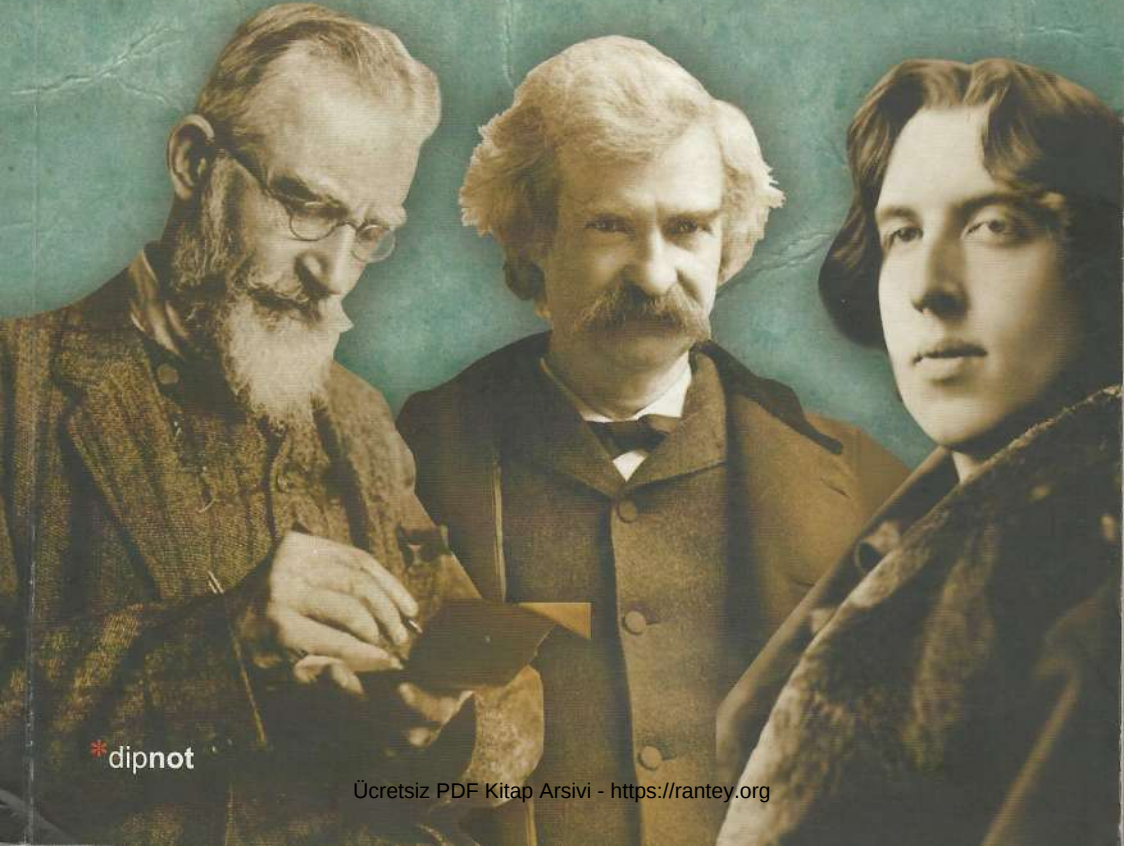
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Oscar Wilde - Bernard Shaw - Mark Twain

ÜÇ BÜYÜK YAZARDAN *aforizmalar*

İngilizceden çeviren
Devrim Evcil

O. Wilde-B. Shaw-M. Twain
ÜÇ BÜYÜK YAZARDAN
AFORİZMALAR

***dipnot** yayınları

The Sayings of Oscar Wilde (Duckworth, 1989), **The Sayings of Bernard Shaw** (Duckworth, 1993), **The Sayings of Mark Twain** (Duckworth, 1992) ve **The Wit and Wisdom of Mark Twain** (Dover Publications, 1999) adlı kitaplardan derlenip çevrilmiştir.

© Dipnot Yayınları, 2015
Sertifika No: 14999
Dipnot Yayınları 216
ISBN: 978-605-4878-37-6
1. Baskı, 2015/Ankara

Editör: İbrahim Yıldız
Çeviren: Devrim Evcı
Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Paz. Ltd. Şti.
Baskı: Sözkesen Matbaacılık (Sertifika No: 13268)
İvedik O.S.B 1518. Sok Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40
Yenimahalle/ANKARA Tel: (0312) 395 21 10

Dipnot Yayınları

Selânik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32
e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com
www.dipnotkitap.com

O. Wilde

B. Shaw

M. Twain

Üç Büyük Yazardan AFORİZMALAR

İngilizceden çeviren

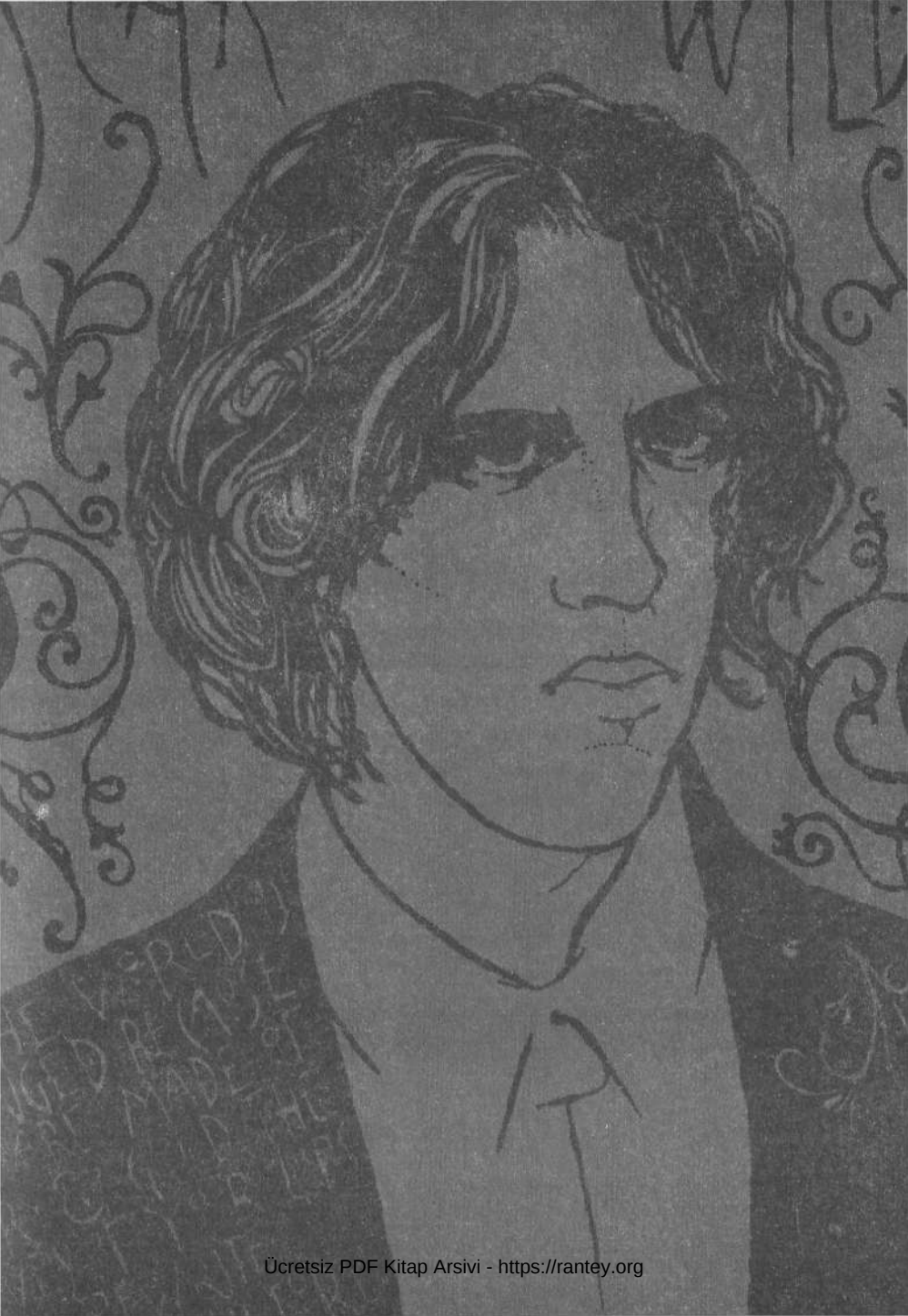
Devrim Evcı

*dipnot yayınları

İçindekiler

OSCAR WILDE.....	9
Giriş.....	9
Kadınlar	17
Erkekler	24
Aşk & Evlilik.....	27
Gençlik Çağı & Yaşlılık.....	32
Başka İnsanlar	34
Ahlak & Din	39
Kitaplar	49
Sanat & Müzik.....	52
Modern Zamanlar	55
BERNARD SHAW	67
Giriş.....	67
Kendisi Üzerine.....	73
İnsan Yaşamı & İnsan Doğası	77
Kadınlar, Aşk & Evlilik.....	86
Sınıf	102
İngiltere & İrlanda	106
Sanat & Kültür	115

Müzik & Müzisyenler	119
Din & Bilim	122
Shakespeare & Diğer Yazarlar	128
Değişik Konular & Kendisine Atfedilen Sözler.....	134
MARK TWAIN.....	141
Giriş	141
Erkekler, Kadınlar, Çocuklar & İnsan Doğası	145
Aşk, Evlilik & Romans	151
Erdem, Kusur & Adap	152
Siyaset & Tarih.....	161
Din	165
Gençlik Çağı & Yaşlılık.....	169
Gerçek, Dürüstlük, Yalan & Vehim	172
Okuma, Yazma & Eğitim	176
Sağlık & Egzersiz	181
Para & Ticaret	182
Seyahat	183
Çeşitli Konular	185

OSCAR WILDE

Giriş

Sevinç gibi, espriyi de havada kapmak gerek. Derin bilgisini üzerinde hafif taşısa da her şeyi okumuş bir yazar olan Oscar Wilde, Blake'in ünlü aforizmasını yeniden yazmaktan muhtemelen zevk duyardı: Espriyi havada öpen, sonsuzluğun sabahında yaşar. Wilde'vari bilgeliliğin hantal hiçbir yanı yoktur. Üstelik Oscar, tutkusal olanla gelip geçici olanı birleştirmekten, bu ikisini sanatın ölümsüz panteonuna taşımaktan da büyük keyif alırdı.

'Kendini sevmek, ömür boyu sürecek gönül ilişkisinin başıdır.' Bundan hem daha doğru hem daha yanlış, hem daha tehlikeli hem daha gamsız bir şey olabilir mi? Ama işte, *İdeal Bir Koca*'nın üçüncü perdesinde hiç aldırışsız, öylesine sahneden savrulur bu söz. Wilde asla kurmaca bir yapıt kaleme almazdı (*Dorian Gray'in Portresi*, bir dizi muziplik ve sezgi yumağıdır, roman değil), çünkü o takdirde bu tarz ifadenin içerdiği unsurların nasıl çözüme kavuştuğunu anlatmak zorunda kalırdı. O, bunu yapabilecek kadar, hatta fazlasıyla entelektüeldi. Ama sonuç çıkarma işini izleyicinin kendisine bırakmayı yeğlemişti. Onun tercih ettiği tarz, seyircisini pohpohlamaktan ziyade, onlara, eşyayı kendisi gibi hem derhal hem kapsamlı biçimde görebilecekleri yönünde iltifatta bulunmaktı.

Wilde'da nükte hiç yapmacık değildir. Tiyatroda, daha doğrusu salon komedisinde, arka arkaya seyirciyi kahkahalara boğan espriler

yapmaya dayalı bir nüktedanlıktır onunki. O asla, diyelim en yakın çağdaşı Nietzsche gibi, aforizmalarını bir felsefe ya da *Weltanschauung*¹ inşa etme amacıyla bir araya getirmemiştir. ‘Böyle buyurdu Oscar’ sözü, yalnızca bir diğer esprisi olurdu. Öte yandan, *mot*’ları,² düşünceleri, zekice kurulmuş veciz sözleri, akıllıca derlendiğinde, kitapta yakaladığınız bütünlük duygusunun ancak hayranlık uyandırıcı bir zekâyı ve büyüleyici bir insanı işaret edebileceğini anlıyorsunuz. Vecizlerinin ne kadar iyi olduğunu, ister istemez ortaya koyduğu canlı tarihi hem örtme hem aydınlatma konusunda nasıl ustalıklı olduğunu ancak bu tarz eksiksiz Wilde derlemeleriyle görmek mümkün.

Çünkü sanatının zirvesinde bir Wilde ciddi biri değildir. Richard Ellmann’ın benzersiz Wilde biyografisi, ilk onun alayla gülümseyeceği bir övgü yazısıdır; Wilde bu kitabı okusaydı, onu büyük, insancıl, nihayetinde neredeyse bir aziz olarak gören Ellmann’ı ciddiye bile almazdı. Genellikle iyi ve büyük olarak nitelendirilen şeylerle ilgili söylenen bu ifadelerden hiçbiri değildi Wilde; öyle olsaydı bile, buna gönül indirmezdi. Gönül indireceği bir söz varsa, o da, yine Nietzsche’nin yardımına başvurursak, ‘insanca, pek insanca’ ifadesi olurdu. Elbette bundan biraz fazlası söz konusu. Kendini sevmek, gayet insanca bir şey ve çoğun başkalarını sevmeye de sevk eder ve hem onların, hem kişinin kendisinin mutluluğuna olanak tanır. Gerçekten de, kusursuz bir gönül ilişkisidir bu. Wilde’in tragedyası, kendini yeterince sevmemesiydi; seviyordu sevmesine, Othello gibi: bilgece değil, fazlaca iyi biçimde. Ömür boyu gönül ilişkisi Wilde’da tragedyaya dönüşmüştü; bu, aynı zamanda sert bir kaba güldürü de olan bir tragedyaydı. Kendine karşı yeterince nazik değildi, bu da ona özgü bilgelik yoluydu. Bu anlamda, *Reading Zindanı Baladı* yapıtındaki ünlü sözü –‘Çünkü her insan öl-

¹ Alm.: Hayat felsefesi, dünya görüşü – ç.n.

² Fr.: nükte – ç.n.

dürür sevdiğini’ – yazarın bu yanını düşününce, ironik bir asılsızlıktır. Wilde kendini daha çok sevseydi, kendini yıkıma uğratmazdı.

Bu yıkıcı unsur, ancak nazik gamsızlık olarak tarif edilebilecek bu veciz sözlerin büyük kısmına yankılı bir art alan niteliği kazandırır. Söz konusu zıtlık, bu sözlerle tuhaf bir güç katar. Wilde’in aforizmalarının sahiciliği, insan bireylerinin iki dünyada yaşaması gerçeğinden gelir: ilki, bilerek sahip olunan, aktif ve rekabete dayalı olan dünya; diğeriye, daha bulanık, pasif ve gönülsüzce yaşanan. İlkinde bir dereceye kadar gösteriş yaparız, teşhirin hafifliğini kullanırız. İkincisinde yüzeyin altında yatan, anlaşılamayacak kadar direşken ve karmaşık kuvvetlerin kurbanı oluruz. Wilde’in sözleri, bir yönüyle, yaşanması yazgısal olana karşı neşenin, boyun eğmeye karşı hayat dolu olmanın öne sürülmesidir.

Çoğu mizah bu karşıtlığı tanır; Wilde’in mizahı ise daha çok tanır. Bu enfes seçkinin çarpıcı yanı, Wilde’in, bu teşhir-kurban oluş ve arzulanma-gereklilik oyunundaki temel oyuncu ve acı çeken olan kadınlara yönelik sergilediği dostça tutumu ve anlayışı gösterebilmesinden gelir. Erkeklerin –ve yazar erkeklerin– kadınlardan ‘anlayışla’ söz etmesi genellikle katlanılmazdır, ama hiç sanmıyorum ki, kadınlar Wilde’in onlar hakkında söylediği sözlerle itiraz etsin ya da bu sözlerde tepeden bakan bir tavrın kırıntısını bulsun. Wilde’in kaleminde kadınlar, sergiledikleri vakar yoksunluğu kadar, kardeşlik duygularıyla da korunur – erkek, onlarla aynı alamete bindiğinin bizatihi farkına vararak kadınları korur. Wilde hep nazik bir insan değildi: yazarın da kabul edeceği gibi, hemen hiç kimse değildir; sona doğru Wilde’in, karısı Constance’a karşı davranışları da onaylanacak türden değildi. Onu düşünmekten ya da onunla ilgili farkındalığından artık vazgeçmiş gibidir Wilde; aşk, hatta şefkat duygularından öylesine kopmuş görünür ki,

Constance'ın yaşadığı yıkımda yazarın kendisi kadar ister istemez bu kopuşun da payının olduğunu düşünürsünüz.

Ancak bunu yazara karşı kullanmak, kanımca eleştirinin dozunu kaçırmak olur ve bu tarz eleştiri, yazdığı her şeyi göz ardı eden gayri ihtiyari hasmane bir tutum içerir. Gayri ihtiyari diyorum, çünkü Wilde asla böylesi alaya yeltenmez, başka deyişle, kadın düşmanlığına soyunmaz. Diyelim, akılsız bir erkeğin gözlemleri karşısında tutum alan bir Jane Austen karakterinin aksine Wilde, hepimizde mevcut kıyasıya eleştiri tutumuna pek rasyonelmiş gibi bakmaz. Tek yaptığı ve doğru biçimde yaptığı, bir başka espri olur. Ne ki, esprinin altında tam bir farkındalık duygusu yatıyordu. 'Her kadın asidir – genellikle de kendine isyan halinde bir asi,' der, misal. Bununla, ne dediğini iyi bilir; hatta esprisinin bir nevi saçmalık boyutunda zarafete savrulmasına olanak tanıdığına bile söylediğinin farkındadır. 'Her kadın zamanla annesine benzer. Bu, onun tragedyasıdır. Erkek benzemez. Bu da onun tragedyası,' bir diğer ilginç aforizmasıdır onun. Annesi gibi olmada hüsrana uğrayan erkek nosyonu gerçekten son derece komiktir ve veciz söz sahibi, yaptığı nüktenin kendi kuyruğunu ısırmasını istemiş gibidir. Ama hayır, ima orada durmaz, alabildiğine gider. Sahip oldukları nitelikler açısından, erkeklerin de kadınlar gibi olması gerekir; ancak biza-tihi bu nitelikleri fazlasıyla belirleyen, kadının hayatının gerekleridir. Thomas Hardy de hemen hemen aynı dönemde yazdığı, zincirlerinden kurtulmuş bir kadının tıpkı annesi gibi kendi kızlarını baskı altına almaya başladığını gösterdiği *The Well-Beloved* romanında aynı noktayı çok daha emek vererek vurgular. Ne var ki, Hardy, Wilde'ın, üstün gözlemciyi komik ve yüzü kızaran katılımcıya dönüştürdüğü tarzda bir espriye baş vurmaz.

'Kadının hayatında tek gerçek tragedya vardır. Geçmişinin asıl âşığı olması, geleceğininse hep kocası.' Burada da yazarın nüktedanlığı doğal olarak çehresini değiştirir ve –ağır trajik bir ironi hiç içermese de– tüm

insan yaşamına uygun olarak kendini gösterir. Ama yapmacığa kaçmayalım. Lort Henry Wotton'ın *Dorian Gray'in Portresi*'nde belirttiği gibi, 'başkalarının tragedyasının hep sonsuzca bayağı bir yanı vardır.' Toplumsal hayvanlar olarak, dostlarımızın bir Macbeth ya da Othello olmadığını biliriz, ancak biz de için için, biraz da olsa o trajik kahramanlar gibi olmayı arzularız. Başkalarının tragedyasının bayağı oluşunun hemen yanına konacak diğer söz de, yine Lort Henry'ye ait: 'Başkasının yaşadığı skandala bayılırım, ama kendi skandalıma hiç yüz vermem; benimkinde yeniliğin çekiciliğinden eser yok ki.' Lort Henry de, yaratıcısı gibi, kötü adam olamayacak kadar benmerkezcilikten uzaktır.

Max Beerbohm Wilde'ı çok severdi, ancak azizlik ya da şehitlik payesine layık göremeyecek şekilde onu ciddiye alamamıştır; kendinde bu gücü bulamaması hem Wilde'ın hem de bizzat Beerbohm'un yeteneklerinin gerçek niteliği hakkında çok şey ifade eder. Her ikisi de, Sir Walter Scott'ın 'şu hav hav taklitçiliği denen şey' diye tanımladığını yapamazdı: muhtemelen ikisi de, Jane Austen'la birlikte, 'Benimkindense başka kalemler, suçluluk duygusu ile sefalet üzerine yazsın,' derdi. Wilde suçluluk duygusu ile sefalet hakkında yazmaya zorlanıp bu tarz insanlarla yaşamaya mecbur hissettiğinde, yazısı ciddi biçimde içtenliğinden yitirir. Aldous Huxley'nin, bizzat Wilde'ın üslubuyla ifade ettiği gibi, içtenlik yetenek meselesidir; bu anlamda, Wilde'ın doğru-dan uçuruma bakma yeteneği yoktu. Onun edebi dehası, herhangi bir bahaneyle olay mahallinden uzaklaşmayı yeğlerdi. Nüktedanlığı ve bilgeliği tüm hayatı kapsayabilirdi – ama kendi yöntemince. Lort Henry kaba güce dayanabileceğini söyler, 'ama kaba akıl, katlanılacak şey değildir... Kaba akıl, zekâ altına vurduğundan olacak.' Oscar Wilde'ın vecizeleri kesinlikle bunu yapmaz.

Beerbohm, dostunun nüktedanlığının beklenmedik şekilde evcil denebilecek tarafını büyük olasılıkla takdir ediyordu. 'Basit zevklere

bayılırım. Bunlar, karmaşık olanın son sığınağıdır.’ Son, ama çok iyi de bir sığınak. Wilde’ın en eğlenceli paradoksları, çoğun en basit şeyleri, en genel insan zaaflarını işaret eder. Radyoda ya da gazetelerde her gün yorumcuların Wilde’vari bir paradoksun unutulmaz biçimde tanımlandığı ya da sabitlediği bir şeyi yaptığını duyar, görürüz. Adeta temiz çamaşırlarını sokakta yıkamaktadırlar. Bellek yitimi, ev içi eksiklik, işe geç kalma, golf oynayamama, vesaire vesaire, konularındaki beceriksizliklerini apaçık itiraflarının onları dinleyici ya da okur gözünde şirin kılacağını biliriz. Bizim gibi onlar da bilir elbet, bu tarz çaba kötü olduğumuzu göstermez; biz de iyi niyetli, düzgün insanlarız ve kusurlarımızı seve seve üstlenir görünmek de en yaygın insan özelliklerinden biridir. Ancak bu süreci kavramak ve aynıyle tanımlayabilmek de Wilde’ın sahip olduğu türde bir nüktedanlıkla –ve onun iyi niyetiyle– mümkün olmuştur. Bağlamımız, elbette *Ciddi Olmanın Önemi* ve ‘utanç verici’ şey de, Londra’da pek çok kadının bizzat kendi kocalarıyla flört eder görünmekten zevk duyması. Adeta temiz çamaşırını sokakta yıkamaktır, yaptıkları.

Şu da kayda değer bir noktadır, Wilde insanın doğası üzerine kavrayış ve yorumlarında, on yedinci ve on sekizinci yüzyıl meslekten edebiyatçı Fransız muadilleri Vauvenargues, La Bruyère ve La Rouchefoucauld’a nazaran elini daha hafif tutar. Bu yazarların veciz sözlerinin hantal bir yanı vardır; büyük edebiyatın tarihi içinde, çok bariz biçimde hayran olunmak ve kendine hayran olmak için yazılmış gibidir sözleri. Wilde’ı naçizane taklit ettiğini içtenlikli övgüsüyle ifade eden G.K. Chesterton bile, muhteşem yazılarında, ustasından çok daha tumturaklı ve yapmacıktır. Wilde, La Rouchefoucauld gibi, ‘en yakın dostlarımızın yaşadığı talihsizliklerde bizi hepten gücendirmeyen bir şey vardır’ gibi bir söz asla kaleme almazdı; aynı şekilde, Chesterton’ın, inanç sahibi olmayanların eğlenceyi kaçıracağı yolundaki cilveli küçük *mot*’sunu yazacak seviyeye de düşmezdi. Hayır; baş-

ka yerde önerdiğim şeyi yinelemek gerekirse, Wilde'ın nüktedanlığına ve bilgeliğine en çok uyanlar, kendi romancılarımız, özellikle de yerli romancılarımızdır – örnekse, Jane Austen, Somerville ve Ross, Elizabeth Bowen. Bizzat Wilde, 'sfenks' dediği Ada Leverson'la çok yakın dosttu; kadına dair 'sır bilmez sfenks' sözünü Leverson'ın söylemiş olması muhtemeldir. Leverson'ın, zamanının ve tüm zamanların en eğlenceli ve sezgili romanlarından biri olan *The Little Otleys* yapıtını yeri gelmişken şiddetle tavsiye etmek isterim. Wilde'ın yapıtlarındaki kimi espri ve durumların kaynağının Leverson olması nasıl muhtemelse, bu kitaptaki kimi şeyleri de olasılıkla Wilde önermiştir. Algı ve zekâlarının ürünleri konusunda iki yazar da en küçük şekilde sahip lenmeci ya da mülkiyetçi değildi, ki bu başkasına açık olma durumu, Wilde'ın mizah anlayışının en güzel yanlarından biridir. Falstaff gibi Wilde da sırf kendisi eğlenceli olmakla kalmayan, başkalarının eğlencesine de esin kaynağı olan bir karakterdir.

John Bayley

Kadınlar

Kadın, yaşı hakkında tam doğrucu olmamalıdır. Yoksa hesapçı görünür.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Gerçek yaşını söyleyen kadına hiç güvenmemek gerekir. Bunu söyleyecek kadın her şeyi söyler.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Düzgün bir evveliyatı olsun, kadın her şeyi yapabilir.

Lady Windermere'in Yelpersesi, Perde I

‘Kötü adamı nasıl tanımlarsınız?’

‘Masumiyete hayran biri.’

‘Ya kötü kadın?’

‘Ha, o da şu: erkeğin asla bıkkınlık getirmeyeceği biri.’

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Kadına tek anlamlı davranış biçimi, onunla sevişmektir, eğer güzelse; değilse, başkası da olur.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Sağduyulu kadın, nedense sıradandır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org/> *Yeni Bir Koca*, Perde III

Erkek mi; zayıf, beceriksiz, güvenilir, gerekli ve üstüne üstlük milyonlarca yıl akılcı olmuş cinsiyet. Elinde değil, ne yapsın; cinsi böyle. Kadının tarihiyse bambaşka. Biz kadınlar, sağduyu denen şeye karşı duruşun hep en renkli örneği olmuşuz. Daha en baştan bu nanenin taşıdığı tehlikeleri görmüşüz.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde II

İltifatla kadının süngüsü düşmez. Erkeğinse hep düşer. İki cinsiyet arasındaki temel fark budur.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Dünyada kurallara başkaldıran vicdan kadar kadında yakışıksız duran şey yoktur.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Kadının, zulmü, düpedüz zulmü takdir etmesinden ölesiye korkarım. Oysa kadın ilkel içgüdünün en güzeline sahip. Kadını kurtarmışız, ama hâlâ efendisini arayan köle gibi. Baskı görmeye bayılıyor, demek.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Sekiz

Kadın perdenin ne zaman indiğini hiç bilmez. Hep bir altıncı perde ister; oyuna ilgi bitmeyeyazsın, bu defa da devam etsin ister.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Sekiz

Ağlamak sıradan kadının sığınağıdır, güzel olanınsa, felaketi.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Kızıyla her mevsim kopuş yaşamayan anne, gerçekte şefkat yoksunu biridir.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Kadın, çocuğunu korumak için ölümle cebelleşir. Ölüm, ki evlattan yoksundur, çocuğumuzu bizden almaya çalışır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde IV

Dünyada evli kadının sadakati gibisi yoktur. Heyhat, evli adamınsa bundan zerre haberi olmaz.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Kadınların eğitim düzeyi o kadar yükseldi ki... artık hiçbir şeye şaşır-mıyoruz, mutlu evlilik hariç.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Artık daha çok kadın, her şeyden çok, hayranlarının sadakatinden do-layı yaşıyor.

İdeal Bir Koca, Perde I

Kadın, bizi kusurlarımız uğruna sever. Yeterince kusurumuz varsa, ze-kâmızı dahi mazur görür.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Beş

Londra'da artık daha çok kadın, evini orkide, yabancılar ve Fransız romanlarıyla süslüyor sanki.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde IV

İyi kadının hayat görüşü son derece sınırlıdır; ufku dar, ilgisi küçük.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Kadının, tam anlamıyla aptalca bir şey yapması için tam anlamıyla iyi olması gerekir.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde II

İyi kadın nasıl da çetindir! Kötü erkek nasıl da zayıf!

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Kadın, erkeği elinde tutmak istiyorsa, tek yapması gereken, ondaki en kötüye hitap etmektir.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Kadın her konuda muhteşem içgüdü sahibidir. Gözünün önündeki hariç, her şeyi keşfedebilir.

İdeal Bir Koca, Perde II

Bağışlanmaya ihtiyaç duyduğumuz vakit, kadından bizi yargılaması değil, bağışlaması beklenir. Cezalandırmak değil, affetmektir onun görevi.

İdeal Bir Koca, Perde VI

Kadın ne demektir, gerçekten bilmek istiyorsanız –gerçi tehlikeli iştir bu– onu dinlemeyin, ona bakın.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Kadında bellek olması istenir bir şey değildir. Bu, rüküslüğün başlangıcıdır. Başındaki boneye bakarak, belleği var mı, yok mu, anlamak çok kolaydır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Her kadın zamanla annesine benzer. Bu, onun tragedyasıdır. Erkek benzemez. Bu da onun tragedyası.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Pek çok kadının bir geçmişi vardır, ama kulağıma çalınan o ki, bu kadının en az bir düzine geçmişi var ve hepsi de ona cuk oturuyor.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Her kadın asidir – genellikle de kendine isyan halinde bir asi.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Kesinlikle benzersiz bir yeteneği var: yüzünü unuttuğu insanların adlarını hatırlayabiliyor.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Gerçekten pişmanlık duyacak kadın, kötü bir terziye görünmek zorundadır, yoksa kimse inanmaz.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde IV

Erkek, kadının ilk aşkı olmak ister. Biz kadınlarınsa her konuda daha incelikli bir içgüdüğü var. Bizim dileğimiz, erkeğin son gönöl ilişkisi olmaktır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Kadında mizah anlayışı kadar romans duygusunu bozan şey yoktur.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Gönöl ilişkisinde yirmi yılı devirmiş kadın virane gibi görünür – yirmi yıllık evlilikse onu bir devlet dairesine benzetir.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Göz kamaştırıcı bir kadın söz konusuysa cinsel ilişki boy ölçüşme değil, savunmadır.

İdeal Bir Koca, Perde III

[Kadın:] Sır bilmez sfenks.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Kadının gücü, bayım, psikolojinin onu bize açıklayamamasından gelir. Erkeği tahlil edebilirsiniz; kadınsa... çok basit, hayran olunmak için vardır.

İdeal Bir Koca, Perde III

Kadının hayatında tek gerçek tragedya vardır. Geçmişinin asıl âşığı olması, geleceğininse hep kocası.

İdeal Bir Koca, Perde III

İnsan dediğiniz, tanrılarına nasıl davranırsa, kadın da bize öyle davranır. Bize tapar ve onun için bir şey yapalım diye başımızın etini yer.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Kadın, maddenin akla galebe çalışını temsil eder; erkekse, aklın ahlaka.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

Londra, kocasına güven duyan kadınlarla dolu. Onları fark etmek kolaydır. Üzerinden mutsuzluk akan kadın, böyle bir kadındır.

Lady Windermere'in Yelpersesi, Perde II

Yaşı ne olursa olsun leylak rengi giyinmiş kadına zinhar güvenmeyin, ya da otuz beşinin üstünde olup pembe kurdele takana. Bu, bir tarihleri var demektir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Sekiz

Kadına akşam giyemeyeceği elbise asla almamak gerek.

İdeal Bir Koca, Perde III

Kötü kadın rahat kaçıır. İyi kadın can sıkır. Aralarındaki tek fark budur.

Lady Windermere'in Yelpersesi, Perde III

Kadının en kötü yanı budur. Hep iyi olmanızı ister. Diyelim iyisiniz; tanıştığınızda sizi hiç mi hiç sevmez. Sizi telafisi imkânsız biçimde kötü bulmak, sevimsiz şekilde iyi bırakmak ister.

Lady Windermere'in Yelpersesi, Perde III

Günümüzde genç kadının, sanki ateşle oynamak tek hedefiymiş gibi bir havası var.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Bu genç Amerikalı kadınlar iyi bir talip gördü mü hemen kapıp götürüyor. Niye kendi ülkelerinde kalmaz ki bunlar. Hep duyarız, Yeni Dünya kadın cennetiymiş diye... Boşuna değil, Havva gibi bunlar da cennetten çıkmaya can atıyorlar.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

İngiliz kadınları nasıl geçmişlerini gizlemekte ustaysa, Amerikalı genç kadınlar da ebeveynlerini saklamakta beceriklidir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Üç

Erkeğin geleceği olanını severim, kadınınsa geçmişi olanını.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Beş

Erkekler

Bunun için erkeğin yirmi yıl önceki kariyerine bakmak adil mi, peki?

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Erkek neyin alımlı olduğunu dillendirmekten vazgeçmişse, alımlı olanı düşünmekten vazgeçmiş demektir.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde II

Erkek dediğiniz, öyle yüreksiz ki! Hayatta her yasayı çiğner, sonra da hayat ona dil uzatacak diye ödü kopar.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Güzel kadının kocasının ait olduğu bir sınıf varsa o da suçlular sınıfıdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Beş

Açıkçası, erkek kadını hiç zora koşmamalı. Bunu nasıl yapacağını bilmez. Yaptığında da yersiz bir sözle yüzüne gözüne bulaştırır.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

Beyefendi dediğiniz kişi egzersiz yapmaz.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde II

Erkek, kadının beklentisini harfiyen yerine getirirse kadın ona iyi gözle bakmaz. Kadının anlamayacağı şeyi söylemek ne kadar mantıklıysa, beklemediği şekilde davranmak da o kadar yeğdir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

Erkek yaşlanır, ama asla iyi yönde değişmez.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi- <https://tanitey.org>

Erkek, sevmediği sürece hiçbir kadınla mutlu olamaz.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Beş

Evli adamın mutluluğu... evlenmediği insanlara bağlıdır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Ev, erkeğin asıl ait olduğu alan gibi geliyor bana. Şu da bir gerçek, ev içi görevlerini yapmayı ihmal etti miydi acınası şekilde kadınsılaşır; sizce de öyle değil mi?

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

İdeal erkek, bizimle tanrıçaymışız gibi konuşmalı, bize çocukmuşuz gibi davranmalı. Ciddi her isteğimizi reddedip, tek tek her kaprisimizi tatmin etmeli. Yeni kaprislerimiz olması için bizi teşvik etmeli, her tür görevden elimizi ayağımızı kesmeli. Kast ettiğinden hep fazlasını söylemeli ve söylediğinden fazlasını kastetmeli.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Sınavların en küçük bir değeri yoktur. Erkek beyefendiyse, yeterince biliyordur; değilse, bildiği her şey onun adına kötü demektir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Üç

Erkek, hayatı çok erken tanır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde IV

Evlenmek isteyen erkeğin dünyadan haberi olmadığını ya da her şeye vakıf olduğunu düşünmüşümdür hep.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Beyefendi erkeğin parası olmaz.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde II

Erkekler çok, çok kalpsiz. Güçlerinin farkındalar ve bunu kullanıyorlar.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Her erkek, karısının mülkiyetidir. Evli kadının mülkiyetinin tek gerçek tanımı budur.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Bekâr kalmakta ayak direyen erkek, kendini insanların gözünde daimi cazibe unsuru haline getirir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde II

Hiçbir erkek, onu destekleyen bir kadın yoksa, dünyada bir şey başaramaz – toplumu yöneten kadındır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Bir erkeğin, tüm hayatı boyunca doğruyu, yalnızca doğruyu söylemiş olduğunu birdenbire ayırmasaması ne korkunç şeydir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Dünya, erkek için yaratılmıştır, kadın için değil.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Eskiden kahramanlarımızı yüceltirdik. Modern yöntemse onları bayağılaştırmak. Büyük kitapların ucuz basımları hoş olabilir, ancak büyük adamların ucuz basımları mutlak surette tiksindiricidir.

The Critic as Artist

Anne, elbette iyidir. Genç oğlunun faturalarını ödeyiverir ve kafasını şişirmez. Baba dediğiniz, kafa şişirdiği gibi faturalarını da ödemez.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Aşk & Evlilik

Çoğu insan, aşk ve tutkunluk için evlenir. Oysa aşk ve tutkunluk ile yaşamak gerek. Bize biraz olsun sevgi gösterilmişse, aslında bunu pek hak etmediğimizi anlamamız gerek.

De Profundis

Evlilik hayatında şefkat, taraflar birbirinden bütün bütün soğuduğunda kendini gösterir.

İdeal Bir Koca, Perde III

Kocanın karısına insan içinde ihtimam göstermesi son derece utanılacak bir şey. Böylesi hal, insanları, yalnız kaldıklarında adamın kadını dövdüğünü düşünmeye itiyor.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde II

Artık daha çok evlilik, başka nedenlerden ziyade kocanın sağduyusu yüzünden sona eriyor. Kadın, ona kusursuz biçimde rasyonel bir varlıkmiş gibi davranan adamla nasıl mutlu olabilir ki?

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Evlilik hayatında üç kişi arkadaşdır, iki kişi ise hiçbir şey.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Hep dikkatimi çekmiştir, evli insanların hanelerinde şampanya nadiren birinci kalitedir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

İster evlilik ilişkisinde olsun isterse arkadaşlık, yoldaşlığın rabıtası sohbettir.

De Profundis

İnsan âşıkken hep kendini kandırarak yola çıkar; başkalarını kandırarak bitim noktasına varır. Dünyanın romans dediği şey budur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

Evliliğin güzel yanı, aldatmaca dolu bir hayatı her iki taraf için de mutlak surette gerekli kılmasıdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

İnsan her âşık olduğunda, hep ilk defa âşık oluyordur. Nesnenin farklı olması, tutkunun biricikliğini değiştirmez. Yalnızca daha yoğun kılar.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Yedi

Artık sevmediğiniz kimselerin duygularının hep gülünç bir yanı vardır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Yedi

Nişanlılık, genç kadın için bir nevi sürpriz olmalı; hoş bir sürpriz, ya da bu durumda olabileceği gibi nahoş.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Uzun nişanlılığa iyi bakmam. Böylesi, insana evlilikten önce birbirinin karakterini öğrenme fırsatı verir, ki bu da hiç uygun kaçmayacak bir şeydir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Sadık kalan, evliliğin sırf önemsiz yanlarını bilmekle kalır; aşkın tragedyasına asıl vakıf olan, sadakatsiz taraftır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Tuhaf şey, doğrusu... şu evlilik oyunu –ha, artık modası geçmeye başlamış bir oyun bu– kadın bu oyunda bütün payeleri kazansa da, kaybeden hep odur.

Lady Windermere'in Yelpersesi, Perde I

Aşk, tahayyülden beslenir; onun sayesinde daha fazla şey biliriz, daha iyi hisseder, daha soylulaşırız: hayatı daha bütünlüklü görebiliriz: sırf onun sayesinde, ideal ilişkilerini hep duyduğumuz başkalarının gerçek ilişkilerine vakıf oluruz.

De Profundis

Aşksız evlilik berbat şeydir. Ama mutlak surette aşksız evlilikten daha fena tek şey vardır. Aşkın mevcut olduğu, ama tek tarafta bulunduğu evlilik: inancın tek taraflı olduğu, sadakatin tek tarafta bulunduğu, sözün kıyası iki kalpten birinin kırılmasının kesin olduğu evlilik.

İdeal Bir Koca, Perde IV

Evli hiçbir erkek, karısı dışındakilere cezbedici değildir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde II

Kadın tekrar evlenmişse, bu, ilk kocasına duyduğu nefrettendir. Erkek tekrar dünya evine girmişse, bu, ilk karısına taptığındandır. Kadın şansını dener; erkekse riske girer.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Beş

Hep âşık yaşamak gerek. Bu yüzden evlenmemek gerek ya.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Toplumda bunca bekâr olması kuşku götürmez bir utanç kaynağı. Bir yasa çıkarıp, hepsini yılına varmadan evlenmeye zor koşacaksın.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Erkek, yorulduğu için evlenir, kadınsa merakından; sonuçta, ikisi de hayal kırıklığına uğrar.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

Evliliği devasız, tek yanlı bir kurum kılan, kadının ahlaki yönde kaydettiği gelişmedir.

İdeal Bir Koca, Perde III

Kocam bir tür borç senedi gibi; gereğini yerine getirmekten bıktım usandım.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Evlilik teklifinde bulunmakta romantik ne var, hiç anlamıyorum. Asıl romantik olan, âşık olmak. Kesinlik içeren bir teklif hiç de romantik değildir. Düşünsenize, ya kabul edilirse teklifiniz? Gerçi çoğun olan şey de budur. O zaman heyecan uçup gider. Bence, işin özü, belirsizlikte yatar.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Romans dediğiniz asla duyguyla başlamamalı. Akılla başlamalı, çözümle bitmeli.

İdeal Bir Koca, Perde III

Sevilen birinin yoksul olduğu nerde görülmüş? Hiçbir yerde.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde IV

Evliliğin asıl kusuru, insanı bencillikten çıkarmasıdır. Artık kendini düşünmeyen insan, rengini yitirmiştir. Bireyselliğinden olmuştur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Hayatın Kitabı, bir erkek ve kadınla başlar. İfşa olunan vahiyle biter.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Kocalarıyla flört eden Londralı kadınların sayısı utanç verici boyutlardadır. Ne fena bir görüntü bu. Âdeta temiz çamaşırını sokakta yıkamak gibi.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Genç kızlar flört ettikleri erkeklerle evlenmez. Bence hiç de doğru bir şey değil bu.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

İşin garibi, gösterişsiz kadın her dem kocasını kıskanır; güzel kadın bunu yapmaz. Onun işi, başkasının kocasını kıskanmaktır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Tutarlılık zekânın yaşamında her neyse, sadakat de duygusal hayatta odur, yani hüsrân duygusunun itirafı.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

Âşığıyla kaçmak yüreksizliktir. Çünkü bu, tehlikeden kaçmak demektir. Modern yaşamda tehlike, artık eşine o kadar az rastlanır bir şey ki.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Ev hayatının güzelliği kadar güzel hiçbir şey, ama hiçbir şey yok, öyle değil mi? İngiltere'de ahlaki sistemimizin temel dayanağı bu... onsuz, komşularımız gibi olurduk.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Kendini sevmek, ömür boyu sürececek gönül ilişkisinin başıdır.

İdeal Bir Koca, Perde III

Tutku, insanı aynı çember üzerinde düşündürür durur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Altı

Gençlik Çağı & Yaşlılık

Gençliğimi geri almak için hayatta yapmayacağım şey yok – egzersiz yapmak, erken kalkmak, ya da muteber olmak hariç.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

Gençlik gibisi yok. Orta yaşlı, hayata rehindir. Yaşlı, hayatın hurdalığına düşmüştür bir kere. Genç ise hayatın efendisidir. Genç insan, yolunu gözleyen krallığın çoktan sahibidir.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Günümüz gençliği çok acımasız. Boyalı saç azer saygıları yok.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Genç insan hiç nedensiz gülümser. En güzel yanlarındanır bu.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dört

Yaşlı, her şeye inanır: orta yaşlı, kuşku duyar: genç, her şeyi bilir.

Phrases and Philosophies for the Use of the Young

Artık her konuda düşüncesine kulak verdiğim insan türü, benden çok daha genç olanlar.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

Eli yanmış çocuk, ateşi sever.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Yedi

Çocuk, ana babasını severek yola çıkar; biraz zaman geçince yargılamaya başlar. Sonuçta, onları affedecekse de nadiren affeder.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II ve IV

Her türden tereddüt genç insanda ruhsal çürüme işaretidir, yaşlıdaysa fiziksel zayıflık.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Bir ebeveynini yitirmek talihsizlik olarak görülebilir... ikisini de kaybetmek çaresizlik gibi görünür.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

İnsan, eşyayı daha iyi bilecek kadar yaşlanmışsa aslında hiçbir şey bilmiyor demektir.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde II

Yavanlık, yaşla gelen vakardır.

Phrases and Philosophies for the Use of the Young

Hiçbir şey, mutluluk kadar eskimez.

İdeal Bir Koca, Perde I

Sağlık, hayattaki en temel görevdir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Hayatta dersimizi bize hiç yararı yokken öğrenmek, ne acı.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde IV

İnsan, hayatının tek tek her safhasında bir önceki safhada olduğunun daha azı değildir.

De Profundis

Hayat dediğiniz, heba olmaz – sekteye uğramadıysa elbet.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Ruh yaşlı doğar, zamanla gençleşir. Hayatın komedyasıdır bu. Beden genç doğar, zamanla yaşlanır; bu da tragedyası.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Başka İnsanlar

İyiymiş gibi yaparsanız, hayat sizi çok ciddiye alır. Kötüymüş gibi yapın, almaz. Budur, iyimserliğin afallatan budalalığı.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Sükûnet kadar kızdıran şey yoktur. Çoğu modern insanın asude haleti ruhiyesinde acımasızca bir yan olduğu muhakkak.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

İyiler bu hayatta çok zarara yol açar. Verdikleri en büyük zarar da, kötülüğü çok önemliymiş gibi göstermektir.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Tanıyalı çok kısa süre geçmiş insandan ayrılmak hep acı verir. Eski dostların yokluğuna dayanmaksa metanetle mümkündür. Ama daha yeni tanıştığı birinden bir anlığına ayrı kalmak – bu bile katlanılası değildir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

Her şey bir yana, Amerika belki hiç keşfedilmedi... Bana kalsa, sadece fark edildi, derim.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Üç

Amerika'nın gençliği, en eski gelenegidir. Artık üç yüz yılı devirmiş durumda. Genç ağızlardan dökülene baksanız, daha ilk çocukluk çağında dersiniz. Medeniyete bakınca, Amerikan gençliğinin ikinci çocukluğunda olduğunu anlıyorsunuz.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

‘Söylediklerine göre, iyi Amerikalılar öldüklerinde Paris’e gidiyormuş.’
 ‘Sahi mi? Peki kötü Amerikalılar ölünce nereye gidiyormuş?’
 ‘Nereye olacak? Amerika’ya.’

Dorian Gray’in Portresi, Bölüm Üç

İnsanları iyi-kötü diye ayırmak çok saçma. İnsanlar ya harikadır ya sıkıcı.

Lady Windermere’in Yelpazesi, Perde I

Bütün dünya, en basitinden iki sınıfa ayrılır: akıl almaz olana inanan genel kalabalık ve muhtemel olmayanı hayata geçirenler.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Yabancılar... tanışmaya davet olundukları insanlarla ilgili iyi mi, kötü mü düşünceler beslemeli, doğrusu pek emin değilim.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Hiç umursamadığınız insanlara nezaketle davranmak kolaydır.

Dorian Gray’in Portresi, Bölüm Sekiz

Çoğu insan, başkasıdır. Düşünceleri bir diğerrinin fikirleridir, yaşamları taklitten ibarettir, tutkularıysa aktarma.

De Profundis

İnsancıl kimse, insanca olanı çoktan yitirmiş kimsedir. Onu başkasından ayırt eden de budur.

Dorian Gray’in Portresi, Bölüm Üç

Yakınlarımdan, elimde olmadan köşe bucak kaçırım. Galiba hiçbirimizin kendisiyle aynı kusurlara sahip olana katla-namamasından ileri geliyor bu.

Dorian Gray’in Portresi, Bölüm Bir

Yakınlarımla başına fenalık geldiğini duymaktan haz duyarım. Onlara ancak bu şekilde katlanabiliyorum. Akıba dedikleri, bir yığın sıkıcı insandan başka şey değil –nasıl yaşanacağına dair uzaktan yakından bilgisi olmayan, ne zaman ölmek gerektiği konusunda en küçük fikri bulunmayan bir dolu insan kalabalığı, o kadar.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Başkasının yaşadığı skandala bayılırım, ama kendi skandalıma hiç yüz vermem; benimkinden yeniliğin çekiciliğinden eser yok ki.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On İki

Sığ insanın bir duygudan kurtulması yıllar sürer. Kendine hâkim insansa yeni haz kaynağı bulmada ne kadar mahirse, bir üzüntüye de aynı kolaylıkla son verebilir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dokuz

Aa, ben banal, pratik konuları pek severim. Sevmediğim, banal, pratik insandır. Arada büyük fark var, bence.

İdeal Bir Koca, Perde I

Başkalarının tragedyasının hep sonsuzca bayağı bir yanı vardır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

Biri benimle hemfikirse hemen yanlışımla var diye düşünürüm.

Lady Windermere'in Yalpazesi, Perde III

İnsan başkasını tahlil ettikçe tahlilin sebepleri kayıplara karışır.

The Decay of Lying

Ancak entelektüel bakımdan yitip olan, tartışır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

İşim beni öldüresiye sıkıyor. Doğrusu başkasının işini tercih ederim.

Lady Windermere'in Yalpazesi, Perde III

Duvara konuşmayı severim – şu hayatta benimle ters düşmeyen tek şey o.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Dostumun güzel ve yakışıklı, tanışlarımın iyi karakterli olmasına dikkat ederim. Düşmanımı ise akıllı olanlardan seçerim; gerçi söz konusu düşmansa, çok dikkatli olmanız pek mümkün değil ya.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Moda, kendinize yakıştırdığınızı giymektir. Demode olan, başkalarının giydiğiidir.

İdeal Bir Koca, Perde III

Başkasının başına gelen, insanın başına gelendir.

De Profundis

Samimiyetsizlik dedikleri, düpedüz, kişiliklerimizi çoğaltma yöntemidir.

The Critic as Artist

Kahkaha, dostluğa başlamak için hiç de kötü bir adım değil; bitirmek içinse ondan güzeli yoktur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

İnsanın, hayatını dünyaya açmaktan korkması için hiç sebep yok. Dünya nasıl olsa bir şeyden anlamaz.

De Profundis

Yeni olanı ne onaylarım, ne de kınarım. Aksi, hayata karşı hesapsız bir cüret olurdu. Bir kere, dünyaya ahlaki önyargılarımızı sağa sola savurayım diye gelmeyiz. Sıradan insanların dediğine hiç aldırmam; düzgün insanların dediğineyse hiç karışmam.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

İlke denen şeyi sevmem... Ben önyargıyı tercih ederim.

İdeal Bir Koca, Perde IV

İnsana dair söylenenler hiçtir. Önemli olan, kimin söylediğidir.

De Profundis

Şu dünyada halden anlama dediklerinden daha az olsa, dert de azalırdı.

İdeal Bir Koca, Perde III

İyi yetişmiş insan, başkalarıyla çelişir. Bilge olansa, kendiyle.

Phrases and Philosophies for the Use of the Young

Dünya hepimiz için aynı yer; iyiyle kötü, günahla masumiyet hep el ele. Emniyet içinde yaşamak için gözünü yaşamın yarısına kapamanın, çukur ve sarp kayalık dolu bir arazide güvenle ilerlemek için kendini kör etmekten farkı yok.

Lady Windermere'in Yel pazesi, Perde IV

Ahlak & Din

En kötü alışkanlıklarından birini bile yitirmek insanı üzer. Hiçbirini yitirmek istemeyiz. Bunlar kişiliğimizin olmazsa olmaz parçasıdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

Şeytana uymak dışında her şeye direnç gösterebilirim.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Evet, elbette biliyorum, insan hayatta bir nebze olsun yaşamın güzelliğine katkıda bulunmak istiyorsa, bir iş ilişkisini devam ettirmemek gayet önemlidir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde II

Mutluyken hep iyiyizdir, ama iyiyken hep mutlu olmayız.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Akılsızca davranmak yiğitliğin bir parçasıdır.

The Critic as Artist

Dinlemek tehlikeli iştir. Dinlerseniz, ikna olabilirsiniz; bir sav karşısında bile isteye ikna olan insansa büsbütün mantıksız biridir.

İdeal Bir Koca, Perde I

Önce, adap! Ahlak değil.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde IV

İnsan, kendi şahsı hakkında konuştuğunda en azından kendisidir. Bir maske verin ona, gerçeği söyleyecektir.

The Critic as Artist

Ahlak, kişisel olarak hoşlanmadığımız kimselere karşı takın-dığımız ta-vırdan başka bir şey değildir.

İdeal Bir Koca, Perde II

Sık yapılırsa, her şey haz kaynağı haline gelir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

Azizle günahkâr arasındaki tek fark ilkinin geçmişe, diğerinin geleceğe sahip olmasıdır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Her skandalın temelinde gayri ahlaki katiyet yatar.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Sekiz

Kişinin yakasına hassasiyet göstermesi yerinde bir davranıştır. Ama kravat denince, önemli olan tarzdır. İyi bağlanmış kravat, hayata atılmış ilk ciddi adımdır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

İnsan hiçbir şeyde taraf tutmamalı... Taraf tutmak, dürüstlüğü başıdır; ardından, çok geçmez, içtenlik gelir ve insan bir usanç nesnesine dönüşür.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Bilgisiz insanın kafasında büyük fikirlere daima yer vardır.

De Profundis

Eylem, hayattaki ilk tragedya, söz ikinci.

Lady Windermere'in Yel pazesi, Perde IV

Güzellik, gerçek güzellik, entelektüel dışavurumun başladığı noktada biter.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Güzellik, dehanın bir biçimidir – aslına bakılırsa ondan üstündür, çünkü açıklama gerektirmez.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm İki

Her şeye inanabilirim, yeter ki inandırıcı olsun.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

İngiliz Kilisesi'nde inanç gücüyle değil, inançsızlık gücüyle hedefe ulaşılır. Ne de olsa bizimki, mihrapta kuşkucunun durduğu, Aziz Thomas'ın³ ideal havari sayıldığı tek kilise.

The Decay of Lying

Vicdan ve yüreksizlik gerçekte aynı şeydir. Vicdan, şirketin ticari ismidir. Hepsini o.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm I

Bütün olarak suç denen şey bayağıdır; aynı şekilde, bayağılık da suç.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

Sinik kimdir? Her şeyin fiyatını bilen ama değerini bilmeyen kimse.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Çünkü hayalperest, yolunu ancak ay ışığında bulan kimsedir; cezasıysa, şafağı herkesten önce görmek.

The Critic as Artist

Görev... insanın insanla arasındaki en anlamsız bağ.

De Profundis

³ İsa peygamberin on iki havarisinden biri, Süphacı Thomas olarak da anılır – ç.n.

Şu dünyanın tuhaf biçimde yalın hesap kitabıyla, insan ancak verdiğini alıyor; iyi de, sırf dış görünüşe bakıp acıma duyacak kadar bile tahayyül gücü olmayan birine, küçümseme dışında ne duyulabilir ki?

De Profundis

Deneyim, herkesin kendi yanlışına verdiği isimden ibarettir.

Lady Windermere'in Yelpezesi, Perde IV

Ben kendim, vakitsiz deneyime rağbet etmem doğrusu.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

İnsan bir şey hakkında hiç konuşmazsa, o şey hiç olmamış de-mektir. Eşyaya gerçeklik duygusu veren... anlatımdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dokuz

Unutmayın, adaletsizce suçlanabileceğiniz kusura müteşekkir olmanız gerekir.

De Profundis

İnsan talihsizliğe katlanabilir – çünkü bu dışarıdan gelir, tesadüfidir. Ama kendi kusurunun kahrını çekmek –ah!– asıl azap kaynağı budur işte.

Lady Windermere'in Yelpezesi, Perde I

Kaba güce dayanabilirim, ama kaba akıl, katlanılacak şey değildir. Buna başvurmanın adaletsiz bir yanı var. Kaba akıl, zekâ altına vurduğundandır bu.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Üç

En az özgür olduğumuz an eyleme geçtiğimiz andır.

The Critic as Artist

Bütünöyle özgür olmak ve aynı zamanda bütünöyle yasaların tahakkümünde olmak insan yaşamının değışmez paradoksudur.

De Profundis

Unutmayın, tanrıların gözünde budala olmakla insanın gözünde budala olmak çok ayrı şeylerdir.

De Profundis

Gerçek budala, tanrıların alay ettiğı ya da canını yaktığı tarzda budala, kendini bilmeyen kimsedir.

De Profundis

Çoğa sahip olan, çoğun açgözlüdür.

De Profundis

Hepimiz bataktayız. Ama kimimiz göğe, yıldızlara bakar.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Hiçbir şey umudun uzanamayacağı noktada olmasın. Hayat umuttur.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

İdeal dedikleri, tehlikeli şeydir; gerçek, daha iyi.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde IV

İnsan hep bir nebze ihtimal dışı olmalı. İhtimal dışı olan hep yakışsız kaçır ya da her halükarda kuşku uyandırır.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Bilgisizlik hassas bir egzotik meyve gibidir; dokunduğunuz anda buğusu dağılır.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Gayretkeşlik, tüm çirkinliğin kökenidir.

Phrases and Philosophies for the Use of the Young

Etki dedikleri, tümünden kötüdür; iyi etkiyse, hayatta en kötüsü.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde IV

İyi etki diye bir şey yoktur... Etki, toptan ahlakdışıdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm İki

Zekâ, kendi içinde bir mübalağa tarzıdır; ahengini bozmayacağı insan sureti yoktur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Zekâ ciddi şey değildir, hiç de olmamıştır. İnsanın çaldığı bir müzik aletidir, hepsi o. Bildiğim tek ciddi zekâ formu, İngiliz olandır. Onunla da yarım akıllılar davul çalar gibi oynar.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Hayatta ölümcül yanlışlar, insanın mantıksız olmasından kaynaklanmaz: mantıksız bir an en doğru an olabilir. Bu, insanın mantıklı olmasından kaynaklanır.

De Profundis

Hayat, eşsiz anlardan müteşekkil bir *mauvais quart d'heure*'den⁴ başka bir şey değildir.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde II

Yaşamın sırrı, yakışıksız kaçtığı duygusuna asla sahip olma-makta yatar.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Hayat ne korkunç! Biz onu yöneteceğimize, o bizi yönetiyor.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde IV

⁴ Fr.: kötü çeyrek saat – Ç.D.
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kendi kendimi şaşırtmadan duramıyorum. Hayatı yaşanır kılan tek şey bu.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Her insan, hayatta en az bir defa İsa'yla Emmaus'a yürür⁵.

De Profundis

Gördüğümüz vakit, azami olanı sevmemiz gerekir.

İdeal Bir Koca, Perde I

Ölçülülük ölümcül şeydir. Yeterli olan, bir öğün kadar kötüdür; yeterinden fazlası, şölen kadar iyi.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Beş

İnsana her şey kendi doğasından gelmelidir.

De Profundis

Bana öyle geliyor ki doğaya çok bakıyoruz, ama onunla az yaşıyoruz.

De Profundis

Hepimizin kendimizi beğenmemizin sebebi kendimizden korkmamızdır. İyimserliğin temeli düpedüz korkudur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Paradoks hep tehlikeli şeydir.

The Decay of Lying

Haz duygusu, hakkında teori oluşturulacak tek şeydir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

⁵ Yeni Ahit'e göre, İsa'nın dirildikten sonra ortaya çıkıp iki havarisiyle birlikte yürüdüğü köy. İsa'nın iki havarisiyle karşılaşması, köye yürümeleri ve köyde yedikleri akşam yemeği, sanatta yansımalarını bulmuş bir konudur - c.n.

Basit zevklere bayılırım. Bunlar, karmaşık olanın son sığınağıdır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Tanrılar bizi cezalandırmayı dilediklerinde, dualarımıza cevap verirler.

İdeal Bir Koca, Perde II

Dakiklik, zamandan çalan hırsızdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

Ancak yüzeysel nitelik, varlığını sürdürür. İnsanın derinde yatan karakteri, çok geçmez, kendini gösterir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

Soru asla yersiz değildir. Yanıt bazen.

İdeal Bir Koca, Perde I

Gerçekliği sınamak istiyorsak onu gergin ip üzerinde görmek gerekir. Doğrular akrobat haline gelsin, o zaman gerçekliği sınayabiliriz.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Sekiz

Yineleme, akla aykırıdır.

De Profundis

İyi karar, yararsız çabadır – eğer bilimsel yasalara karşı alınmışsa. Kökeninde katıksız kibir yatar. Varıp varacağı yer mutlak bir *hiçtir*... İyi karar, olsa olsa, hesabınızın bulunmadığı bankadan çek almaktır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Sekiz

Belayı severim. Ciddiyet içermeyen tek şeydir o.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Kendinden feragat, insanın kendi gelişimine set çekme yöntemidir; kendini fedaysa, kötürüm edilen vahşinin hayata tutunması.

The Critic as Artist

Kendine sitemde bir konfor duygusu yatar. Kendimizi suçladığımızda, başkasının bunu yapmaya hakkı olmadığını duyumsarız.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Sekiz

Duygusal insan, bedelini ödemedi bir duygunun konforuna sahip olmayı arzulayan kimsedir.

De Profundis

Duygusallık, sizinmin resmi tatilinden başka şey değildir.

De Profundis

En yüksek kusur, sıgıktır.

De Profundis

İçtenliğin birazı tehlikelidir, çoğuysa kesinlikle ölümcül.

The Critic as Artist, Kısım İki

Dünyada en fena şey, *ennui*⁶... Bağışlaması olmayan tek günah budur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Sekiz

Tenin günahları da neymiş? İlle de tedavi edilecekse, bu tarz günahı doktorlara bırakmak gerek. Asıl utanç verici olan, ruhun günahlarıdır.

De Profundis

Ruhu, duyulardan başka bir şey tedavi edemez, tıpkı duyuları ruh dışında başka şeyin sağaltamaması gibi.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm İki

Kendi hayatının seyredeni olmak... hayatın acılarından kaçmaktır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dokuz

⁶ Fr.: bezginlik, usanç – 69. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Günah diye bir şey yoktur – budalalık hariç.

The Critic as Artist

Bir şey hakkında konuşmak, o şeyi hayata geçirmekten çok daha zordur.

The Critic as Artist

Baştan çıkarıcı şeyden tek kaçınma yolu, ona teslim olmaktır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm İki

Yaşamın sırrı diye bir şey yoktur. Yaşamın gayesi, böyle bir şey varsa elbet, baştan çıkma yollarını aramaktan ibarettir.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Tapınak dediğiniz yerde herkes vakur olmalıdır – tapınç nesnesi hariç.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Hakkında kesin bir düşünceye sahip olduğunuz şey, zinhar doğru değildir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

Her tür düşünce, ahlakdışıdır. Düşüncenin özü, yıkımdır. Bir şey hakkında düşünürseniz onu öldürürsünüz. Düşünülen şey, ayakta kalmaz.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

İyi olmaktansa, güzel olmak daha iyidir. Ama... çirkin olmaktansa iyi olmak yeğdir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Yedi

Dünya, bilge kimseler yaşasın diye budalalarca yaratılmıştır.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Kitaplar

Dünyanın ahlakdışı saydığı kitaplar, dünyaya kendi utancını gösteren kitaplardır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

George Meredith, düzyazıda Browning demek; aynı şey Browning için de geçerli. O da düzyazı için şiiri araç olarak kullanmıştır.

The Critic as Artist

İyiler mutlu sona kavuşmuş, kötüler belasını bulmuş. İşte kurmacanın anlamı budur.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde II

Bir kitabın değeri var mı yok mu görmek için yarım saat yeter de artar. Anlayana ise on dakika bile fazla.

The Critic as Artist

Daha iyi kitaplar yazmaya yönelik bir eğilim hiç olmuş mu? Sanmam.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

Dr. Jekyll'ın yaşadığı dönüşümü okumak, elde neşter tehlikeli bir deney yapmaya benziyor.

The Decay of Lying

Modern gazetecilik derseniz, savunmak bana düşmez derim. O büyük Darwin'yen, bayağının ayakta kalması ilkesi gibi, kerameti kendinden menkul bir uğraş bu. Ben edebiyata bakarım, benim işim onunladır.

The Critic as Artist

‘Edebiyatla gazetecilik arasındaki fark nedir?’

‘Söyle söyleyeyim. Gazete dedikleri okunacak şey değildir; edebiyat ise okunmaz. Hepsi bu.’

The Critic as Artist

Edebiyat açısından Kipling, soluklu ünsüzleri es geçen bir dehadır.

The Critic as Artist

Ah, şu Meredith! Onu kim tanımlayabilir ki? Üslubu, yer yer parlama-lar içeren bir keşmekeşlik. Yazarlığına baksanız, dil hariç her konuda ustalaşmış; romancılık deseniz, hikâye anlatmak dışında her şeyi yapabiliyor; sanatçı olarak ise tek eksigi var: belagati yok.

The Decay of Lying

Ahlaka uygun ya da uygunsuz kitap diye bir şey olmaz. Kitap ya iyi yazılmıştır, ya kötü. Mesele bundan ibarettir.

Dorian Gray'in Portresi, Önsöz

Herkes üç ciltlik kitap yazabilir. Bunun için tek gereken, hayata da, edebiyata da boşvermeştir.

The Critic as Artist

Modern romanların pek çok iyi yanı olduğunu kabul ederim. Benim tek söylediğim, bu sınıftaki romanların okumaya değmez olması.

The Decay of Lying

İnsan her şeyi okumalı. Gerçi modern kültürün yarısından çoğu okunmaması gerekenlere dayalı.

İnsanın trende okumak için yanında hep sansasyonel bir şey olmalı.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Amerikan kuru mamulleri nedir? Ne olacak, romanları.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Tanıyıp kişisel haz duyduğum tek sanatçı türü, kötü olanlar. İyilerse, yaptıklarıyla kendilerini var eden, ama karakterleriyle son derece yavan olanlar.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

Eğitim, takdire şayan bir şey, ama yine de bilmeye değer hiçbir şeyin öğretilmeyeceğini anımsamakta yarar var.

A Few Maxims for the Instruction of the Over-Educated

Hiçbir şey incelmez – zekâ hariç.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Esas olarak, modern anı kitaplarını sevmem. Bunlar genelde ya belleğini büsbütün yitirmiş olanlar tarafından yazılmıştır ya da anımsamaya değer hiçbir şey yapmamış olanlar.

The Critic as Artist

Eylemle asla tartışmaya girmem. Benim tek kavgam, sözcük-lerledir. Bu yüzden edebiyatta bayağı gerçekçilikten nefret ederim. Küreğe kürek diyecek adamın önce bir kullanıp kürek nedir anlaması gerekirmiş. Zaten böylesinin uyguu olduğu tek iş de odur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Yedi

Gerçek, nadiren katıksız halde bulunur ve hiç basit değildir. Bu iki durumdan birinin aksi doğru olsa modern hayat çekilmez olurdu, modern edebiyat ise tam bir olanaksızlık.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Sanat & Müzik

Kötü oyunculuk, insanın ahlakına katkıda bulunacak şey değildir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Yedi

Ancak müzayede görevlisi, tüm sanat ekollerine eşit ve tarafsız bir beğeniyle bakabilir.

The Critic as Artist

Sanatta iyi niyetin en küçük değeri yoktur. Tüm kötü sanat, iyi niyetten çıkmadır.

De Profundis

Büyük sanatçı, eşyayı olduğu gibi görmez. Görse, sanatçı olmaktan çıkar.

The Decay of Lying

Sanat, kendinden başka şeyi ifade etmez.

The Decay of Lying

Kendi içinde güzel konu, sanatçıya ilham vermez. Çünkü kusur-dan yoksundur.

A Few Maxims for the Instruction of the Over-Educated

Chopin çaldıktan sonra, hiç işlemediğim günahlar için ağlamışım, benim olmayan tragedyalar için yas tutmuşum hissine kapılıyorum.

The Critic as Artist

Doğru çalamadığının farkındayım –herkes doğru çalabilir– ama hissederek çaldığımı biliyorum. Piyano çalmak denince, kıla-vuzum duygudur. Yaşam kılavuzum ise, bilim.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Sanat, kişilikten kaynaklanır, o yüzden, sırf kişiliğe sergilenebilir; bu ikisinin buluşmasından ise doğru eleştirel yorum ortaya çıkar.

The Critic as Artist

Vasatın vasatla denge noktasında buluşması ve yetersizin yetersize alkış tutması – İngiltere'nin sanatsal faaliyetinin zaman zaman sergilediği manzara işte bu.

The Critic as Artist

İnsanın ahlaki yaşamı, sanatçının bir kısım temasını oluşturur, ancak sanatın ahlakı, kusurlu aracın kusursuz kullanımından geçer.

Dorian Gray'in Portresi, Önsöz

Müzik kulağa nasıl gelirse gelsin, Alman müziğini bir parçacık olsun andırmamasından ziyadesiyle mutluluk duyarım.

The Critic as Artist

Müzik insana romantik duygular yaşatır – ya da en azından hep sinirine dokunur.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde IV

Müzik çalındığında hiç ses etmem; en azından iyi müzik sırasında konuşmam. Müzik kötüyse, onu sohbetle boğmak görevdir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Dört

İnsan iyi müzik çalabiliyorsa, dinlemezler; kötü çalıyorsa, tek kelime konuşmazlar.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Müzik mükemmel bir sanat türü. Nihai sırrını asla açığa vurmaz.

The Critic as Artist

Müzisyenler anlamsız şekilde mantıksız oluyor. Siz keşke sağır olsaydım diye hayıflanırken, kalkıp dilsiz olmanızı bekliyorlar.

İdeal Bir Koca, Perde II

Hayatta kültürsüzlük denen şey, sanatı anlamamak değildir. Balıkçı, çoban, tarlada çift süren delikanlı, köylü... bu güzel insanlar sanattan belki hiç anlamaz ama en değerli insanlar da onlardır.

De Profundis

Her sanat yapısı, gerçekleşmiş bir kehanettir.

De Profundis

Bilinç içermeyen güzel sanat yoktur; bilinç ve eleştirel ruh, birdir.

The Critic as Artist

Halk son derece hoşgörülüdür. Her şeyi bağışlar – deha hariç.

The Critic as artist

Bunu söylemek üzücü olsa da, dehanın güzellikten daha çok yaşadığı muhakkak. Kendimizi dur durak bilmeden eğitmeye çalışmamızın sebebi bu olsa gerek.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Hamlet, sanatın dünyaya ayna tuttuğu yolundaki o talihsiz aforizmayı, kendisinin sanat konusunda mutlak surette kaçık olduğuna çevresindekileri ikna etmek için kasten söylemiş olmalı.

The Decay of Lying

Modern Zamanlar

Artık insanlar hayata bir nevi spekülasyon gibi bakıyor. Oysa hayat spekülasyon değildir. Kutsal bir varlıktır. İdeali aşktır. Onu kirinden arındırmak, fedakârlıktır.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Her hırslı insan yaşadığı yüzyılla savaşırken onun silahlarını kullanmalı. Bu yüzyılın taptığı şey, servet. Bu yüzyılın tanrısı, servet.

İdeal Bir Koca, Perde II

Modern yaşama dair bilinmesi gereken tek şey, düşeslerin nerede olduğudur; gerisi insanın moralini bozuyor.

İdeal Bir Koca, Perde IV

Artık en saygın çevrelere girebilmek için ya insanları beslemek, eğlendirmek gerekiyor ya da sarsmak – hepsi bundan ibaret.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

İyi yetişmiş olmak, günümüzde büyük kusur. İnsanı pek çok şeyden soğutuyor.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Günümüzde kafası açık insanı ara ki bulasın.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde I

Modern olmak artık tek geçer akçe.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Fazla modern olmak kadar tehlikeli şey yok. İnsan çabucak gözden düşüyor.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Altı

Nisyan satın alabileceğiniz şu afyon batakhaneleri, hani belleğin eski günahlarını günah çılgınlığıyla yıkmanın mümkün olduğu o dehşet yuvaları – işte bunlar yeniydi.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Altı

Çağımızın iki zayıf noktası var: ilkedden yoksunluk ve düzeyden yoksunluk.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Mahrem bilgi, gerçekte, her modern zaman büyük servetinin kaynağıdır.

İdeal Bir Koca, Perde II

Namus timsali pozu takınmak, İngiliz halkının bugünkü durumu-munda, günün kahramanı olmanın en emin yolu.

De Profundis

Bilge olunamayacak kadar çok okunan, güzel olunamayacak kadar çok düşünülen bir çağda yaşıyoruz.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Sekiz

Gereksiz şeylerin tek gereksinimimiz olduğu bir çağda yaşıyoruz.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Yedi

Avam Kamarası'na girenler hep donuk kimseler; zaten orada başarı sağlayan da böylesi kişilerdir.

İdeal Bir Koca, Perde IV

Avam Kamarası'nda resmetmeye değer hemen hiç kimse gösteremezsiniz; gerçi pek çoğunun biraz badanayla daha iyi görüneceği muhakkak.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Avam Kamarası sahiden de pek zarar vermez. İnsanı parlamento kararıyla iyi yapamazsınız – eh, bu da bir şey.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Avam kamarası artık gerçekten yararlı olmaya çalıştığına göre, çok zarar verecek demektir.

İdeal Bir Koca, Perde I

Demokrasi mi, çok basit: halkın, halk tarafından, halk için sopalanması...

Sosyalizm ve İnsan Ruhu

Biz Lordlar Kamarası, kamuoyuna hiç bakmayız. Bizi sivil bir kurum yapan budur.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Bize iyi örnek olmayacaksa, şu alt tabakanın dünyada ne işi var ki?

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Siyasal partileri pek seviyorum. Siyaset konuşulmayan tek yer bunlar artık.

İdeal Bir Koca, Perde I

Siyaset konuşmaktan zevk duyarım. Gün boyu konuşabilirim. Ama işte, dinlemeye katlanamıyorum. Avam Kamarası'ndaki talihsizler o uzun konuşmalara nasıl dayanıyor, anlamıyorum.

İdeal Bir Koca, Perde II

Yoksulların asıl tragedyası, güçlerinin sırf kendilerinden feragate yetmesi. Güzel şeyler gibi güzel günahlar da zenginlere mahsus bir ayrıcalık.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Erdemli yoksullar – insan onlar için acıma duyabilir elbet, ama hayranlık duymak: işte bu kesinlikle olanaksız.

Sosyalizm ve İnsan Ruhü

Savaş çirkin görüldüğü sürece, çekiciliğinden hiç yitirmeyecek. Bayağı görüldüğündeyse, popüler olmaktan çıkacaktır.

The Critic as Artist

Kadınların yükselen nüfuzu, siyasal yaşamımızda tek umut veren şeydir.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

İnsan, hayatı tükettiğini söylüyorsa, asıl hayatın onu tükettiğini biliyordur.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Beş

İnsan bu hayattan biraz olsun zevk almak istiyorsa, nerede ciddi olunacağını bilmesi gerekir.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

Üç adres, değişmez biçimde kusursuz itimat uyandırır – tüccarda bile.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

İnsan şehre gelince eğlenebiliyor. Taşradaysa, başkalarını eğlendirmek görevi oluyor. Taşra ne kadar sıkıcı!

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Mesleği hakkında konuşmak ne büyük kabalık! Gerçi bunu sadece borsa simsarları yapıyor, hem de yalnızca yemekli davetlerde.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde III

Artık hepimiz para sıkıntısı çekiyoruz, öyle ki, yerine getirdiğimiz tek ödeme, iltifatta bulunmak. Ödeyebileceğimiz tek şey bu.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde IV

Kültürlü sohbet, ya bilgisizin yapmacığıdır ya da zihinsel açıdan boşta olanın mesleği.

The Critic as Artist

Taşrada herkes iyi olabilir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Dokuz

Dişçide değilken dişçi gibi konuşmak büyük kabalık. Böylesi hal, çok göstermelik durur.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Popüler olmak, alelaide olmayı gerektirir.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Yedi

Artık her şeye dayanmak daha kolay, ölüm hariç; her şeyi unutmak da kolay, iyi itibar hariç.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Sosyeteden saygısızca söz etmeyiniz... Bunu ancak sosyete giremeyenler yapar.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Her kadınla, onu seviyormuş gibi konuşun, her erkekle de, canınızı sıkıyormuş gibi; sonrasında, en kusursuz sosyal inceliğe sahip olduğunuz söylenecektir.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Benim gençliğimde... hayatını kazanan hiç kimseye insan içinde rastlamazdınız. Bu tarz konu hiç rağbet görmezdi.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Tilki peşinde at koşturan taşralı İngiliz beyefendisi – eti yenilmez olanın tam hız ardına düşmüş, adı ağza alınmaz kişi.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Kendisi dışında bir şey olmaya tamah eden, parlamentoda vekil olmanın düşünüy kuran, ya da işi tıklarında manav, önemli bir avukat, yargıç ya da aynı şekilde sıkıcı bir şey olmak isteyen kimse şöyle ya da böyle dileğine kavuşur. Bu onun cezasıdır. Maske isteyen, onu takmak zorunda kalır.

De Profundis

Diyelim gerçek İngiliz'e karşı bir fikir öne sürdünüz –düşünmeden yapılacak şey değildir bu– doğru mu yanlış mı diye düşünmez. Onun önemli saydığı tek şey o kimsenin kendi dediğine inanıp inanmadığıdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Günümüzde çoğu kimse sağduyu diye diye neredeyse çatlayıp ölecek; ancak iş işten geçtikten sonra anlıyorlar, hayatta pişman olunmayacak tek şey, insanın yanlışlarıdır.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Londra, sisten yana hiç sıkıntı çekmez... bir de ciddi insanlardan yana... Bu sis mi bu ciddi insanları yaratıyor yoksa insanlar mı sisi, hiç bilmiyorum.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde IV

Toplum, yani en azından medenileşmiş olanlardan söz ediyorum, zengin ve alımlı olanların zararına herhangi bir şeye inanmaya hiç hazır değil.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm On Bir

Sigara, kusursuz haz için kusursuz bir örnek. Eşsiz bir şey; tatmin hisini hep yarıda bırakıyor. İnsan başka ne isteyebilir ki?

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Altı

Altı aylığına taşrada yaşasam, kimsenin beni fark etmeyeceği şekilde basitleşeceğime handiyse eminim.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Londra'da kurulan sofralara hâkim olan kişi, tüm dünyaya hâkim olabilir. Gelecek dedikleri şey bu yaman züppelere ait. Dünyayı parmağında oynatacak olanlar işte bu seçkin zümre.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Hayatta ilk görev, elden geldiğince yapay olabilmektir. İkincisi derse-niz, o daha keşfedilmedi.

Phrases and Philosophies for the Use of the Young

İngiltere, hükümranlık alanına ütopyayı dâhil etmediği sürece medenileşemeyecek.

The Critic as Artist

Aşırılık kadar amacına ulaşan şey yoktur.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Herhangi bir şey icat etmek katıksız dehanın işidir; şu yaşadığımız ticaret çağında bu, yabana atılmayacak bir fiziksel cesaret örneği sayılır.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde IV

Toprak artık ne kazanç kaynağı, ne de zevk; insana mevki kazandırdığı muhakkak, ancak o mevki elinde tutmasını engellediği de kesin.

Ciddi Olmanın Önemi, Perde I

Aylık maaş uğruna yalan söylemek, gazetecilerde pek tabii ki âdetten dir.

The Decay of Lying

Gazetede çıkan her şeye inanıyor musunuz? Ben inanırım. Artık sadece okunmaya değmez şeyler oluyor.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

Peerage'i⁷ iyi çalışın... Gözü yüksekte her genç erkeğin harfiyen bilmesi gereken ilk kitaptır; hem İngilizler kurmaca alanında iyi bir şeye imza atmışsa, o da budur.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde III

Skandalla dedikodu arasındaki fark nedir? Ah, dedikodu kadar güzel şey yoktur! Tarih dedikleri, yalnızca dedikodudan ibarettir. Skandalsa, ahlakla sıkıcı hale getirilmiş dedikodudur. Ahlak diye tutturan erkek, genelde ikiyüzlünün tekidir, kadın dersiniz o da değişmez şekilde sıradan.

Lady Windermere'in Yelpazesi, Perde III

Toplum, bireye akıl almaz cezalar verme hakkına sahipmiş gibi davranır, ama o en büyük ahlaksızlık olan sığıltta da üstüne yoktur ve bu yüzden yaptığını fark edemeyecek kadar kördür.

De Profundis

⁷ İngiliz soylularının dökümünü yapan bir tür kılavuz kitap – ç.n.

Ah, nerede o eski casuslar! Mesleklerinin devri kapandı artık. Şimdi onların işini gazeteler yapıyor.

İdeal Bir Koca, Perde III

Dünyada, hakkında konuşulmaktan daha fena tek şey vardır, o da, hakkında konuşulmamak.

Dorian Gray'in Portresi, Bölüm Bir

Düşünmek, hayattaki en sağlıklı şey; insanlar, başka her hastalıktan nasıl ölüyorsa, düşünmekten de ölüyorlar. Neyse ki, İngiltere'de, her şekilde, düşüncenin cezbedici bir yanı yok. Halk olarak sahip olduğumuz muhteşem bünyemiz, bütünüyle ulusal ahmaklığımızdan geliyor.

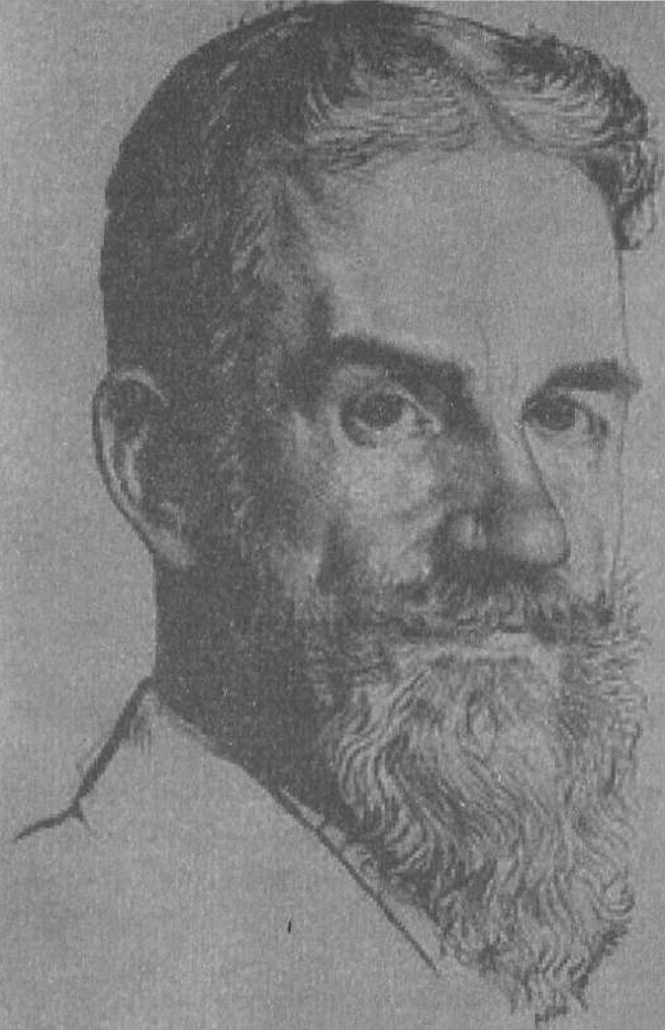
The Decay of Lying

Şu dünyada iki tür tragedya vardır. Biri, istediğine kavuşamamak; diğeri, kavuşmak.

Lady Windermere'in Yelpersesi, Perde III

Günümüzde insanın bir işi olması gerek. Gerçi borçlarını olmasa, bunu aklımdan bile geçirmezdim.

Ehemmiyetsiz Bir Kadın, Perde I

BERNARD SHAW

Giriş

Shaw, (bütün ırklar melez olduğu için) İrlanda ırkı diye bir şey olmadığını ileri sürdüğü halde, sonrasında, insanda kalıcı biçimde damgasını bırakan bir İrlanda iklimi bulunduğunu belirtir. Yazar, İrlandalı oluşunun kendi gelişimini nasıl derinden etkilediğini çeşitli defalar açıkça ifade etmiştir. İrlandalılık, onun yirminci yüzyılın en tartışmalı edebi figürlerinden biri olmasına sebep olan hırsını tetiklemiş; ayrıca, edebiyat, siyaset ve ahlak üzerine düşüncelerini başka her unsurdan daha büyük oranda etkilemiştir. Dölayısıyla, Shaw'ı anlamak için onu bu İrlandalı oluş bağlamında görmek gerekir.

George Bernard Shaw, 1856 Temmuz ayının sonlarında, Dublin'in Yukarı Synge Caddesi'nde küçük bir evde doğdu. Yoksul ancak centilmen görüntüsünden taviz vermeyen sarhoş bir babayla, tek tesellisini yerel bir müzisyen olan George Vandaleur Lee'yle yakınlığında bulan cefakâr bir annenin üçüncü çocuğuydu. Shaw, bu koşullarda, Dublin'in bir kenar mahallesinde yetişecekti – Somerville ve Ross, ortak kitapları *The Real Charlotte*'in (1895) açılış paragrafında bu ortamı canlı bir şekilde betimler. Dublin'in kuzey yakası, 'sıcak, çorak ve boş olan her şeyin' özetidir adeta; 'boğucu meydanlardan' ve 'kasvetli saygınlıklarıyla birbirini süzen,' bitişik nizam tuğla evlerden oluşan bir dünyadır burası. Anlatıcıya göre, 'çok az şehir, Dublin'in o mevsim tanımaz donukluğunu aşabilir,' hele ki 'kuzey yaka, bu donukluktan ne yitirir,

ne yeni bir şey kazanır; gökteki yıldızlar gibi değişmez, durağan ve sabittir.’ Yetiştği yeri Shaw da böyle görüyordu; bundan Ellen Terry ile yazışmalarında söz ederken, boğucu bir çocukluk yaşadığını, ‘renkli olanı ancak rüyasında’ gördüğünü, ‘gerçeğinse ürkütücü ve sevgisiz’ olduğunu söyler.

Shaw’un ebeveynleri, hatırı sayılır servete ve ailevi itibara sahip bir soydan geldikleriyle övünürdü, ama yazar çok geçmeden toplumsal konumlarının abartılacak bir yanı olmadığını anlayacaktı. Shaw, mevcut hali her ne olursa olsun her Protestanın her Katolikten üstün olduğuna inanarak ösuygısını ayakta tutan, rahat koşullardan uzak bir Protestan tüccar sınıfına doğmuştu. ‘İrlanda Protestanlığı,’ der Shaw, ‘o vakit henüz din değildi: siyasi hizipleşmede taraftı; sınıf önyargısıydı; Katoliklerin, öldüklerinde cehennemi boylayıp cenneti yegâne sahipleri Protestan hanım ve beylere bırakacak olan, toplumsal açıdan değersiz insanlar olduğuna inanmaktı.’

Ancak bu genel duruma karşın, daha yoksul Protestanlar, hem Protestan olmaktan gelen üstünlük duygusundan hem de Katoliklerin birliklik duygusundan yoksundu. Ait oldukları topluluk, mevcut biçimiyle, kırılğan, yapay ve boğucuydu. Hem de bağınazlıktan yana eksiği yok fazlası vardı, ki Shaw’un karakterindeki bu tarz püriten unsuru, seks konusunda daimi suç duygusundan kurtulmuş görünen – *Ulysses*’te bulduğunu düşündüğü türden– ‘çıtıkrıldım Dublin züppele-ri’ne duyduğu imrenmeye bakarak anlamak mümkündür.

Kafası Shakespeare ve Dickens ile, ayrıca Mozart ve Wagner’in müziğiyle dolu Shaw, 1876’da, 20 yaşındayken Dublin’den ayrıldı. Esas olarak sanat, müzik ve edebiyat için yaşamaya başlayan genç Shaw, Londra’da Britanya Müzesi’nde kendine bir sığınak bulacak, müzenin kütüphanesini üniversitesi belleyecekti. Bildiği hemen her şeyi kendi kendine öğrenmiştir Shaw; yazılarının, bu gelişim yıllarında fikirleri hiç meydan okumayla karşılaşmamış bir insanın kaleminden çıkma olduğu açıkça bellidir. Ancak bu, genç Shaw’un fazlasıyla kendinden

emin olmasından değil, Londra'daki ilk döneminde sanki MacNeice'in 'Britanya Müzesi Okuma Salonu'na kapanmış yersiz yurtsuzlardan biri olmasındandır. Onu oyun yazarı olmaya sevk eden tiyatro eleştirmeni William Archer olmasaydı, Shaw, kütüphanenin kamburu çıkmış, tekinsiz müdavimlerinden biri kalabilir, müze 'mülteci'liğine devam edebilirdi. Archer, eşanlı olarak hem *Kapital*'in Fransızca çevirisine hem de *Tristan ve İsolde*'nin müziğine kendini kaptırmış genç bir insanla tanışmaktan ziyadesiyle etkilenmiş, bu yüzden onun önünü açmak istemişti. Bu güçlü Marx-Wagner mayası, Shaw'un sonraki altmış yıl boyunca okurlarıyla tiyatroseverlere sunacağı sert ve sersemletici kokteyli oluşturmuştur.

Müzenin yarı ömründen böylece ortaya çıkan Shaw, önce eleştirmen, sonrasında (*The Devil's Disciple* oyununun 1897'de New York'ta sahnelenmesiyle) oyun yazarı olarak başarı kazanmış; bu, ona, halk arasında, genç yaşlarından itibaren kendini benzettiği Mefisto karakterine bürünme güvenini sağlamıştır. Shaw, toplumsal eleştiriye bir sanat biçimine yükselttiği, doksan dört yıllık ömrünün geri kalanı boyunca bireylerle ve yerleşik kurumlarla argolu bir dille alay eden bu şeytani karakter rolünden hiç vazgeçmeyecektir.

Yazar, ırkın bir anlamı haiz olduğunu muhtemelen yadsırdı, ama getirdiği toplumsal eleştiri, başarısını, büyük oranda, İngiltere'de bir İrlandalı olmasına borçluydu. İmparatorluğun üzerine düzgün oturma-yan yeni giysilerinin eğreti yanlarını tam olarak teşhis eden, sözünü sakınmaz İrlandalı harika çocuk (orta yaşlı bir dâhi demekten farklı değildir bu) olmaktan doyasıya yararlandı Shaw. On sekizinci yüzyıldan itibaren İngiliz edebiyatının ve özellikle de İngiliz tiyatrosunun yaşadığı ilerlemede büyük rol oynayıp, aynı zamanda İngiliz yaşamını gözlemleyen bir dizi İrlandalının en etkili figürlerinden biri oldu. Goldsmith'den daha sert, Burke ya da Yeats'den daha nüktedan ve Sheridan, Farquhar ya da Congreve'den daha talepkâr olan Shaw, aforizma yeteneğiyle Wilde'a, taşlamalarının pervasızlığıyla da Swift'e yak-

laşır (gerçi onda, Swift'in büyüklüğünü taçlandıran 'yabani öfke' yoktur). Tüm bu İngiliz-İrlandalılar, İngiliz komşusuna 'soğuk bakmış,' komşunun dünyasının ikiyüzlü, yapay ve saçma yanlarını açığa vurmuşlardır. İngiliz toplumunu isabetle resmetmelerini sağlayan şey, ona hem içeriden, hem dışarıdan bakabilmeleridir: Londra'ya geldiklerinde hemen uyum sağlamışlardır, ancak doğma büyüme başka bir gelenekten geliyorlardı.

Shaw, İrlandalı yanlarının onu İngiliz olmanın her şekilde dışına ittiğini görmüştü (bu anlamda, İngiliz-İrlandalı olmak hiç tartıştığı bir konu değildi). 'Ben İngiliz değilim, İrlandalıyım,' der; bütün ulusal önyargım, İngiliz karşıtlığına dayanır.' Ancak bu ifadelerinin bir de bitişi var: 'Ama sosyalizmin bana öğrettiklerinden biri, ulusal önyargıların siyaset olmadığıdır.' Dolayısıyla, yurttaşlarının sahtekâr güncel siyaseti saydığı şeyi bu tarzda ortaya koymuş, buna karşı kendi siyasal anlayışını geliştirmiştir. Shaw, 1884'te Fabian Derneği'ni kurdu ve hayatı boyunca Fabian eğitmeni kaldı. Oyunlarındaki kahramanlar, gerçek anlamda kahramandan ziyade öğretmene benzer; zaten toplumsal hayatta, Shaw'un kendisi de seçim siyasetinden ve güncel politikalardan ziyade kışkırtıcı eleştiriler yapmayla ilgilenirdi. Demokrasiye pek çok sosyalistten daha az tutkundu ve bu bağlamda da, ilk gençliğinde yaşadığı deneyimlerle edindiği algıların önemi söz konusudur. Avam yönetimi olarak demokrasiden duyduğu korku, bir nevi Swift'vari korkudur, çünkü Shaw gerçek toplumsal bölünmeyi, toplumun medenileşmiş öğeleriyle barbar unsurları arasında, *Güliwer'in Seyahatleri*'nden hareketle ifade edersek, Houy-hnhnm'lerle Yahoo'lar arasında görüyordu. 'Ben ahlak devrimcisiyim,' diye belirtir Shaw, 'sınıf kavgasıyla değil, insan gücüyle yapay ahlak sistemi arasındaki mücadeleyle ilgiliyim.' Yazarın temel hedefi, bizatihi sınıf temelli sistem değil, orta sınıf ahlakıydı – o anlayışın, tüm o kendine yetme etiği üzerine vurgusuna ve Shaw'un gençliğinin diğer Viktoryen değerlerine karşın, yazara göre, varıp varacağı yer, tek bir kaygıydı: 'Bundan parasal çıkarım ne olur?'

Bu kazanç felsefesi, Shaw'a göre, Shakespeare'in de tek anladığı felsefeydi ve bu da, ozana edebi savaş açması için yeterli sebepti. Shakespeare'in, aşılmamış olarak tarif ettiği 'sözcüklerin müziğine hâkimiyeti'ne duyduğu saygısını hep ifade eder, ama kendi edebi kahramanları, sözcük müzisyeni olmaktan ziyade sanatçı feylesoflardı. Bunyan, Blake, Shelley, İbsen, Morris ve Nietzsche, kendine özgü dünyalarıyla şöyle ya da böyle onun kendine yakın hissettiği yazarlardı. 'Hiç mahcubiyet duymadan sınırsız Dickens ve Shakespeare' okumuştur, ama bu iki edibin gözlemlerinin 'toplamda hiçbir felsefe'ye bağlanmamasına da hayıflanır. Wagner ve Mozart ise, üzerinde hepsinden çok etki yaratmıştır, çünkü müzik, gelişiminde o kadar önemli bir yere sahiptir ki, 'edebi dramadan... ziyade senfoni ve operalar ile... sırsıklam ıslanmadan kimse benim sanatımı anlayamaz,' der. Shaw, müzikten öğrendiği disiplin ve kesinlik duygusundan, olabildiğince yararlanmıştır; Wagner'in operalarında ustalaşırken, bunu felsefe öğrenmekle bir tutmuştur.

Bütün bunlar bir yana, Shaw'da, kendi parodisini yaptığı güçlü bir damar da mevcuttur. Mefisto idiyse eğer, aynı zamanda kendini açıkça ele veren bir tiyatro kötü adamıydı da. Edebiyat sahnesine ortalığı çınlatan Bay Yumruk olarak girdiğini söylemiş, içinde hem soytarı hem de tragedya kahramanı barındırdığını ve ilkinin diğerine sürekli çelme taktığını belirtmiştir. Shaw, oynadığı pedagojik Üstün-insan rolünün tadını çıkarsa ve ününden utanmazca yararlınsa da, dünya çapında kabul görmedi. Onunla ilgili hep dile getirilen bir eleştiri, gazeteciden pek farkı olmadığı, gerçek sanatçı olamayacak kadar mevcut ânın keşmekeşine kendini kaptırdığı yönündeydi. Yeats, onu, serveti, kardeşi sanatçıları gazetecilerin eline düşüren Joseph'e benzetmişti. Shaw, buna, gazeteciliğin tek gerçek sanat formu olduğu, çünkü insanın anlamayı umabileceği tek zaman parçasının mevcut an olduğu şeklinde sert bir yanıt verdi. Yeats elbette bunun altında kalamazdı; o da, Shaw'un, burun kıvırdığı sırların pençesine düşmüş bir insan, 'cinli, perili kori-

dorda korkuyla titreyen bir ateist' olduğunu söyleyerek karşılık verdi. Bu, aslında yerinde bir yorumdu, çünkü aşkın bir Tanrı'ya da, Tanrı olarak sanata da inanmadığını açıkça belirtse de Shaw, bir defasında, Yeats'vari ifadeyle söylersek, gençliğinde, 'sanatın gücü'nün onu İrlanda Protestanlığının ruhsuzluğundan kurtarmaya 'yetecek kadar dinsel' tek güç olduğunu söylemiştir.

Shaw'un, ilerleyen yaşlarında karşılaştığı eleştiriler farklılık gösterir. Örneğin, 1956'da, oyun yazarı John Whiting 'eğlenceli ihtiyar'ı savunusunda, yüreksizliğin temel tanımlayan olduğu bir çağda 'eşyaya sert vurup ne olduğuna bakmayı' seven bir yazara sahip olmanın ferahlatıcı olduğunu söylemiştir. Shaw'un yaptığı tam da buydu ve formundayken, insanları fikirlerinin kesin olduğunu düşündükleri konular üzerine tekrar düşündürürdü. Ayrıca, hem samimi konuşurken hem de muziplik yaparken, sersemletici, rağbet görmeyen ve zalimce şeyleri, dinleyenleri kararsızlığa sürükleyecek tarzda söyleyebilme gibi bir yeteneği vardı. Bir defasında, 'Mark Twain ve ben, pek çok bakımdan aynı konumda sayılırız,' itirafında bulunmuştu. 'Eşyayı, aksi halde bizi ipe çekebilecek insanları latife ettiğimize inandıracak tarzda bir araya getirmek – bizim payımıza düşen de buymuş.' Bu anlamda, dikkatli okurun payına düşen ise, metni okurken Shaw'vari espriyle ciddi Shaw'u birbirinden ayırabilmek olmalı.

Joseph Spence

Kendisi Üzerine

Benim uzmanlık alanım başkaları yanlışken doğru olmaktır.

You Never Can Tell, Perde IV, 1896

Sert bir yumruk gibiydi... adsız sansızlıktan kurtuluşum.

Plays Unpleasant, Önsöz, 1898

Bütün özyaşamöyküleri yalan dolanla bezelidir. Bilinçsiz, kasıtsız yalanlardan söz etmiyorum: derdim kasıtlı olanlarla. Kimse yaşarken kendi hakkında doğruyu söyleyecek kadar kötü değildir.

'In The Days of My Youth', 1898

Kendimi o kadar iyi tanıtmışım ki, bakıyorum da, daha ömrümün yarısında neredeyse Uçan Hollandalı gibi efsanevi bir karakter olmuşum.

Three Plays for Puritans, Önsöz, 1900

Size şu kadarını söyleyeyim, kendimden daha iyi bir şey tasavvur edemediğim sürece, o şeyi yaratmak ya da yolunu açmak yönünde çaba göstermedikçe huzur duyamam. Hayatta düsturum budur.

Man and Superman, Perde III, 1903

Ahlaka inanmam. Ben, Bernard Shaw'un tilmiziyim.

The Doctor's Dilemma, Perde III, 1906

Sığ eleştirmenlerin beni suçladığı sinizm ve insaniyetsizliğin altında yatan, karakterlerimin sahnenin romantik mantığına gönül indirmek-tense, gerçek insanlar gibi beklenmedik şekilde dav-ranmalarıdır.

Mrs Warren's Profession, Önsöz, 1907

Üstelik gazeteciyim ve bundan gurur duyuyorum; yapıtlarımda gazetecilik kokmayan hiçbir şeyi barındırmam. Bence gaze-teciliğe bulaşmamışsa hiçbir şey yaşamına uzun süre edebiyat olarak devam edemez, yaşadığı sürece bir derde deva olamaz... Uzun lafın kısıası, başkaları edebiyat dedikleri şeye kendilerini adasınlar: ben gazetecilik diyorum.

The Sanity of Art, Önsöz, 1907

Her dönemle uğraşırım; ama hiçbir dönemi incelemem, henüz tam öğrenmediğim ve hiç öğrenemeyeceğim mevcut an hariç; ayrıca, belli bir yönüyle tam bana benzeyen hiçbir tarihsel ya da başka nitelikte şahsiyet var mı, en küçük fikrim yok... Kendisi ve yaşadığı çağ hakkında yazan insan, herkes ve her çağ hakkında yazan insandır.

a.g.e.

Alkol almamak için mesleki bir gerekçem var. Yapmak zorunda olduğum iş, nitelikli olabilmesi için çok güçlü bir özeleştirici gerektiriyor. Kendimden kolayca hoşnut kalmamı sağlayan her şey yapıtımın niteliğini düşürür.

The Review of Reviews, 1908

Shaw'un tüm karakterleri kendidir: görevi Shaw'u geri püskürtmek olan kendini beğenmiş kuklalar.

Fanny's First Play, Epilogue, 1911

Ben kendi sınıfımın, yani kılıksız kibarların, yoksul akrabaların, çelebi olmayan beyefendilerin şarkısını söylüyorum.

Immaturity, Önsöz, 1921

Bendeki tragedya yazarını ve palyaçoğu yadsıyamam; ama şu palyaço yok mu, en korkunç şekilde ayağımı tökezleten o.

Kraliyet Dramatik Sanatlar Akademisi'ndeki konuşmasından, 1928

Gerçek bir Shakespeare'yen karakterim; herkesi ve her şeyi anlıyorum, hiç kimseyim ve hiçbir şeyim.

Frank Harris'e yazılmış mektup, 20 Haziran 1930

Bu kitap [Harris'in Shaw biyografisi projesi], silindir şapkanızı geri alıp O'Neill, Joyce ve George Moore'un yoluna girmek için savurup atmanıza fırsat tanıyor. George bile güçlü edebiyata, bahçıvan beline s...k kürek diyerek erişileceğini hayal edemiyor. Öyle de olsa, bu tarz şeyler, söylemek istediği şeyi üst güverteden ve nöbetçi kulübesinden feyiz almadan söylemesi gerektiğini anlamış olan sizin ya da benim kuşağıma ait değil.

a.g.e., 21 Nisan 1931

Ben inanç şifacısıyım. Şişelerin değil, hastanın şişeye olan inancının onu iyileştirdiğine inanmamı beklemiyorsunuzdur umarım.

Too True To Be Good, Perde I, 1931

Babam, kendi halinde bir ailenin erkek evlatları arasında büyümüş, İrlandalı Protestan bir beyefendi... Ama Fatih William (Normandiyalı maceraperest değil, ölümsüz hatırasıyla muzaffer ve dindar Hollandalı William) taraftarı tüm Shaw'larda doğuştan bir kibarlık meziyeti olduğuna inanarak yetişmişti.

Sixteen Self Sketches, 1949

Buna hasetle bakan rakiplerinin kayıplara karışmış enkazı arasında Fabian Derneği'nin tek başına ayakta kalışı, sırf izlediği siyaset değil, ayrıca ilk zamanlarında yönetiminde İrlandalı bir unsurun olmasından ötürüydü.

a.g.e.

Mutluluk asla hedefim değildir... Bir pipo afyon ya da bir bardak viski fiyatına erişilebilecek bu tarz baygınlıklar için ne zamanım var, ne de beğenim buna müsaade eder.

a.g.e.

Shaw, sırf İbsen değil, aynı zamanda, Wagner, Beethoven ve tuhaftır, John Bunyan ile doluydu... İngiliz usulü, ışımayla büyüklüğünü sergileme denirse: Shakespeare tarzı, Ruskin tarzı, Chesterton tarzı... bunlardaki tutarsızlık İrlandalının gözünden kaçmaz. Tüm yetişkinlik kariyeri İngiltere’de geçse de, İngiliz ve İskoç dostlarının yeri ayrı olsa da, İrlanda’nın yerlisi olmanın gururu kendini gösterir.

Shaw tarafından Frank Harris’e söylenmiş söz, *a.g.e.*

İnsan Yaşamı & İnsan Doğası

[Kötümser:] Herkesin kendisi kadar çirkin olduğunu sanan, bunun için başkalarından nefret eden insan.

Asosyal Bir Sosyalist, 1887

Bu dünyada tutunan insan, ayağa kalkıp istediği koşulların peşine düşen, bulamadığı durumda yaratandır.

Mrs Warren's Profession, Perde II, 1894

Ahlaksızlık ille de kötü davranışı ima etmez; kötü ya da değil, davranış, günün ideallerine uymayan davranışı ima eder.

The Quintessence of Ibsenism, 1891

İnsanın bedeninde barındırdığı inancı sarsmak kolaydır – hem de çok. İnsanın ruhunu kırmak için bundan yararlanmak – işte bu şeytan işidir.

Candida, Perde I, 1895

İnsanın kendini gülünç duruma düşürmek için yaptığı şeylerin mantıklı davrandığı şeylerden daha az gerçek ve sahici olduğunu mu sanıyorsunuz?

a.g.e.

Kendini feda, bütün karakter asaletinin temelidir.

The Man of Destiny, 1895

Bayım, hiç bilemezsiniz. Bu benim hayat prensibimdir, efendim. İzni-
nizle, böyle bir ilkem olması sizin için sorun değilse.

You Never Can Tell, Perde II, 1896

Adama kastını sormak mı? Yirminci yüzyıl ilkelerini bu ne ihlaldır!

a.g.e., Perde III

Bütün insanlığın gelişimi, ilk koşul olarak, öncünün kendini bilerek
budala yerine koymasından geçer.

Cosmopolis, Eylül 1896

Hemcinslerimize yönelik en büyük günahımız, onlardan nefret etmek
değil, umursamaz olmaktır: insaniyetsizliğin özü budur.

The Devil's Disciple, Perde II, 1897

Ah şu kahramanlığın sırrı dedikleri, varılacak noktanın korkusundan
hayatınızı biçimlendirmenize olanak tanımayan o nesne.

The Perfect Wagnerite, 1898

Bu gezegendeki en yüksek insan örgütlenmesi olan insan doğası sahi-
den de yozsa, o zaman insan toplumu çürüyecek demektir; hem korku
kaynaklı hiçbir cezai önlem de bunu kesinlikle engelleyemez: eskilere
beyhude işkence edeceğimize, Prometheus'un izinde, yenilerini yarat-
mak için işe koyulalım.

a.g.e.

Büyük sağduyu ve beğeni sahibi bir insan... anlayacağınız, özgünlük ya
da ahlaki cesareten yoksun biri.

Sezar ve Kleopatra, Notlar, 1898

Alık insan, utanacağı bir şey yaptığında, bunun görevi olduğunu söyler.

a.g.e., Perde III

İlerleme, her neyse o halimizle hayattan yararlanmamızı sağlamak dışında bir şey yapamaz.

‘Epistle Dedicatory’, *Man and Superman*, 1903

Ömür boyu mutluluk! Kimse buna dayanamaz: yeryüzünde cehennem demek bu.

a.g.e., Perde I

Hakkımızda gerçek olan her şeyden utanca kapılırız; çıplak halimiz gibi, kendimiz, yakınlarımız, gelirimiz, aksanımız, fikirlerimiz, deneyimimiz, bunlardan hep utanç duyarız... Utanç duyacağı ne kadar çok şey varsa, insan onca saygıya değerdir.

a.g.e.

Doğa dediğimiz muhabbet tellalıdır, zaman yıkıcı, ölüm ise katil.

a.g.e., Perde III

Hayatta iki tragedyya vardır. İlki, gönlünüzün arzuladığını yitirmek. Diğeri, kazanmak.

a.g.e., Perde IV

Özgürlük, sorumluluk demektir. Tam da bu yüzden çokları ondan korkar.

‘Maxims for Revolutionaries’, *a.g.e.*

İnsan, oran hesabıyla bilgedir; deneyimi oranında değil, deneyim kapasitesi oranında.

a.g.e.

Derdinize koltuk desteği gibi yaslanın; başkasının aynısını yaptığını görürseniz, aman ha, sakının ondan.

a.g.e.

Darbenize karşılığı esirgeyen insandan sakının: ne sizi affetmiştir, ne de kendinizi affetmenize olanak tanıyacaktır.

a.g.e.

Aklın sesine kulak veren, onu çoktan yitirmiş demektir: akıl, ona hükmedemeyecek her kafayı köle eder.

a.g.e.

Özveri, yüzü kızarmayan başkalarını feda etmemize olanak tanır.

a.g.e.

Eğitimli insan, okuyarak zaman öldüren aylaktır.

a.g.e.

Feragat erdem değil, alt tarafı, sakınının terbiyesizlik karşısında takındığı tutumdur.

a.g.e.

Komşunuzu kendiniz gibi sevmeyin. Kendinizle barışksanız, bu ona münasebetsizliktir; değilseniz zarar vermek...

a.g.e.

Başkalarına, size davranabilecekleri gibi davranmayın. Tarzları sizin-kiyle aynı olmayabilir.

a.g.e.

İlk nefesini çekmeden önceki dokuz ay hariç, hiç kimse işini gücünü bir ağaç gibi halledemez.

a.g.e.

İnsan, birileri bir kaplan öldürmek istediğinde bunu spor sayar; kaplan insanı öldürmeye kalktığında ise buna canavarlık der. Suçla adalet arasındaki ayrım da bundan çok farklı değildir.

a.g.e.

Hayat herkesi eşitler: ölüm, üstün olanı ortaya çıkarır.

a.g.e.

Rüyalarla yaşayın, rüyanın cazibesinden bir şey kazanırsınız; olgularla yaşayın, acımasızlığından bir şey edebilirsiniz. Ah, diyorum, olgunun acımasız, rüyanın gerçek dışı olmadığı bir ülke bulup orada yaşayabilsem.

John Bull's Other Island, Perde I, 1904

İnsanın gerçekten göğsünü kabartan, övgüye değer olduğunun düşünlmesidir.

a.g.e., Perde IV

Dünyada yalnızca iki nitelik vardır: liyakat ve liyakatsızlık; iki tür de insan: liyakatli ve liyakatsiz.

a.g.e.

Para sahiden de dünyadaki en önemli şeydir; sağlam ve başarılı kişisel ve ulusal ahlak namına her şey, bu gerçeği temel almalıdır.

Irrational Knot, Önsöz, 1905

Paraya evrensel bakış, uygarlığımızda mevcut tek umut veren gerçek, toplumsal vicdanımızdaki tek mantıklı noktadır. Para dünyadaki en önemli şeydir. Yokluğu nasıl bariz biçimde hastalık, zayıflık, onursuzluk, alçalma ve çirkinlik demekse, varlığı sağlık, güç, onur, cömertlik ve güzellik demektir.

Major Barbara, Önsöz, 1905

İnsanın, karakterinde neyi temel aldığı, buna karşın neyi yaptığı ve bizim onun neyi yaptığı konusunda ne düşündüğümüz, o insanın içinde yaşadığı koşullara bağlıdır.

a.g.e.

Undershaft: Gereken işleri hallettim... artık müsrif, dikkatsiz ve cömert olabilirsin. Kendini yedi ölümcül günahtan kurtulmuş bil.

Barbara: Yedi ölümcül günah mı dedin?.

Undershaft: Evet, yedi ölümcül. Yemek, giysi, yakacak, kira, vergi, itibar ve çocuk. İnsanın sırtından bu yedi yükü para dışında hiçbir şey kaldıramaz; bu yükler kalkmadıkça insan ruhu yükselemez.

a.g.e., Perde II

Fiziki olarak insan toplumu çiftlik avlusundan ayırt edilesi değildir, tek farkla ki çocuklar tavuklardan daha sıkıntı kaynağı ve daha masraflıdır; kadınlarsa çiftlik hayvanları kadar köleleşmiş değildir.

Getting Married, Önsöz, 1908

Dünyada kendinizi korumayı tetikte durarak değil, saldırıp bir güzel dayak yiyerek öğrenirsiniz.

a.g.e.

Korunması gereken, ahlaksızlıktır, ahlak değil... çünkü insan uyuşukluğuyla hurafenin tüm boş ağırlığını öncülerin sırtına yükleyen ve bayağılıkla önyargının tüm kötülüğünü kullanarak öncülerini tehdit eden ahlak, pek çok zulmün ve sayısız ölümün nedenidir.

The Shewing Up of Blanco Posnet, 1909

Yanlış yaparak geçen ömür hiçbir şey yapmadan yaşanan hayattan daha şerefli olduğu gibi daha yararlıdır da.

The Doctor's Dilemma, Önsöz, 1911

İşin doğrusu, hemen hiçbirimiz, sahiden eğilmez tek bir onur noktasından fazlasına yetecek etik enerjiye sahip değiliz.

a.g.e.

Hiç kimse tamamen ilkeli değildir. İnsan, yeti ve ilgileri doğrultusunda kimi bakımlardan ilke sahibidir; kendini ilgilendirmeyen bir mesele söz konusuysa umursamaz ve ilkesizdir.

a.g.e.

İnsanda, acıma tutkusunu ele geçirip onu vahşi kılan belli bir zulmetme arzusu vardır.

a.g.e.

Sağlığını kullanın, hatta onu tüketecek kadar. Sağlık bunun içindir. Sahip olduğunuz her şeyi ölmeden harcayın, kendinizden çok yaşamayın.

a.g.e.

Bilme hakkı, yaşama hakkına benzer. Hayat gibi bilginin de arzu duyulan bir şey olduğu varsayımını temel alır ve bunda koşul tanımaz.

a.g.e.

Hayat, nasıl ki insanlar güldüğünde ciddiyetinden yitirmiyorsa, insanlar öldüğünde de eğlencelik bir yer olmaktan çıkmaz.

a.g.e., Perde V

Bir şeye ihtiyacım olduğu sürece yaşamak için nedenim var demektir. Doygunluk duygusu ölümcüldür.

Overruled, 1912

Hayat, bir dizi zevk veren akılsızlık silsilesi değilse nedir? Asıl zorluk, yapacak akılsızlık bulmakta.

Pygmalion, Perde II, 1913

İnsanın dünyaya ilgisi, kendine dönük ilgisinin taşmasından başka bir şey değildir.

Kırgınlar Evi, Perde III, 1919

Zindanın kapısının açıldığını gördüğünde mahkûm kendini içeri atar – dışarıda akşam öğününü nereden bulacak, ilk bunu düşünmez.

Methuselah'a Dönüş, Önsöz, 1920

İnsanın deneyciliği denince, doğa bitaraftır: deneyin sonucuna göre ayakta kalır ya da yıkılır.

a.g.e.

Hayatın kanını al kırmızı ihtişama yükselten, cesaret, cesaret, cesaret-tir.

a.g.e., Kısım I.ii

Hayat yaratmak, uzun, zor ve sancılı bir süreçtir: başkalarının yarattığını çalmak ise kısa sürer ve daha kolaydır.

a.g.e.

Yaşam, ciddiye alınamayacak denli kısadır.

a.g.e., Kısım II

Hayat bir hastalıktır; bir insanla diğeri arasındaki tek fark, yaşanan hastalığın aşamasıdır.

a.g.e.

En geç olgunlaşan ve toyluğunda en çaresiz kalan... en yüksek yaratık işte budur.

a.g.e., Kısım III

Dans, hayatın ritmine uymak için gösterilen çığ bir çabadır.

a.g.e., Kısım V

Beden, usanç kaynağı olarak nihayete erer. Ondan geriye güzel ve enteresan hiçbir şey kalmaz – düşünce hariç, çünkü düşünce yaşamdır.

a.g.e.

İnsanlık beni hep hüsrana uğratır: Doğa asla.

Too True To Be Good, Perde III, 1931

Çıplak beden artık afallatmıyor bizi... ancak çıplak aklın yarattığı dehşet duygusu hâlâ katlanabileceğimizden fazlası demek.

a.g.e., Perde III

Z: Dünyanın doğru düzgün düzenlendiğini düşünmüyorum. Ya sen?

A: Dünyayı bulduğumuz haliyle kabullenmemiz gerek. Doğru düzgün düzenlenmemiş olan biziz.

Village Wooing, 1933

Biriktirmekten hiç hazzetmem. Bu, insanın doğasını acılaştıran bir çaba.

a.g.e.

Dünyada iki tür insan vardır: herkesin birlikte yaşayabileceği insanlar ve hiç kimsenin birlikte yaşamak istemeyeceği insanlar.

The Millionairess, Perde I, 1935

Derin son! Ah, o derin son! Orada bitmek bilmeseydi, bu hayat dediğimiz nice olurdu?

a.g.e.

Kadınlar, Aşk & Evlilik

Kadının en değerli sevinç kaynağı, erkeğin kendini beğenmişliğini yaralamaktır, erkeğin en derin sevinci ise, kadınıninkini taltif.

Asos yal Bir Sosyalist, 1887

Kadında görmeye bayıldığım kararsızlığın bir eşiti daha var, o da beni seven kadının cehennemi aratan sadakatı.

The Philanderer, Perde IV, 1893

Kadının düzgün biçimde geçimini sağlamasının tek yolu, ona karşı iyi olabilen bir adama iyi davranmasıdır.

Mrs Warren's Profession, Perde II, 1894

Erkek, karısını, onunla ilgili olarak gülünç duruma düşmeksizin sevebilmelidir.

Candida, Perde I, 1895

Kadın gerçekten âşık olur mu, bilmiyorum. Doğrusu kuşkuluyum da: erkeğe acır, *annelik* eder, kendini ona sevdirmekten haz duyar; ama erkeği sevemediği için kapıldığı vicdan azabının, onun sevecenliğini derinleştirdiği de pek şüphe götürmeyen bir gerçek.

Ellen Terry'ye yazılmış mektup, 6 Nisan 1896

İdeal aşk ilişkisi yazışarak yaşanandır. Ellen Terry ile yazışmalarım bütünyle tatmin edici bir aşk ilişkisiydi... Eskittiği beş kocadan gına getirmişti, ama benden hiç bıkmadı.

Hesketh Pearson'a yazılmış mektup

Otelin büyük avantajı, ev hayatından kaçana sığınak olmasıdır.

You Never Can Tell, Perde II, 1896

Yürekendirip kalbini harekete geçirdiğiniz adama sorun, daha önce kaç kadın onu yüreklenirmiş; sizi ağna düşürdüğü tuzaklardan kaç kere kurmuş; aynı palavrayla ne sıklıkta oltasını atmış; bu hayattaki cinsiyet düellosu oyununda kendi seçtiği rolde mükemmelleşmek için ne kadar prova yapmış.

a.g.e., Perde III

Unutmayın: erkeğin sevme gücü ve tutkunluğu, tüm diğer güçleri gibidir: neye değdiğini anlamadan evvel defalarca fırlatıp atması gerekir.

a.g.e.

Kadın, özgürlüğünün kanıtı sahici adabı edinmeden önce, köleliğinin işareti olan sahte adaptan vazgeçmek zorundadır.

a.g.e.

Her eşleşme mantıksızdır. Doğmak mantıksızdır; evlenmek mantıksızdır; yaşamak mantıksızdır; ölmekse mantıklı.

a.g.e.

Aşkın, tüm okur kitlenize şaşmaz biçimde dokunan tek tema olduğu söylenir... Ve fakat aşk, salon piyesinin sahnelemeye cüret edemeyeceği tek konudur.

Three Plays for Puritans, Önsöz, 1900

Cinsel isteği trajik bir tema kılmaya karşı teknik bir itirazım var. Deneyle sabittir ki, bu ancak komik tarzda yapıldığında mümkündür.

a.g.e.

Köle devleti, istisnasız, efendisini parmağında oynatanlarca, yani bizzat kurnaz kölelerce yönetilir... Kadınların köleliği ise, kadın despotlu-

ğundandır. Güzelliğiyle büyüleyici hiçbir kadın yoktur ki cinsini öz-gürleştirmeye can atsın: böylesinin hedefi, gücü erkeğin elinde toplayabilmektir, çünkü o erkeği idare edebileceğini bilir. Bu tür kadın, erkeğin o farazi üstünlüğünü kıskanmaz, nasıl ki erkek de atının gücünü ve hızını kıskanmıyorsa.

Clement Scott'a yazılmış mektup, Ocak 1902

Kadının siyasal gücü haiz olmaması yeğlenir, ama zeki kadın aptal kocasını parlamentoya sokup en yüksek bakanlık makamına bile kolayca yükseltebilir.

a.g.e.

Çizmelerini temizlettiği ve böylece ayakkabı boyacısı olması gerçeğiyle zencinin ahlaki ve fiziksel bakımdan aşağılık olduğunu kanıtladığı için kurum satan Amerikan ulusuna gülüyoruz; oysa kendimiz de, kâinatın tüm angaryalarını tek bir cinsiyete yükleyip, ardından, gerçek kadınlık ya da incelik değeri taşıyan hiçbir cinsi latif üyesinin bu tarz ağır işleri yapmaması gerektiğinden dem vuruyoruz. Bu bakımdan erkek ikiyüzlülüğünün sınır tanımayacağını söylemekle yetinelim.

'Epistle Dedicatory', *Man and Superman*, 1903

En sorumsuz biçimde başkalarını feda eden kadın, kendini feda eden kadının ta kendisidir.

a.g.e., Perde I

Her iyi melodi gibi her tutku da şeytanın emrine amade olmak zorunda mı?

a.g.e.

İnsanın verdiği mücadeleler içinde, sanatçı erkekle annesi arasında yaşanan kadar haince ve acımasızı yoktur.

a.g.e.

Demek sanıyorsunuz ki Ann'in talibisiniz; siz takipçi o da takip edilen; kur yapıp ikna edecek, baskın çıkıp hakkından gelecek olan sizsiniz, öyle mi? Bu ne aymazlık: asıl takip edilen, adı çizilmiş av, kaybetmeye mahkûm kurban sizsiniz, bayım, siz.

a.g.e., Perde II

Kadının payına düşen, mümkün olduğunca çabuk evlenmektir, erkeğinse olabildiğince çabuk nikâhtan kopmak.

a.g.e.

Sevgili Hector, aşk hakkında dilediğinizce romantik olun; yeter ki para hakkında aynı duyguya kapılmayın.

a.g.e.

Erdem denen, evli çiftin sendikacılık faaliyetinden başka nedir ki?

a.g.e., Perde III

Evlilik, temsili marifetler ve göz boyayan ideallerle kurulan bir tuzaktır.

a.g.e.

Evliliğin nimetlerinden en çok dem vuranlar... tam da, evlilik akdi bozulduğu ve taraflar seçme fırsatına sahip olacak şekilde özgür kaldıklarında, tüm toplumsal yapının koşar adım parçalanacağını iddia edenlerdir. Bu konuda hem nalına hem mihına vuramazsınız. Mahkûm hayatından memnunsa, onu nasıl içeri tıkacaksınız ki?

a.g.e.

Güzellik dediğiniz, ilk bakışta gönüllere taht kurar; evde üç gün geçti diyelim, sonra ne olacak?

a.g.e., Perde IV

Evlilik, azami cazibeyle azami fırsatı birleştirdiği için rağbet görür.

'Maxims for Revolutionaries'

En iyi yetişmiş çocuk, ebeveynlerini oldukları gibi görerek büyümüş çocuktur. İkiyüzlü olmak ana babanın ilk görevi değildir.

a.g.e.

Ev genç kıza hapishanedir, anneye ise hapishanenin atölyesi...

a.g.e.

Annelik içgüdüsü kadını, üçüncü sınıf erkeğe hepten sahip olmaktansa birinci sınıf erkeğin onda birine razı olmaya sevk eder.

a.g.e.

Her erkekle ilgili yanlış olabilecek iki şey vardır. İlki, çek yazmadır. Diğeryse kadın. Bu iki konuda bir adamın mantıklı olduğuna kanaat getirene kadar, hakkında bir şey biliyorum diyemezsiniz.

The Doctor's Dilemma, Perde II, 1906

Ahlaklılık, başkalarının hukuken evli olup olmadığından şüphe duymaktan geçer.

a.g.e., Perde III

Her defasında birbirine saatlerce öfkeyle uzak duran çiftler vardır; kimi vardır, hepten uzak kalır; bir de birbirinden hiç hazzetmeyen çiftler vardır – bu sonuncusu zaten hiç kimseyle arası olmayan türdür.

Getting Married, Önsöz, 1908

Anladığımız biçimiyle ev hayatı, papağan için kafes ne kadar doğalsa bizim için de o kadar doğaldır.

a.g.e.

Tüm kadınların mevcut yasaya sessiz bir öfkeyle isyan halinde karşı olduğu nokta, sırtlarına vurulan çocuk edinme hakkının beraberinde getirdiği şeydir, yani bir erkeğe hizmetçi olma yükümlülüğü.

a.g.e.

Kalender bir insansanız ve çok şey ummazsanız evlilik bir şekilde katlanılır bir kurumdur. Üzerinde kafa yormayaysa hiç gelmez.

Getting Married, 1908

İngiliz hanımefendisi hiç kendini köleden saymaz. İngiliz beyefendisinin anlamazdan geldiği budur.

a.g.e.

Kadın her şeyi altüst eder. Hayatınıza buyur edin, bir bakarsınız, siz bir ucundan çekiştirirken o başka ucundan çekiştirmekte.

Pygmalion, Perde II, 1913

Dilbilgisi konuşmak istemiyorum. Hanımefendi gibi konuşmak istiyorum.

a.g.e.

Yakınlarınız evinizde misafir kalıyorsa, sırf iyi yanlarından konuşalım, yoksa imkânı yok, varlıklarına katlanamazsınız.

Kırgınlar Evi, Perde I, 1919

Ben güngörmüş kadını, Hector; seni temin ederim, hep en doğrusunu harfiyen yerine getirmek ve en güzelini söylemekten başka zahmete girmeyeceksen, canın ne isterse onu yap, paşa gönlün bilir.

a.g.e.

Ellie: Kadının gözü neden hep bir başkasının kocasında olur?

Captain Shotover: At hırsız yaban atı yerine niçin ehlileşmiş olanını tercih ederse ondan.

a.g.e., Perde II

Kadın, insan hayatı yaratmanın tüm o zahmet ve acısına katlandığından olacak, onun acımasızca telef edilmesine daha az müsamahalıdır.

Table Talk, 1924

Kadın, annesini üzerinden atamaz. Anne diye bir şey olmamalı: sadece kadın olmalı, kene gibi yapışanından değil, kendi ayakları üzerinde durabilen güçlü kadın.

Too True To Be Good, Perde III, 1931

Bence, bayım, erkeğin, genel olarak kadınlar hakkında çok fazla düşünmesini engelleyecek bir kadını olması iyidir.

a.g.e.

Her erkek, tren vagonuna adım atan her kadının doğru kadın olabileceğini sanır. Heyhat, o kadın hep sükûtu hayale uğratar.

Village Wooing, 1933

Cinsel ilişki, kişisel ilişki değildir. Bir başka ilişkide birbirine tek gün katlanamayacak kişilerce de pekâlâ dayanılmaz biçimde arzulanıp esrik bir coşkuyla yaşanabilir.

Frank Harris'e yazılmış mektup

Ebeveynlik çok önemli meslektir, ama çocuk menfaatine uygunluk sınavı yapıldığı ne görülmüş, ne duyulmuştur.

Everybody's Political What's What, 1944

Siyaset & Savaş

Sosyalistlerin başkalarından farklı tarz yaratamayacağını deneyerek öğrenmiş olan Fabian Derneği, demokratik bir toplulukta uzlaşmanın siyasal ilerlemenin gerekli koşullarından biri olduğunu tanır.

Fabian Politikası Raporu: Broşür 70, Temmuz, 1891

İnsan nasıl koyundan daha tehlikeli bir hayvansa, idealist de inceliksizden daha tehlikeli bir hayvandır.

The Quintessence of Ibsenism, 1891

Mutluluğu üretmeksizin tüketmeye, serveti üretmeden tüketmeye olduğundan daha çok hakkımız yok.

Candida, Perde I, 1895

Toplumsal sorunlar, beşeri kurumların insani duyguyla çatışmasından doğar.

The Humanitarian, Mayıs 1895

İnsan soyu, ki büyük oranda siyaset ehli değildir, sövgüyü onun kolay ve sevimli bir yedeği sayar.

The Devil's Disciple, Notlar, 1897

Siyaset ve ahlakta romans için konmuş pohpohlayıcı bir addan ibaretten olan idealizm, bana göre, etikte ve dindeki romans kadar tiksindir.

Plays Pleasant, Önsöz, 1898

Despotluk sırf ehliyetli ve yüce gönüllü bir despot yokluğundan dolayı hüsrana uğradıysa, o zaman bütün bir ehliyetli seçmen nüfusunu gerektiren demokrasinin ne şansı olabilir ki?

‘Epistle Dedicatory’, *Man and Superman*, 1903

Demokrasiyle ilgili siyasal deneyimimiz: ucuz hükümetin son sığınağı.

a.g.e.

Tom Paine, Edmund Burke’ü hezimete uğratmış; artık domuz, kur yapılan seçmendir.

a.g.e.

Krallara yaltaklanmayı öğrenmek zorunda kalmış siyasetçi, artık seçmeni büyülemek, avutmak, tavlama, dolandırmak, korkutmak, ya da başka türlüünü diyelim, seçmenin ilgisini çekmek zorundadır.

‘The Revolutionist’s Handbook’, *a.g.e.*

Otuzunun altında olup mevcut toplumsal düzene dair en küçük bilgiyi haiz her insan, devrimci değil, ikinci sınıf biridir. Zaten devrimler de despotluk yükünü hiç hafifletmemiştir, tek yapılan şey, yükü diğer omza kaydırmak olmuştur.

a.g.e.

Hükmetme sanatı, tapınmanın örgütlenmesidir.

‘Maxims for Revolutionists’, *a.g.e.*

Demokrasi, yozlaşmış azınlıkça atanmanın yerine, ehliyetsiz çoğunlukça seçimi getirmiştir.

a.g.e.

Mantıklı insan, kendini dünyaya uyarlar: mantıksız ise, dünyayı kendine uyarlamaya çalışmakta ayak direr. Dolayısıyla ilerleme mantıksız insana bağlıdır.

a.g.e.

Kral katleden de, uğruna ölen de, aynı hamurdan putperestlerdir.

a.g.e.

Kralda edepsizlik, ulusun ekseriyetini göklere çıkarır.

a.g.e.

Bir hareket, fikirleri haydutlar arasında rağbet görene dek, siyasal çoğunluk haline gelmeyi hayalinden bile geçirmesin.

a.g.e., Perde III

Üstün-insan arayışından sakının: varacağı yer, insanı ayırmsız küçümsemedir.

a.g.e.

Hiçbir şey bildiği yok, her şeyi bildiğini sanıyor. Siyasal kariyer için biçilmiş kaftan.

Major Barbara, Perde III, 1905

İnsanın iyi doğduğu gerçeğini yadsıyorsanız, herkesin özgür doğduğunu söylemeniz beyhudedir. İnsanın iyiliğini garanti edin, özgürlüğü başının çaresine bakacaktır.

a.g.e.

Sağlıklı insan, kemiklerinin ne denli bilincindeyse, sağlıklı ulus da ulusallığının o kadar bilincindedir. Ancak bir ulusun ulusal gururunu kırsanız, onu geri almak dışında başka şey düşünmeyecektir.

John Bull's Other Island, Önsöz, 1906

Bir tek askerlerce hayata geçirilebilecek bir siyasal tertip daimi olmaz.

a.g.e.

Anarşizm, polisin sizi pataklayabileceği bir oyundur.

Misalliance, 1910

İnsanı adalet değil, kanun ya da ikna zapteder. Kanunla, ikna yoluyla zaptolunmayı reddettiği vakit, onun kuvvet ya da düzenbazlıkla veya bunların her ikisiyle zaptolunması gerekir.

a.g.e.

Kral denen, tapınç nesnesidir: bu yüzden cumhuriyetçiyim ya.

The New Age, 2 Temmuz 1910

Vatanseverliği insan soyundan def etmedikçe dingin bir dünyada yaşamayacağız.

O'Flaherty V.C., 1915

Ermyntrude: Ne! Siz de mi Amerikalılar gibi Özgürlük Anıtı önünde diz çöküyorsunuz?

İnka: Hiç de değil, hanımefendi. Hem Amerikalılar Özgürlük Anıtı'na tapmaz ki. Tek yaptıkları, Özgürlük Anıtı'nı en munasip yere dikmek olmuş; mezarına.

The Inca of Perusalem, 1916

Devrimci hareketler, yerleşik kurumlarla bir derdi olanlar kadar olmayanlar için de cazibe unsurudur.

Androcles and The Lion, Önsöz, 1916

Ne yöneticiler, ne yönetilenler... ikisinin de yüksek siyasetten anladığı yok. Böyle bir bilgi ve siyaset dalı olduğundan bile bihaberler; ama birbirlerine zor kullanmak, diz çöktürmek denince en ölümcül yeterliği sergileyebilirler.

Methuselah'a Dönüş, Önsöz, 1920

Pratik siyasetçi, parlamentoyu hiçbir şeyin kotarilamadığı yer olarak kullanma sanatında ustalaşmış olandır.

a.g.e.

Seçim, bir meydan savaşı gibi, ahlaki dehşet örneğidir, kan hariç: seçim, içinde yer alan her kişi için bir çamur banyosudur.

a.g.e., Kısım II

En kötü hizip, tek kişilik olandır.

a.g.e., Kısım V

Her pratik devlet adamı, köşeye sıkıştığında, direksiyona tutunabilmek için düzinesiyle yalan yere yemin eder.

Manchester Guardian, 27 Aralık 1921

Yaşadığımız biçimiyle demokrasi, yıkıcı bir yalandan öte şey değil. Tüm cumhuriyetler, beyazlatılmış taş mezarlardan ibaret.

Table Talk, 1924

Herkes için oy hakkı, uygarlığı, denize doğru yokuş aşağı son hızla koşan bir domuza çeviriyor.

a.g.e.

Archibald Henderson: Yanılmıyorsam, İşçi Partisi'ndensiniz?

Shaw: Evet, öyle.

A.H.: Neden, peki?

Shaw: Neden olmasın? Aylakların partilerini desteklememi mi yeğlediniz?

a.g.e.

Faşizm, orta sınıf Bolşevizm'idir; Bolşevizm ise... tıpkı sıkıyönetim gibi, bir acil durum politikası.

a.g.e.

Demokrasi hep ikinci en iyileri tercih eder.

a.g.e.

Sendikacılık, işçi sınıfının kapitalizmdir; yöntemi, patrondan olabildiğince çok alıp, karşılığında en azı vermektir... Kapitalizmin iki yüzyılı, işvereni olduğu kadar ücretli işçiyi de yozlaştırmıştır.

a.g.e.

Budalalar hep ücret eşitsizliğinden yanadır (bu, tek itibar kazanma şanslarıdır); eşitliğiye canla başla savunurlar.

The Intelligent Woman's Guide to Socialism and Communism, 1928

Moskova, Karl Marx tarafından Londra'da yazılmış İngiliz tarihinden esinle inşa edilmiştir.

The Apple Cart, Perde II, 1929

Çelişki, aslında, kraliyet ile demokrasi arasında değil, bu ikisiyle plütokrazi arasındadır – bunu derken, demokratik bahanelere sığınarak açık ceberut yöntemlerle kraliyetin iktidarını yok ettikten sonra demokrasiyi satın alıp sığlaştıran zenginlerin egemenliğinden söz ediyorum. Para konuşur, para yayımlar, para haber yayar, para hükmeder; krallarla işçi liderleri ise, biri diğerini aratmayacak şekilde, kararname çıkarmak, hatta akıllara durgunluk veren bir paradoksla, teşebbüslerine para kaynağı bulup kazancını sağlama almak peşinde. Uzun sözün kısası, demokrasi artık satın alınmaktan da çıkmış, düpedüz oyuna getirilmiştir.

The Apple Cart, Önsöz, 1930

Demokrasi... sual etmeden önünde eğildiğimiz ya da küçümseyerek yere çaldığımız, o baş harfi büyük, uzun kelime – ve bundan öte bir anlam da pek taşımayan.

a.g.e.

Parlamentoyu gereğince anlamış tek insan var: eskilerden Guy Fawkes.
On The Rocks, Perde II, 1933

Halkın onayıyla yönetilmiş, yönetilen tek ülke yoktur; halk dediğiniz, ilk itirazını yönetilmeye karşı yükseltir.

a.g.e.

En yüksek mahkeme en alçakgönüllü birey tarafından harekete geçirilmediği sürece, adalet alaydan ibarettir.

Geneva, Perde II, 1938

İnsan, siyasal hayvan olarak tam bir hüsrân örneğidir. Onu üreten yaratıcı güçlerin daha iyi bir şey yaratması gerek.

a.g.e., Perde IV

Paul'e borcunu ödemek için Peter'ı soyan hükümet için Paul'ün desteği artık çantada kekliktir.

Everybody's Political What's What, 1944

Modern Almanya'nın, Hail, Mary!⁸ yakarışını iskartaya çıkarıp yerine Heil Hitler! maskaralığını getirdiğini görecektir kadar yaşadım; yazıklar olsun ömrüme ki bu değişikliği ilerleme olarak göremiyorum. Almanya'nın yediği nane, daha ziyade, antik Mısır tanrısı şahin başlı Amun Ra'ya tapıncın yeniden canlanması gibi geliyor bana.

a.g.e.

Yaşlı askeri, tabanca kılıfıyla fişeklik kutularında ne taşıdığına bakarak hemen çıkarırsınız. Genci, silah ve fişeklik taşır; yaşlı olansa yiyecek.

Arms and The Man, Perde I, 1894

⁸ 'Şefaât, ya Meryem!' Katolik ibadetinde İsa peygamberin annesi Meryem'e bir hitap biçimi – ç.n.

Askerden düşünmesini katiyen beklemem.

The Devil's Disciple, Perde III, 1897

Hayat sanatında, insan hiçbir şey icat etmez; ölüm sanatındaysa, biza-tihi doğayı geçer ve veba, salgın ve kıtlığın toplamda işlediği katliam-dan daha çok kimya ve makine üretir.

Man and Superman, Perde III, 1903

Barış sanatında, insan beceriksizin tekidir.

a.g.e.

İnsanın, ürettiği endüstriyel makinelerde hırsından ve uyuşukluğun-dan başka izi yoktur... İnsan, gücünü yıkıcılığıyla ölçer.

a.g.e.

Güçlü patlayıcıyı elinize almaya korkarsınız; ama vatani görev denince dürüstlüğü, hakikati ve adaleti hepten bırakıp bu kirli oyunda birbiri-nizi öldürmek için topluca sıraya girersiniz. Bu ne biçim ülke! Bu nasıl dünya!

Major Barbara, Perde III, 1905

Karşılıklı katliam yaşanmamışsa, insan hazırlanıp diğerini öldürene dek, bu dünyada gerçekten bir şey yaşanmamış demektir.

a.g.e., Perde IV

Her ilerleme, toplumla savaş demektir.

Getting Married, 1908

Ulus, arıya benzer: kendi canları pahasına olmadıkça öldüremez.

Common Sense about The War, 1914

[1918 tarihli] kuşatmada İngilizler galip gelmişti; neden kaybetmediler, şaşmamak elde değil. Herhalde düşman onlardan daha mahir değildi. Belli ki, savaş zekâyı bilemiyor.

O'Flaherty V.C., Önsöz, 1919

Savaş ateşi tuhaf hastalıktır – ve çok tehlikeli.

Table Talk, 1924

Elimiz mahkûm, savaşıcağız, çünkü savaş bunalımı olmadıkça dünyayı değiştiremiyoruz: ama savaşın getirdiği değişiklik asla murat ettiğimiz değişiklik olmayacak.

The Simpleton of the Unexpected Isles, 1934

İnsan dediğimiz, kavgacı da olsa, özyıkımın kıyısına geldiğinde, silkinme içgüdüğü taşıır.

Geneva, Önsöz, 1938

Sınıf

Hem erkeğin hem kadının terbiyesi, kavgada nasıl davrandıklarıyla sınılanır.

The Philanderer, Perde III, 1893

Dünyada üç tür insan vardır: düşük, orta ve yüksek. Düşük ve yüksek olan, bir noktada aynıdır: vicdan, ahlak bilmezler. Düşük olan ahlakın altında, yüksek olan üzerindedir... Tehlikeli olan orta türdür, çünkü hem bilgisi vardır, hem amacı. Ne var ki, o da zayıf bir noktayı haizdir. Vicdan, asıl onunkidir: eli ayağı, ahlaka ve itibara zincirle bağlıdır.

The Man of Destiny, 1895

Dişi ağrıyan insan, dişleri sağlam herkesi mutlu sanır. Yoksulluk çeken insan da zenginler hakkında aynı yanılğıya düşer.

'Maxims for Revolutionists', *Man and Superman*, 1903

Hanımefendilerle beyefendilerin köpek kulübesinde dostları olması kabul edilir, ama mutfakta değil.

a.g.e.

Kumar, yoksula, mülkiyetin zengin için yerine getirdiğini vaat eder: bu yüzdendir ki papazlar kumarı hepten reddetmeye yanaşamaz.

a.g.e.

Unvan vasat insanları taltif eder, üstün insanları utandırır; aşağı insanlar tarafından ise horgörülür.

a.g.e.

İlimli sadakat sahibi kadın ve ılımlı dürüstlük sahibi erkek; her ikisi de ılımlı içici, ılımlı sağlık içeren bir evde birlikteler: işte size tam orta sınıf aile birimi.

a.g.e.

Tamamen demokratik olmak ve sınıf ayrımı yapmaksızın herkese büyüklük taslamak gerek.

John Bull's Other Island, Perde IV, 1904

El kadar yere sığışarak yaşayan, hiç de doğal olmayan bir biçimde sınırlandırılmış orta sınıf ailesinde edepsizlik, çirkin kıyafetler, sarsaklık, ödleklilik, huysuzluk ve asosyallığın tüm küçük kusurları kilerde mantar gibi boy verir.

Getting Married, Önsöz, 1908

Bağımsızlık mı? Orta sınıfın küfrüdür bu. Hepimiz birbirimize bağımlıyız, yeryüzündeki tüm canlar olarak hepimiz.

Pygmalion, Perde V, 1913

Kendim için değil başkaları için yaşamam gerek: bu şiar, orta sınıf ahlakıdır.

a.g.e.

Açlık, fazla çalışma, pislik, hastalık, bunların fuhuş kadar topluma zararlı olduğunu –düpedüz ulusun talihsizlikleri değil, kusur ve suçları olduğunu– göremeyen insan, en kibar ifadesiyle söyleyelim, ümitsiz biçimde müstakil insandır.

Mrs Warren's Profession, Önsöz, 1902

Mendoza: Haydutum ben, zenginden çalarak yaşarım.

Tanner: Ben beyefendiyim: yoksuldan çalarak yaşarım.

Man and Superman, Perde III, 1903

Çirkin ve mutsuz bir dünyada zengin biri çirkinlik ve mutsuzluktan başka şey satın alamaz.

‘Maxims for Revolutionists’, *a.g.e.*

Uygarlığın temel ikiyüzlülüğü demek olan güvenlik, en büyük tehlike olan yoksulluğun herkesin tepesinde asılı durduğu yerde var olamaz.

Major Barbara, Önsöz, 1905

Kötülüklerin en büyüğü ve suçların en kötüsü, yoksulluktur... ilk görevimiz –uğruna tüm diğer kaygıları ötelemek gereken bir görevdir bu– yoksul olmamaktır.

a.g.e.

Züppeliğe gelince, kof insan hep züppedir çünkü doğa boşluktan nefret eder.

The Clerk, Şubat 1908

Lort Summerhays: Okumak çok tehlikeli bir şey, azizim Tarleton. Keşke kütüphanedeki okurları buna ikna edebilsem.

Tarleton: Neden dostum, okumak eğitimin başıdır.

Summerhays: Tam aksine, sonudur asıl. Başka her şeyi öğretmeden, insana okumayı öğretmeye nasıl kalkarsın, anlamıyorum.

Misalliance, 1910

Pickering: Sende hiç mi ahlak yok, be adam?

Doolittle: O dediğinize gücüm yetmez, patron.

Pygmalion, Perde II, 1913

Değersizlerin yoksulluğu, işte bu benim istasyonum. Toplumda ha bu durakta inmişiniz, ha diğerinde... yoksulluk... nasıl demeli... ağzıma la-yık zencefilli biranın olduğu tek durak, patron.

a.g.e.

O değersiz fakirlerden biriyim: ben buyum işte. Bunun bir erkek için ne demek olduğunu düşünün, patron. Demek ki bu adam hep orta sınıfın ahlakına karşı olucak... Nedir orta sınıf ahlakı? Bana hiçbir şey koklatmamak için uydurdukları bir bahane.

a.g.e.

Yılda yüz bin kazanan birine rastlarsam, o adama şapka çıkarır, kardeşim derim.

Kırgınlar Evi, Perde I, 1919

İngiltere & İrlanda

Beyin dairesinde çok çalışıp hiç eğlenmemek John Bull'u eşine az rastlanır sıkıcı bir çocuk yapıyor.

Music in London, 1890-94

İngilizler bambaşka bir ırk. Hiçbir İngiliz, vicdan sahibi olacak kadar düşük ruhlu değildir; hiçbir İngiliz despotluğundan ödün verecek kadar yüksek ruhlu da değildir. Ama her İngiliz, onu dünyanın efendisi kılan bir nevi mucizevi güçle doğar. Bir şeyi istedi mi, bunu asla kendine demez. İsteddiği şeye sahip olanı fethetmenin ahlaki ve dinsel görevi olduğu yolunda kafasında yakıcı bir kanaat, artık nasıl oluyorsa, belirene kadar, sabırla bekler. Sonrasında bu yakıcı istek dayanılmaz bir hale gelir. Aristokrat gibi, dilediğince hareket edip imrendiğini kapar; dükkân sahibi gibi, güçlü dinsel inançtan ve derin bir ahlaki sorumluluk anlayışından gelen gayret ve azimle amacının peşinden koşar. Etkili ahlaki tavır almak bakımından hiç boş bulunmaz. Özgürlüğün ve ulusal bağımsızlığın büyük savunucusu olarak dünyanın yarısını fetih ve ilhak edip buna kolonileştirme adını verir. Hile karıştırılmış Manchester metal için yeni pazar mı istedi, gözünü diktiği toprağın yerli halkına huzur müjdesi İncil'i öğretmesi için bir misyoner yollayıverir. Yerliler misyoneri öldürür; İngiliz, Hristiyanlığı savunmak adına uçarcasına silahına davranır; dini uğruna savaşı; fetheder ve cennetten bir ödül olarak pazarı ele geçirir. Yeni adasının kıyılarını korumak üzere, emre amade vaiziyle bir gemi hazırlar; babafingo direğine ortasında haç bu-

lunan bayrağını çeker; denizlerin hâkimi kimmiş, bu konuda kendisine kafa tutan herkesi yakıp yıkarak, denizin dibine göndererek yelkenli-
siyle dünyanın dört bir yanını arşınlar. Köle, İngiliz toprağına ayak bas-
tığı an özgürdür, diyerek böbürlenir; ama kendi yoksullarının altı ya-
şında çocuklarını fabrikada günde on altı saat kırbaç altında çalışmaları
için satar.

The Man of Destiny, 1895

İngilizi, yaparken görmeyeceğiniz fazlasıyla kötü ya da ziyadesiyle iyi
şey yoktur; ama İngiliz, asla haksız olduğu yerde göremezsiniz. O her
şeyi ilke adına yapar. Vatanseverlik ilkesi adına sizinle savaşır; ticaret
ilkesi adına sizi soyar; imparatorluk ilkesi uğruna sizi köleleştirir; er-
keklik ilkesi namına size kabadayılık yapar; sadakat ilkesiyle kralını
destekler, ama cumhuriyetçi ilkeler adına aynı kralın kafasını keser...
Şiari, görevdir; bu görevin karşı tarafa geçmesine göz yuman ulusun
kaybetmeye mahkûm olacağını asla unutmaz.

a.g.e.

Biz İngiltere’de kıyafet ve terbiyeye pek aldırmayız, çünkü ulus olarak
iyi giyinmeyiz ve terbiyemiz yoktur.

You Never Can Tell, Perde I, 1896

Tüm sistemin sahte bir dostluktan ibaret olduğu ve diyelim, sizden ze-
hir gibi nefret ettiğini aklınızın ucundan geçirmediğiniz bir insanı yir-
mi yıl boyunca eş-dost bilmenizin muhtemel olduğu Londra’da yaşa-
sanız, çok geçmeden gözünüz açılırdı. Biz burada nezaketten uzak işle-
ri nazik bir şekilde yaparız: acı şeyleri tatlı bir sesle söyleriz: dostlarımızı
zi paramparça ettiğimizde burunlarına kloroform tutarız.

a.g.e.

Cüce –kendini bedenlen güçlü ve ruhen ateşli kılacak kadar enerjiye sahip, ama aklen yabancı bir sıklıkta ve hayal gücü bencillikten yapılma yaratık: kendi refahının ancak dünya refahının parçası olduğu takdirde anlam kazanabileceğini ayımsayamayacak kadar budala, kendi kazan-cına dört elle tutunmaktan başka şey bilemeyecek kadar hayvani içgü-dülü. Londra’da böylesi cüceleri görmek vaka-ı adiyeden sayılır.

The Perfect Wagnerite, 1898

Tanıştırayım, sekreterim Britannus. Bir günlük deniz yolculuğu uzak-lığında, ta dünyanın öte ucundan gelmiş bir adalı... Kendisi barbardır; kabilesiyle adasının göreneklerini doğa yasası sanır.

Sezar ve Kleopatra, Perde II, 1898

İngiliz erkeğinin aklından, kötülüğün pek hoş bir şey olduğu, ondan sakınmanın mahrumiyete düşmek anlamına geleceği fikrini söküp al-mak neredeyse olanaksızdır.

Mrs Warren’s Profession, Önsöz, 1902

Sizin ya da bir başkasının bana Britanya halkının basit bir üyesiymişim gibi davranmasına müsaade edemem. Bu halkın önyargılarından nefret ederim, sılığına katlanamam; salt kendi adıma ele alınmak isterim.

Man and Superman, Perde I, 1903

Dünyayı bir ahlak lisesi gibi görmek, açıkçası, karakterinizi güçlendir-mek için uydurulmuş bir dindar İngiliz alışkanlığıdır.

a.g.e.

Güzel yer şu Oxford, demek geliyor içimden – yani böyle şehri sevebi-lenler adına.

a.g.e., Perde II

İngilizler asla köle olmaz: ne de olsa hükümet ve kamuoyu her neye olanak tanırsa onu yapmaya mezdurlar.

a.g.e., Perde III

İngiliz, ancak rahatı kaçınca ahlakı düşünür.

a.g.e.

İngiliz... erdeme doğru hep içtenlikle eğilir – eğer bu, hem para hem düşünce bakımından hiçbir maliyet getirmiyorsa elbet. Koşula bağlı bu sivriakıllılığı konusunda hakkını teslim etmeyen yabancıların adaletsizliğinden de doğrusu pek incinir.

‘The Revolutionist’s Handbook’, *a.g.e.*

İngilizler özgürlük ve eşitlikten, bunları anlayamayacak kadar çok nefret ederler. Ama her İngiliz cins hayvanı sever.

a.g.e.

İngilizlerin asla efendi olmayacağını söylemeyi öğrendiğimizde, köleliğe son verebiliriz.

‘Maxims for Revolutionists’, *a.g.e.*

İrlandalının yüreği, tahayyülünden ibarettir.

John Bull’s Other Island, I. Perde, 1904

Burada, siz budalalığıyla zeki İngiliz ile siz zekiliğiyle budala İrlandalı arasında böyle dururken, daha derinden lanetlenmiş olan hanginiz, emin olamıyorum; cehaletime verin artık.

a.g.e., Perde IV

İngilizler uşaklarını seçerken son derece müşkülpesenttir; baronlarını seçerkense titizliklerinden eser kalmaz – doğum kazası onları gönderdikçe buyur ederler. Bundan ortaya çıkan şey haliyle bir dünya ironik komedidir.

The Irrational Knot, 1905

İngiltere’de kalburüstü çevrelerde... erkek, yaşadığı her çağda ipe sapa gelmez kaideleri bilgece bir havayla yineler durur. Okul çocuğu ise kendi kaidelerini argodan çıkarır... Sizin yaşınıza gelip devlet dairesinde özel kalem müdürü nevi bir meslek edindiğindeyse argoyu bir yana bırakıp yeni kaidesini *The Spectator* ile *The Times*’dan devşirir.

Major Barbara, Perde III, 1905

Her gerçek İngiliz, İngilizlerden nefret eder. Yeryüzündeki en kötü ruhlu ulusuz; ortaya koyduğumuz bir şey varsa, o da, ahlaki dehşet.

a.g.e.

İngiliz, asla ne yapıyorum ben, ya da neden yapıyorum, diye sormaz. Yaptığı her neyse, kötü bir şey olabileceğinden duyduğu şüpheyi bil-memeyi yeğler. Ezberini ilmiyal kitabından alan İskoç ise, aklını kullanmayı bilir, dolayısıyla onu sever. Öte yandan İrlandalı, konusunu falan çalışmadığı halde ne yaptığını bilir. Neticede, hedefe, mütefekkir İskoç ya da dediğim dedikçi İngilizden önce varan, çoğun odur.

Clare Market Review, Ocak 1906

Güç ve servet, bunlar haliyle İngiltere’de bulunduğu için, çocukların beşiğine gelişigüzel bırakıldığında, bundan ortaya ancak tembel, kişiliksiz, ödle ve ham bir yönetici sınıf çıkar; bu koşullar altında, reform dediğiniz, felakete davetiye çıkararak yapılır; peşinden gelecek olan da ‘bir şey yapılmalı’ telaşesidir. Dolayısıyla, Halk Sağlığı Yasası’nı çıkarmak bir kolera salgınına mal olur; amme hizmetini ıslah için Kırım Savaşı’na, İrlanda Kilisesi’ni devletten ayırmak için silahlı suikasta ihtiyaç duyarsınız. İrlanda toprağı sorununu ciddiyetle ele alma gereğine de, bu anlamda, İngiltere’de aklın değil, ay ışığında bakılıyordu.

John Bull’s Other Island, Önsöz, 1906

İngiliz yönetici zümrelerinin felsefi, ahlaki ve toplumsal düşüncelere dönük aldırmaazlığı... biz İrlandalıların pek iyi bildiği gibi, gözdağı karşısındaki saçma hassasiyetleriyle kıvamını bulur.

a.g.e.

Özerklik denen şey, İngilizin yeme alışkanlığı kadar sağlıksız, içkiciliği kadar ölçsüz, tütün içiciliği kadar pis, ev hayatı kadar ahlaksız, tüccarlığı kadar fesat, hapishaneleri kadar zalim ve sokakları kadar merhametsiz bile olsa İrlanda'nın özyönetim talebi yine de İngiltere'nin yönetimi kadar sahibidir.

a.g.e.

İngilizlerin, dillerine saygısı yoktur, bu yüzden de çocuklarına öğretmezler... Bir İngilizin diğesinde nefret ve küçümseme duygusu uyardırmaksızın ağızını açıp konuşması olanaksızdır.

Pygmalion, Önsöz, 1913

Biz, mürebbiyeler ulusuyuz.

New Statesmen, 12 Nisan 1913

İngiliz subay İrlandalı askerden nadiren hazzeder; ama hep taburunda onlardan belli oranda bulundurmaya çalışır... çünkü en ödle İrlandalı bile yigitlikte İngiliz geçmeye zorunlu hisseder.

O'Flaherty V.C., Önsöz, 1919

İngiltere'de doğal, faziletli, gönlü tok ve gerçekten hoş insanların bulunduğu herhangi bir yere gidin, ne görürsünüz? Şunu: Ahır, hane müştemilatının asıl merkezidir... İngiltere'de muteber çevrelerde sadece iki sınıf vardır: at binici sınıf ve nevrotik sınıf.

Kırgınlar Evi, Perde III, 1919

Bir İngilizle herhangi ciddi bir konuda konuşun; bir müzisyenin klasik müzik icrasına kulak kabartması gibi bir anlığına sizi dinler. Hemen sonra, nerede kaldıysa oraya çevirir dikkatini: deniz seyahatleri, kadınlar, otomobilller, tekneler... artık her neyse; hani şöyle elinizde çekerek uzattığınız bir parça lastiği birden bıraktığınızda olur ya.

Methuselah'a Dönüş, Kısım III, 1920

Nietzsche'ci anlamda sıradan, iyi bir Avrupalı sayılırım, ama Sinn Fein ya da Seçilmiş Kavim anlamında kötü bir İrlandalıyım.

Immaturity, Önsöz, 1921

Tam hezimete uğramadık, lordum. İngiliz asla tam hezimete uğramaz.

Saint Joan, Sahne IV, 1923

İngilizin inandığı şey nasıl sapkınlık olabilir ki? Koşullu çelişkidir, olsa olsa.

a.g.e.

İngiliz kazıyın, altından Protestan çıkar.

a.g.e.

Milliyetçiliğin artık hurafeler çöplüğüne atılması gerek. Artık dünya vatandaşıyız; neslimizi seçkin İrlandalılar ve sefil yabancı ifritler (özellikle İngilizler) olarak ayıran insanın, rahatı bozulmadan kendine hayranlık duyabileceği Blasketlerde⁹ yaşaması yerinde olur.

Irish Statesmen, 15 Eylül 1925

Cebir Kanunlarına gelince, kayıtlara geçen bu en kötü İngiliz yasası, Özgür Devletçe dayatılana kıyasla mükemmel bir MagnaCarta'dır...

⁹Blasketler: İrlanda'nın batı kıyısı açığında, sakinleri 1953'e kadar salt İrlandaca konuşanlardan oluşan adalar topluluğu – ç.n.

Özgür Devletin küçük parmağı bile, şatonun belinden kalındır; ama kendi hükümetleri olduğu için İrlandalılar buna katlanır.

a.g.e.

Otomobil almaya parası yettiği sürece hangi İngiliz siyasete kafa yorar ki?

The Apple Cart, Perde I, 1929

Ayrılışlar Limited: ülkedeki en büyük endüstriyel şirket.

a.g.e.

Tanrı İngiltere'ye yardım etsin – ülkeyi düşünecek hiç İskoç kalmadıysa.

a.g.e., Perde II

Diyelim, Noel'de, vs., eski İngiliz geleneklerini sürdüren bir taşra beyefendisine rastladınız; kimdir o? Orayı yeni satın almış bir Amerikalı.

a.g.e.

Topluluk halinde bir konuşmayı dinleyen İngilizler zarar verici ya da tam tersi bir şey asla yapmaz. Konuşmayı yapan kişinin de hiç başka türlü şey yapmayacağına canı gönülden inanılabilir.

On The Rocks, Perde I, 1933

İngiliz kuşlarını verin bana, İngiliz ağaçlarını, İngiliz köpekleriyle atlarını, İngiliz nehirleriyle İngiliz gemilerini verin. Peki ya bizatihi İngilizleri? Hayır! Hayır! Hayır!

In Good King Charles's Golden Days, 1939

Değişmez gerçek: İrlanda'da doğup havasını soluyarak yetişen insan yaratığı, İrlandalıdır.

'Ireland Eternal and External', 1948

Söz konusu Protestan üst tabakaysa İrlanda'nın dünyadaki en dinsiz ulus olduğuna inanırım. Benim vaftizimi amcam yaptırmış; asıl vaftiz babam bir yerlerde sarhoşluktan sızıp törene gelmeyince, yerine geçip yemin törenini yapması için kilise zangocuna emir vermişler, hani adamdan ocağa kömür atmasını ister gibi... Hiç fikrim yoktu, meğer İngilizler bu ayine ne kadar önem verirmiş; çünkü İrlanda Protestanlığı o vakit henüz din değildi: siyasi hizipleşmede taraftı; sınıf önyargısıydı; Katoliklerin, öldüklerinde cehennemi boylayıp cenneti yegâne sahipleri Protestan hanım ve beylere bırakacak olan, toplumsal açıdan değersiz insanlar olduğuna inanmaktı.

Sixteen Self Sketches, 1949

Sanat & Kültür

Büyük sanatçı, talebin ötesine geçen, ama asıl, o zamana değin sezilmiş olandan daha yüksek gzelliikte ve daha yüksek ilgileri haiz yapıtlar ortaya koyarak, kotardığı işin acayıpliğine karşı vereceği kısa bir mücadele sonrası, bu taze anlam parçasını insan neslinin mirasına eklemeyi başarandır.

The Sanity of Art, 1895

Bir azizi anlamak için şeytanın avukatına kulak vermeniz gerekir; aynı şey sanatçı konusunda da geçerlidir.

a.g.e.

Sanatçının kuralı Cromwell'inki olmalı: 'İstedikleri değil, onlar için iyi olan.' İyilikle ve severek yerine getirildiği vakit bu kural uzun vadede, başka yerde olduğu gibi, tiyatroda da başarının sırrıdır.

The Saturday Review, 20 Nisan 1895

Oyun yazarının materyali, daima, beşeri duyguların koşullarla yaşadığı çatışmadır.

The Humanitarian Way, Mayıs 1895

Bütün sanat sebepsizdir; ancak tıpkı yaşama iradesi için geçerli olduğu gibi, sanatı yaratma iradesinden de kendini gerekçelendirmesi istenmelidir.

The Saturday Review, 2 Nisan 1898

Güzel sanatların dünyadaki en zekice, en baştan çıkarıcı, en etkili ahlaiki propaganda aracı olduğuna kaniyim – tek bir istisnaıyla: kişisel terbiye.

Mrs Warren's Profession, nsz, 1902

Eğitim ve kültür dediğimiz, genel itibariyle, deneyimin okumayla, yaşamın edebiyatla, mevcut gerçeğin kullanım dışı hayalle ikamesinden başka bir şey değildir.

‘Epistle Dedicatory’, *Man and Superman*, 1903

Gerçek sanatçı: karısı açlık çekiyormuş, çocukları yalınayakmış, annesi yetmişinde ağır işe köle, geçim derindeymiş – bunlara bakmaz; o sanatına bakar, başka şeye değil. Kadının gözünde, böylesi, yarı kasap, yarı vampirdir.

a.g.e., Perde I

Bütün şairler gibi benim de boks tutkum var.

How He Lied To Her Husband, 1904

Kimse Yunancaya dil uzatamaz: Yunanca, insana derhal eğitilmiş beyefendi damgası vurur.

Major Barbara, Perde I, 1905

Michelangelo, Velasquez ve Rembrandt’a inanıyorum; tasarımın kudretine, renklerin esrarına, her şeyin sonsuz güzellik tarafından kurtarılmasına ve ellerini kutsanmış kılan sanatın mesajına inanıyorum.

The Doctor’s Dilemma, Perde IV, 1906

‘Sanat uğruna sanat,’ pratikte ‘para uğruna başarı’ demektir. Büyük sanat asla kendi uğruna üretilmez. Uğrunda harcanan çabaya değmeyecek kadar çetin iştir bu.

Three Plays by Brieux, Önsöz, 1910

Yazarını bilmiyorsam bir oyun hakkında söz söyleyemem sanıyorsunuz, öyle mi? ...İyi bir yazarınsa, haliyle iyi bir oyundur. Bu akla yatkın bir fikir.

Fanny’s First Play, Sonsöz, 1911

Suikast, en aşırı sansür biçimidir.

The Rejected Statement, *The Shewing Up of Blanco Posnet*, 1917

Drama şairinin sanatı vatanseverlik tanımaz.

Kırgınlar Evi, Önsöz, 1919

Yüzünüzü görmek için ayna kullanırsınız; ruhunuzu görmek için sanat yapıtlarını.

Methuselah'a Dönüş, Kısım V, 1920

Sanat olmasa gerçekliğin kabalığı dünyayı katlanılmaz kılardı.

a.g.e.

Olay örgüsünden vebaymış gibi sakınıyorum. Çiçeği burnunda oyun yazarlarını defalarca uyarmışımdır, olay örgüsü yapboz gibidir; parçaları birleştiren insan açısından büyüleyici, ama izleyen açısından çıldirtacak kadar sıkıcı.

Table Talk, 1924

Para arayışıyla sanat arayışını bir arada götüremezsiniz.

a.g.e.

Bütün büyük sanat ve edebiyat, propagandadır.

On The Rocks, Önsöz, 1933

Olay örgüsü, ciddi tiyatronun ve aslına bakarsanız her türden ciddi edebiyatın hep laneti olmuştur. Shakespeare'in bunu da icat edememesi çok yersiz.

Cymbeline Refinished, Önsöz, 1937

Oyun yazarken asla olay örgüsü keşfine çıkmam: bırakırım, oyun kendi kendini yazıp biçim kazansın, ki öyle de olur – oyunun son noktasına kadar gelip bir çıkış yolu bulamadığım zaman bile bunu yaşarım.

Methuselah'a Dönüş, hamiş, 1944

İrlanda'da bu kahredici rezalet kaynağından [İrlanda Kilisesi] beni kurtaracak kadar dinsel nitelikte ne mi buldum? Çok basit, sanatın gücünü.

Sixteen Self Sketches, 1949

Oyun eleştirmeni, hiçbir köşe başını taşlanmadan dönemeyen insandır.

The New Times, 5 Kasım 1950

Oyunun kalitesi, içerdği fikirlerin kalitesidir.

The New Statesman, 1950

[Yapıtlarının sinema telif hakkını Samuel Goldwyn'e satmayı reddinin ardından:] Sorun şu, Sayın Goldwyn: sizin ilginiz sadece sanat temelli, benimkiyse para.

Müzik & Müzisyenler

Mozart'ı göklere çıkarma raddesinde övmüyorsam, bunun sebebi, büyüüne şiddetle kapılmam, dolayısıyla yapıtında benim tasavvuruma sığacak bir kusur bulamamamdır... Küçüklüğümde, şans eseri, Don Giovanni'nin tamamını dinleme fırsatım olmuştu. O yapıttan öğrendiklerim arasında sırf düzgün işçiliğin değerini düşününce bile, o dersi hâlâ eğitimimin en önemli parçası sayarım.

The World, 9 Aralık 1891

[Brahms üzerine:] Zırvalamanın Leviathan'ı... *Bir Alman Ağtısı* eseri, cansız bedenden sabırla çıkmış sanki.

The Star, 1892

Grieg'in *Peter Gynt* müziği... bir dolu orkestra şerbetiyle sunulan iki üç işporta malı melodiden oluşuyor.

The World, 1892

Brahms aynı Tennyson'a benziyor: olağanüstü bir müzisyen, ama üçüncü sınıf bir köy korucusunun aklına sahip.

Packenham Beatty'ye yazılmış mektup, 4 Nisan 1893

Müzikle ilgili bütün özsaygım Mozart'ın yapıtına duyduğum kuvvetli yakınlığa dayanır. Beethoven'ın *Eroica*'sından önce olduğu gibi bugün de geçerli olan doğru şu: sanatta Mozart'ın en iyisinden daha iyisi yok.

Music in London, 1890-94

Tüm diğerlerinin heyecan ve hiddete kapıldığı coşkun bölümlerde tek başına Mozart, hiç ödünsüz serinkanlıdır: onların, avadanlıklarını sınıksız kavramış, Kiklopvari darbelerle demir dövdükleri yerde, onun yu-

muşak dokunuşları hiç eksik olmaz: Titanlarınızın kasılmalar geçirmesine sebep olan bir esinle bestelenmiş müziği anlayışlı, tutumlu, pratiktir. Titan hayranlarının ona rağbet göstermemesinin sebebi tam da budur. Mozart'la sarhoşluktan uzak, güvendesinizdir. Telaş, heyecan, arzu, anlayışsızlık onun gözünde, en basitinden, aklın gülünç ya da kusurlu halleridir.

a.g.e.

İşin doğrusu, besteciliğin hiçbir kuralı yoktur, olmadı, olmayacak da – pratik yöntem hariç; nasıl herkesin kulağı farklı farklıysa bu yöntem de kişiden kişiye değişir.

a.g.e.

Müzik her duyguyu ifade eder, ister düşük olsun, isterse yüksek. Müzik kesinlikle ahlaksızdır.

a.g.e.

Piyano en önemli müzik aletidir: şiir için matbaanın icadı neyse müzik için piyanonun icadı odur.

The Fortnightly Review, 1894

Beethoven, müziği kendi duygusal hayatının ifadesi olarak mutlak bir bütünlükle kullanan ilk insandı. Başkaları bunun nasıl yapılabileceğini göstermişti... ama bunu hayata geçiren Beethoven oldu, hem de başka hiçbir şeyi mesele edinmeden.

The Saturday Review, 14 Kasım 1896

Wagner, akım başlatmamış, mevcut olanı zirve noktasına taşımıştır. O, on dokuzuncu yüzyıl dramatik müzik okulunun şahikasıydı... Onun Bayreuth geleneklerini devam ettirmeye kalkanlar, muhakkak yüz yıl öncenin unutulmuş ikinci el Mozart satıcılarının yazgısını paylaşacaktır.

The Perfect Wagnerite, 1898

Tristan ve İsolde'den keyif almak için tek bir aşk ilişkisi yaşamış olmak yeter; bu niteliğe sahip insanların sayısı genelde abartılsa da, eseri yaşatacak sayıda oldukları da bir gerçek.

a.g.e.

Cehennem, müzik amatörleriyle doludur: müzik lanetlenmişlerin kanyağıdır.

Man and Superman, Perde III, 1903

Edward Elgar, ki İngiltere'de müziğin mostralığıdır, düzeyini belirlemeye çalışmanın ihtiyatsızca, daha doğrusu imkansız olacağı bir besteci. Bu düzey çok yüksekse, bunu ancak zaman ve gelecek kuşaklar doğrulama şansına sahip; değilse, müzisyenimiz Hristiyan âleminin yedi şarlatanından biri demektir.

Music and Letters, 1920

Gelecek kuşağın sizi deli sayabileceği yönünde en küçük korkuya kapılmadan Stravinsky'yi göklere çıkarabilirsiniz.

a.g.e.

Şeytan, kirli ayetlerini yarattığında, Allah onları temizlemek için ilahi bir melodi gönderir.

The Adventures of The Black Girl in her Search for God, 1932

Müzik, gelişimimde o kadar önemli bir yere sahipti ki, edebi dramadan ve onun şairleriyle oyun yazarlarından ziyade senfoni ve operalar ile, Mozart, Verdi ve Meyerbeer (Handel, Beethoven ve Wagner'i saymıyorum bile) ile sırsıklam ıslanmadan kimse benim sanatımı anlayamaz.

St. John Ervine'e yazılmış mektup

Din & Bilim

‘İlk günah’, fenalık işleyen iradedir; ‘İlahi lütuf’, iyilik yapan irade.

The Quintessence of Ibsenism, 1891

Çok gelişmiş tüm edebiyatlar gibi İncil de yoğun canlılıkla muhayyel, en hassas tutkularımıza hitap eden ve sıradan insanın pek direnç göstermeyeceği bir kuvvetle anlatılmış pek çok kurmaca unsur içerir.

The Saturday Review, 27 Kasım 1897

Sadece tek din vardır – yüz farklı biçimi bulunsa da.

Plays Pleasant, Önsöz, 1898

Gerçekten dindar her insan putkırıdır, dolayısıyla devrimci.

‘The Revolutionist’s Handbook’, *Man and Superman*, 1903

Tanrısı göklerde olandan sakının.

‘Maxims for Revolutionists’, *a.g.e.*

Vahşi insan, ağaçtan taştan putlar önünde eğilir: uygar insansa, etten kemikten.

a.g.e.

Sahiden hak etmeden cennete giderseniz, tadını çıkaramazsınız: içinize sinmez.

a.g.e., Perde III

Cehennem; şeref, görev ve adaletin ve yedi ölümcül erdemden diğerlerinin yuvasıdır.

a.g.e.

[Katolik] Kiliseniz mensuplarının esas olarak Protestan bir belge olan İncil'den alıntı yaptığını duymak, haliyle şaşırtıcı geliyor.

John Bull's Other Island, Perde IV, 1904

Bayım, benimle İngilizden, İrlandalıdan dem vurarak konuşurken, Katolik olduğumu unutmuş gibisiniz. Ülkem, kilisemin bütün o muazzam âlemidir, ne İrlanda, ne İngiltere. Benim bildiğim yalnızca iki ülke var: cennet ve cehennem; iki de insan hali: selamet ve lanetlenme.

a.g.e.

Milyonerim ben. Budur benim dinim.

Major Barbara, Perde II, 1905

Ben bir tür din koleksiyoncusuyum; işin garibi, hepsine de inanabilecekmişim gibi geliyor.

a.g.e.

Gözlerinden açlık okunan adama din anlatamam.

a.g.e.

Bilim hep basittir, hep derin. Tehlikeli olan, yarı gerçektir.

The Doctor's Dilemma, Perde I, 1906

Aslında tüm hastalıkların tek sahici bilimsel tedavisi vardır, o da fagositi¹⁰ harekete geçirmek.

a.g.e.

¹⁰ Yutargöze; vücuttaki bakterileri yiyip sindiren lökosit – ç.n.

Yeteneksiz ünlü olabilmenin tek yolu, şehitliktir.

Fabian Essays, Önsöz, 1908

Tanrı'nın birleştirdiğini kimse ayıramaz. O işe Tanrı bakar.

Getting Married, 1908

Geniş yolu seçtim, çünkü insandım, çile doldurarak zamanını beklerken ağlayıp sızlanan, diğer yanağını uzatacak sümüklü bir acemi melek değil. Pazar günleri bize Hristiyanlığı anlatırlardı; ama baklayı ağızlarından çıkardıklarında, karşılığını veremeyeceğimiz hiçbir darbe yememimizi isterlerdi – ve dolarları kapmamızı.

The Shewing Up of Blanco Posnet, 1909

Geleneksel olarak kavrandığı biçimiyle cennet öylesine anlamsız, öylesine sıkıcı, öyle yararsız ve acınası bir yerdir ki, cennette tam bir günü tasvire kimse yeltenmemiştir – deniz kenarında bir günü anlatansa ziyadesiyle çok.

Misalliance, Önsöz, 1910

Çocuklara şu veya bu din öğretilmeli. Seküler eğitim bir imkânsızlık. Seküler eğitimin varacağı yer şudur: kötülük yapmayı bırakıp iyilik yapmayı öğrenmenin tek nedeni, bunu yapmadığınız takdirde dayaktan geçirilecek olmaktır. Bu, kilise okulunda, din karşıtı olduğunuz takdirde cehenneme gideceğinizin öğretilmesinden kötüdür; çünkü kilise okulunda, cehennem, sonsuz, ilahi ve kaçınılmaz bir şeyin aracı olarak anlatılır – okul müdürü arkasını döner dönmez ondan kaçamazsınız.

a.g.e.

Ruhum var tabii: yok demeyin bana. Kesip içime bakın, bulamazsınız. Buhar makinesini kesin, içinde buhar göremezsiniz. Arna vallahi de makineyi çalıştıran odur.

Misalliance, 1910

Lord Summerhays: Dua etmez misin sen, sıradan insan gibi?

Lina: Lordum, sıradan insan dua etmez ki: yalvarır.

a.g.e.

Vaftizci Yahya muhtemelen bir tür Keir Hardie'ydi; ama Matta İncili'ndeki İsa, Ruskin-Morris kalibresinde.¹¹

Androcles and the Lion, Önsöz, 1916

Vahşinin Hıristiyanlığa dönüşü, Hıristiyanlığın vahşiliğe dönüşüdür.

a.g.e.

İsa, Petrus'u kayığından çağırdığında, dürüst balıkçıyı heba etti ve o enkazdan, hiç daha iyisi değil, bir selamet taciri yarattı.

a.g.e.

İsa, Tanrı mıydı; buna inanın inanmayın, birinci sınıf bir siyasal ekonomist olduğunu kabul etmek gerek.

a.g.e.

Her büyük gerçek, küfr olarak başlar.

Annajanska, 1917

Tanrı'nın en güvenilir teğmenleri, çoğun resmi referanstan yoksundur. Tescilli ateistler olmaları da muhtemel – şeref sahibi olup fazlasıyla halkın yararını gözettiklerine göre.

Methuselah'a Dönüş, Önsöz, 1920

Hakiki bilim adamı, metafizikçi olmalıdır.

a.g.e.

¹¹ İlki, İngiliz parlamentosuna giren ilk bağımsız işçi lideri, İskoç sosyalist; ikincisi, İngiltere'de 19. yüzyılda doğmuş Sanatlar ve El Sanatları akımının iki önemli temsilcisi, John Ruskin ve William Morris.

Meseller olmasa, dinin hakikatleri yığınların gözünde ne anlaşılır olurdu, ne de anlaşılabilir; peygamberler boş yere kehanette bulunur, öğretmenler boş yere kürek çekerdi.

a.g.e.

Hani, yılanın da dediği gibi, neden olmasın?

a.g.e.

O ki, Kabil'in damgasını taşır, dünyayı yönetecek olandır.

a.g.e.

Bilime borçlu olduğumuz görkemli keşiflere büyük saygı duyarım. Ne ki, her alık, keşif yapabilir. Yaşamının ilk yıllarında, her bebek, Roger Bacon'ın laboratuvarında yaptığı keşiflerin toplamından fazlasını keşfetmek zorunda kalır.

a.g.e.

İsa'nın duasını birkaç defa mırıldanmışlığım var – koruyucu büyü olarak.

Immaturity, Önsöz, 1921

Kiliseler, alçakgönüllülüğü, vazettikleri gibi kendileri de öğrenmeli.

Saint Joan, Önsöz, 1923

Bir daha lanet okursam, cehennem lanetiyle lanetleneyim.

a.g.e., Sahne II

Yahudiler genellikle değer verir. Size parasını ödetip malınızı teslim ederler. Benim gördüğüm, karşılıksız bir şey verenler hep Hristiyanlardır.

a.g.e., Sahne IV

Haçlı, ülkesine yarıdan fazla Sarazenleşmiş olarak döner.

a.g.e.

Yani İsa, hiçbir tahayyül gücü olmayanları kurtarmak için her çağda canvermek zorunda, öyle mi?

a.g.e., Epilog

‘Tanrı’yı bulmuş pek çokları, onu sevmemiş’ [diye konuştu yaşlı Beyefendi] ve hayatlarının geri kalanını ondan kaçarak geçirmişler. Onu severdiniz ha, nerden çıkarıyorsunuz bunu?’

Bilmiyorum, efendim,’ dedi siyahi kız, ‘ama misyonerden duyduğum bir dize var, şöyle diyor: “Gördüğümüz vakit, azam olanı sevmemiz gerekir”.’

‘O şair alığın tekiymiş,’ diye karşılık verdi, yaşlı adam. ‘Nefret ederiz; çarmıha gereriz; baldıranla zehirleriz; direğe bağlayıp canlı canlı yakarız.’

The Adventures of the Black Girl in her Search for God, 1932

‘Ah, keşke O’nu’ nerede bulacağımı bilseydim,’ diye feryat figan Tanrı’nın peşinde koşan şu insancıklar, huzuruna çıkmaya dayanabileceklerini düşündüklerine göre, kendilerini epey bir şey sanıyor olmalılar.

a.g.e.

Tanrı’nın iyi bir Protestan olup olmadığı konusundaki ilk şüphemi doğuran, annemin sesiyle birlik halindeki, büyük bestecilerin eserlerinde mevcut en güzel seslerin açıklanamaz biçimde Katoliklere lütfedilmiş olmasını öğrenmemdi.

Sixteen Self Sketches, 1949

Shakespeare & Diğer Yazarlar

İşin gerçeği bizler Shakespeare'den zuhur ediyoruz... Karakterleri hâlâ yaşıyor; onun sözcükleriyle hayat bulmuş ağaçlıklar, yol kenarları bize hâlâ tatil kokan köy havasını yetiştiriyor... ama ondan umacak, öğrenecek bir şeyimiz yok artık – hatta nasıl oyun yazılacağını bile öğrenmemiz gerekmiyor; gerçi o bunu pek çok modern oyun yazarından hala çok daha iyi başarıyor.

The Saturday Review, 11 Temmuz 1896

Shakespeare oynarken satırlara göre oynayın, satır *üzerinden*, satır *içinden* oynayın, ama asla satır *arasında* oynamayın. En basitinden, buna zamanınız olmaz... bir Shakespeare oyununda, geçit töreni ya da dövüş sahnesi hariç hiçbir şey sessizlik anları kadar olağanüstü durmaz.

Ellen Terry'ye yazılmış mektup, 23 Eylül 1896

Hatta Shakespeare bile, toplum feylesofu olmaya soyunup, bir anlığına altıncı sınıf bir Kingsley olmaya öykündüğünde, o vakur kendini beğenmişliğiyle beni deli ediyor. O zamanlarda dahi ozanın sanatı öylesine muhteşem ki, katlanılmaz olanı karşı konulmaz olandan ayırmak kolay değil.

The Saturday Review, 5 Aralık 1896

Benim hıznırlığım, sandığınızdan daha büyük bir planın parçası: Shakespeare, örneğin, bana göre, Bastille kulelerinden biridir, yıkılması gerekir.

Ellen Terry'ye yazılmış mektup, 27 Ocak 1897

Her duygusal idealin kölesi, duyulara hitap eden her sanatın kuklası İngilizin payına da bu düşmüş: ulusun o büyük şairi aslen bir düşünür. Yalnızca sistemin ve hesaplılığın kölesi, kuklası Fransız ise, kahramanının santimentalist ve sanatçı olmasında ısrar eder. Shakespeare, tam da bu yüzden İngiltere’de deha olarak saygı görürken, Fransa’da hoyrat bir barbar diye karşılanıyor.

The Saturday Review, 26 Şubat 1898

Bundan... Shakespeare’i eleştirme hakkının daha iyi oyun yazma gücünden geçtiği gibi bir sonuç çıkarmamak gerek. Açıkçası... ben daha iyisini yazmadım.

Three Plays for Puritans, Önsöz, 1900

Everyman’in yazarı sırf sanatçı değil, sanatçı-feylesoftu... sanatçı-feylesof, ciddiye aldığım tek sanatçı türüdür... Sokrates ile Dr. Johnson’ı yaratan Platon ve Boswell benim gözümde romantik oyun yazarlarından daha etkileyicidir... Bunyan, Blake, Hogarth ve Turner (bunların ayrı ayrı her biri İngiliz klasiklerinin üzerindedir), Goethe, Shelley, Schopenhauer, Wagner, İbsen, Morris, Tolstoy ve Nietzsche... yarattıkları dünya kavrayışları şöyle ya da böyle benimkine yakın bulduğum yazarlardandır. Hiç mahcubiyet duymadan sınırsız Dickens ve Shakespeare okudum, evet; ama anladığım, bunların hayata dair verimli gözlem ve tanıtlamaları toplamda hiçbir felsefe ya da dine bağlanmaz. Tam tersine, Dickens’in gözlemleri, duygusal varsayımlarını temelden sarsar; Shakespeare’de arayıp eksikliğini duyduğunuzu da, sahiden kahramanca olanın oldukça berrak ve doğal haliyle kendini gösterdiği Bunyan’da bulursunuz.

‘Epistle Dedicatory’, *Man and Superman*, 1903

Shakespeare’yen kahramanla ödleği, 5. Henry ile Pistol ya da Parolles’i, [Bunyan muadilleri] Bay Valiant ve Bay Fearing ile yan yana koyun –

dünyada kişisel hedeflerle bunların yaşattığı hüsrana dayalı tragedya-
dan ya da yol açtığı tuhaflıklara dayalı komedyadan başka şey görme-
yen revaçta yazarla, erdem ve cesareti, kendince anladığı dünya amacı-
yla bir tutarak kotaran meydan hatibi arasındaki uçurum birdenbire gö-
zünüzün önünde canlanır.

a.g.e.

Shakespeare'in gücü, sözcüklerin müziğine olan müthiş hâkimiyetinde
yatar, o hâkimiyet ki, en yakası açılmadık hazırcevap sözlerine büyüle-
yici bir hava, en sığ yavanlıklarına bir yücelik duygusu kazandırır...
Shakespeare'in zayıflığıysa, şiirin din, felsefe ve ahlakı kucakladığı o en
yüksek düşünce düzleminde sergilediği tam yetersizlikten ileri gelir...
Karakterleri din, siyasal inanç, vicdan, ümit ve her tür kanaatten yok-
sundur... Hayatın değerini sınıadığı durumlarda, bunu hoyratça hedo-
nist bir tarzda yapar... İçine kapalı hanelerde yetişmiş çoğu orta sınıf
İngiliz gibi, o da çok yetersiz bir düşünürdü, dolayısıyla hayatı temel
alan her soruşturmanın 'Bundan parasal çıkarım ne olur?' sorusuyla
başlayıp sona erdiği yönünde bir önkabulü vardı.

The Daily News, 27 Nisan 1905

Homeros hariç, hatta yanına Sir Walter Scott'ı da ekleyebilirim, aklı-
mın gücünü kıyaslayıp tarttığımda küçümsemeyeceğim önemli hiçbir
yazar yok – Shakespeare hariç... Adamı mezardan çıkarıp taşlasam,
içim ferahlayacak.

Dramatic Opinions and Essays, II, 1907

Shakespeare ile Molière'in hep iyi anılıp gençlere salık verilmesinin se-
bebi, her birinin yaşadığı kapışmanın, insanı daha iyi yaratmadığı için
Tanrı'yla girdikleri gerçek bir kapışma olmasıdır. İyi yapmadıkları ya
da hiç yapmadıkları işleri karşılığında dört haneli akarları cebe indiren

belli bir insan topluluğuyla kavgaya tutuşsalar dı kışkırtıcı, inançsız ve edepsiz sayılıp ikisi de topa tutulurdu.

Three Plays by Brieux, Önsöz, 1909

Bu, muhtemelen son oyunum; sahip olduğum itibarın da, böyle bir şey varsa elbet, zirve noktası.

Shakes versus Shav, Önsöz, 1949

Shav: ... Sükûnet bul artık, kıskanç ozan:

Faniyiz ikimiz de. Bul ki; ışığım,

Benim de, parlamak nedir, bilsin.

[Aralarında bir ışık parlaması olur]

Shakes: Sön artık mum parçası. Sön öyleyse!

[Mumu üfler. Karanlık. Perde iner.]

Shakes versus Shav, 1949

Charles Dickens: Kitapları roman diye geçse de, kimsenin hatırlamadığı saçma olay örgüleriyle hak ettiğince kösteklenmiş olsa da, gerçekten olağanüstü canlı meseller yazmış edip. İnsanlar Dickens'ın *Little Dorrit*'te anlattığı bu ibretlik öyküleri okumuş olsalardı, Mussolini, Kemal ve Hitler kalibresinde adamları diktatör-lüğe taşıyan tüm o siyasal safsatalara gönül indirmezlerdi.

Collected Prefaces, Sunuş, 1938

Byron, Büyük Petro kadar küçük feylesoftu: ikisi de o ender rastlanır ve yararlı, ancak eğitcilikten uzak insan türünün, çağdaşlarındaki önyargı ve hurafelerden nasiplenmeden doğmuş enerjik dehanın varyasyonlarıydı.

'Epistle Dedicatory', *Man and Superman*, 1903

Ruhundaki gürlümeyle İngiltere'yi sarsabilecekken, hayatını edebiyat alıklarıyla beyhude uğraşarak geçiren Johnson – ben onun gibi yapmadım işte.

Misalliance, Önsöz, 1910

Don Quixote, Brand ve Peer Gynt; hepsi de ideallerini hayata geçirme peşinde, üç eylem adamı... Havada asılı şatoları, inşaat harcıyla tuğladan örülmüş olanlardan çok daha güzel, ama içinde yaşaması olanaksız.

The Quintessence of Ibsenism, 1891

İbsen, oyunlarında sizin eğlenmeniz aşkına romans yazıvermez, hiç beklemeyin; onun esas olarak demek istediği şudur: 'İşte siz, ben ve sahip olduğumuz toplum, medeniyet. İyisiyle kötüsü, dehşeti ve umuduyla, sizin hayatınızdan ve benim hayatımdan dokunmakta.'

The Saturday Review, 27 Nisan 1895

Oscar Wilde bence tek dört dörtlük oyun yazarımız. Her şeyle oynuyor: nükte, felsefe, drama, aktörler ve seyirciler, tüm tiyatro. Bu tarz meziyet, nükte ve felsefeyle uğraşmaktan ziyade futbol topu ya da kriket sopasıyla oynamaktan anlayan İngilizli haliyle çileden çıkaracak bir marifet.

The Saturday Review, 15 Şubat 1908

H.G Wells ile birlikte Chester-Belloc Katolikliği üzerine kafa yordumuzda, o şirin pantomim oyuncuğ filii hemen tanıyoruz: ön ayaklar, İngilizlikle hiç ilgisi olmayan pek müstesna insan bireyi Hilaire Belloc, arka ayaklarsa şu hilkat garibesini, çakma Fransız G.K Chesterton.

New Age, 15 Şubat 1908

İrlanda'da kediyi, burnunu kendi pisliğine sürterek temiz kılmaya çalışırlar. Bay Joyce da aynı işlemi insan konusunda denemiş. Umarım başarı kazanır.

Sylvia Beach'e yazılmış mektup, 11 Haziran 1921

Ulysses'i alacağım zaman yirmi bir şilin istediklerinde, yedi şilin altı peniden fazla tek metelik vermeyeceğimi söyledim... Bay Joyce'un kullandığı kelimeleri dünyada yazamazdım: en başta, bağınaz kalemim harfleri yazmayı reddederdi – hem zaten onun klinik vaka halindeki bebek enkontenanslarında, daha doğrusu onun bahsetmeye değer sandığı flatulanslarında¹² ilgiye değer bir şey bulmam da mümkün değil... *Ulysses* bir belge; sanatsal tutku kadar temel bir belgelendirme tutkusunun ürünü... Joyce, kendine kılavuz bellediği belgeselci cinin yardımıyla, genç bir adamın bir gün boyunca Dublin'in çeşitli yerlerinde bulundukça kafasından geçenleri kayda geçirmiş... Benim zamanımdaki çitkırıldım Dublin züppeleri de böyleydi. Ağızlarından hep pis sözler dökülürdü; cinsiyetlerine leke sürecek raddede çirkin di sohbetleri... Hayâsız teşhire maruz kalmadıkça, ahlaki sıhhatinizi fiziksel sağlığınıza daha fazla koruyamazsınız, elbet. Yine de siz, Joyce'un ciniyle el ele tarif edip dramlaştırdığı bu açık saçıklıktan kaçınınız, *Ulysses*'ten sakınınız... Kitabı zapturapt altında tutunuz ki, terbiyesizlik açığa çıkmasın; yoksa okuyayım derken ahlakınızı koruyacağınıza, kirin korunmasına el verirsiniz. Biri doğanıza ayna tutup yıkanması gerektiğini gösterirse – aynayı kırmanın faydası yoktur. İhtiyacınız, suyla sabundur.

Table Talk, 1924

Mark Twain ve ben, pek çok bakımdan aynı konumda sayılırız. Eşyayı, aksi halde bizi ipe çekebilecek insanları latife ettiğimize inandıracak tarzda bir araya getirmek – bizim payımıza düşen de bu.

a.g.e.

¹² İlki, bebeklere özgü altını tutamama durumu; diğeri, karında gaz şişkinliği ya da gazı çıkarma durumu – ç.n.

Değişik Konular & Atfedilen Sözler

Ben sadece bira Yeşilaycısıyım, şampanya Yeşilaycısı değil.

Candida, Perde III, 1895

Swindon: Tarih ne der, peki, ne söyler?

Burgoyne: Tarih, bayım, alışıldığı üzere, yalan söyler.

The Devil's Disciple, Perde III, 1897

Theodotus: Tarih olmasa, ölüm sizi en rezil askerinizin yanına yatırır.

Caesar: Ölüm bunu nasıl olsa yapacak. Hem iyi mezar istediğim de yok.

Theodotus: Geçmiş yıkacak mısınız?

Caesar: Elbette ve geleceği onun yıkıntıları üzerinde inşa edeceğim.

Sezar ve Kleopatra, Perde II, 1898

Hiç ümit etmemiş olan, zinhar ümitsizliğe düşmez.

a.g.e., Perde IV

Bir kuşağın yenilikleri, sondan bir öncekinin hortlamış adetlerinden başka şey değildir.

Three Playsfor Puritans, Önsöz, 1900

İddianın etkinliği, biçemin başı ve sonudur.

'Epistle Dedicatory', *Man and Superman*, 1903

İnsancıl kimse, sefaletten beslenen parazittir.

a.g.e., Perde I

Tek altın kural, altın kural bulunmamasıdır.

'Maxims for Revolutionists', *a.g.e.*

Genç, ki her şeyde bağışlanır, kendinde hiçbir şeyi bağışlamaz; yaşlı, ki kendinde her şeyi bağışlar, onun hiçbir şeyi bağışlanmaz.

a.g.e.

En katlanılmaz acı, en yoğun hazzı devam ettirmekle ortaya çıkar.

a.g.e.

Yapabilen, yapar. Yapamayan, öğretir.

a.g.e.

Edep, edepsizliğin sükût kumkumasıdır.

a.g.e.

Sevdiğiniz şeyi elde etmeye çalışın, yoksa elde olanı sevmeye zorlanırsınız.

a.g.e.

Kin, gözdağı verilen yüreksizin intikam hırsıdır.

Major Barbara, Perde III, 1905

Hiç kimse, doktor ve hasta sözcüklerinin tarafların gözünden, ilkinin işveren, diğerinin işçi olduğu gerçeğini kaçırabileceğini sanmasın.

The Doctor's Dilemma, Önsöz, 1906

Tüm meslekler, meslek dışındakilere kurulmuş komplodur.

a.g.e., Perde I

Pazarlık ettiğinizden fazlasını almak da azını almak kadar nahoştur.

Getting Married, 1908

İyimser yalanlar öylesine muazzam bir sağaltıcı değere sahiptir ki, inandırıcı şekilde bunu yapamayan doktor yanlış meslek seçmiş demektir.

Misalliance, Önsöz, 1910

Gençlerin yaşlılar için yapabileceği tek şey, onları sersemletip güncel kalmalarını sağlamaktır.

Fanny's First Play, 'Giriş', 1911

Bana güzel bir sözcük türetin ki, yarının işini kotarmama kolaylık sağlasın; çünkü o, muhakkak büyük ve kutlu bir icat olacaktır.

Methuselah'a Dönüş, Kısım I, 1920

Sükût, küçümsemenin en kusursuz biçimidir.

a.g.e., Kısım V

Sınav faydasızdır: kapasiteyi değil, bilgiyi ölçtüğünden.

Table Talk, 1924

[Dans,] yatay arzunun dikey ifadesidir.

Aktaran *New Statesman*, 23 Mart 1962

Bütün ekonomistleri yan yana dizeseniz, o mahşerden yine bir halt çıkmaz.

[Yazarın dünyadaki en iyi beyne, kendisinin en güzel bedene sahip olduğunu belirtip, yapacakları çocuğun kusursuz olacağını yazan hanımefendiye karşılığı:] Peki ya çocuk sizin beyninizi, benimse bedenimi alırsa?

[*Arms and The Man*'in (1894) ilk icrası sonrası alkışlarla sahneye çağrıldığında, birisinin of çektiğini duyması üzerine söylediği söz:] Sizinle hemfikirim, bayım, ama iki kişinin elinden kalabalığa karşı ne gelir ki?

[Bir partideyken, iyi vakit geçirip geçirmediğini soran ev sahibesine verdiği yanıt:] Burada iyi vakit geçirecek hiçbir şey yok ki.

İngiltere ve Amerika, ortak bir dille ayrılmış iki ülke.

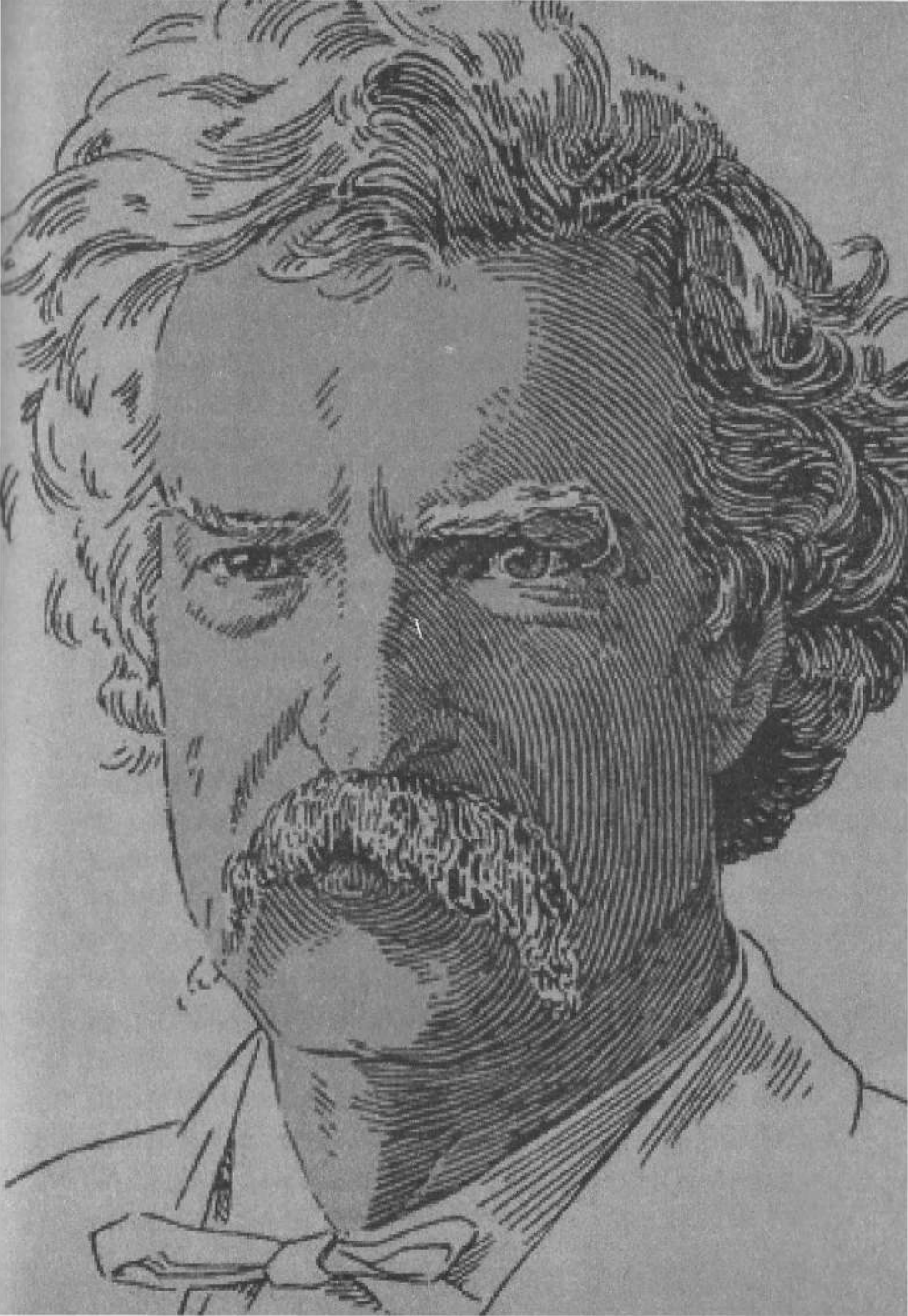
Shaw: Bin sterlin versem benimle yatar mıydınız?

Hanımefendi: Teklifi düşünürdüm, doğrusu.

Shaw: Peki bir sterlin versem yatar mısınız?

Hanımefendi: Siz beni ne sanıyorsunuz?

Shaw: Hanımefendi, ne olduğunuzu saptadık zaten. Sadece ücret üzerinde pazarlık yapıyoruz.

MARK TWAIN

Giriş

Mark Twain adıyla bilinen Samuel Langhorne Clemens, bir defasında, mizahın, ‘insanın sahip olduğu en büyük nimet’ olduğunu söylemişti. Durum buysa eğer, onun gibi hayatta var olan mizah unsurlarını görüp kelimelere dökenler, insanlığın en büyük velinimetleri arasında olsa gerek. Twain 1835 yılında, o dönemin Amerikan Güney’inde bir batı sınırı eyaleti olan Missouri’de doğdu. Coğrafya, yazarı anlamak bakımından kilit bir kavramdır: Missouri, Kuzey ile Güney arasında bir sınır eyaletiydi. Ayrıca, yerleşik Doğu ile boş Batı arasında da sınır oluşturuyordu. Bu sorun kaynağı durum, yanı sıra, Missouri’nin doğu sınırını oluşturan, kıyılarında Mark Twain’in çocukluğunu yaşadığı Mississippi Nehri’nin müthiş heybeti, Twain’in yazar olarak dehasını ateşleyen unsurlar olmuştur. Bu iki kaynaktan beslenirken dehası serpilip gelişen Twain, kendi zamanında olduğu gibi daha sonraları da *öz-beöz Amerikan* yazarı sayılagelmiştir. Kendi yazarlığı üzerine şöyle der Twain: ‘Yetişmiş sınıfların yetişmesine katkıda bulunmaya... hiç çalışmadım. Bunun için donanımlı değildim... o yönde bir hırsım da hiç olmadı.’ Onun hedefi, daha büyük oynamak, kitleler için yazmaktı.

Yetiştği sınır dünyası, en bilinen kitapları *Tom Sawyer’in Maceraları* ile *Huckleberry Finn’in Maceraları*’nın temelidir. Bir zaman basımevi çıraklığı yapan Twain, sonrasında Mississippi üzerinde buharlı

gemi kaptanı olarak çalıştı. Eyaletler arası savaş başladığında Missouri, rakip eyalet hükümetleri arasında parçalanacak ve bu bölünme Twain'in hayatında da etkisini gösterecekti: önce Güney, ardından Kuzey adına kısa bir süre askerlik yapan Twain, savaştan kaçıp batıya, Nevada'ya gitti. Burada gazetecilik yaparken mahlası 'Mark Twain'i' (Mississippi gemicilerinin nehrin derinliğini ölçerken kullandıkları 'derinlik iki kulaç!' anlamına gelen söz) ilk defa kullanmaya başladı. Batıda geçirdiği dönem, ünlü öyküsü 'Calaveras County'nin Meşhur Sıçrayan Kurbağası' ile sonrasında, yaşadığı serüvenlerin bir anlatımı olan *Roughing It* kitabının ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Twain, adını asıl olarak, Avrupa'ya düzenlenen ilk Amerikan seyahatindeki çoğun eğlenceli serüvenlerini anlattığı 1867 tarihli seyahat kitabı *Saflar Yabancı Ülkede* ile duyurdu. 1870'te yerleşik ve zengin bir New York ailesinin kızı olan Olivia Langdon ile evlendi ve bu dönemde diğer seyahat kitapları, roman ve deneme kitapları art arda geldi. Amerikan tarihinde eşi görülmemiş siyasal yozlaşmaların yaşandığı bu yıllarda Güney'e sırt çevirip muzaffer Kuzey'in yanında yer aldı ve Kuzey için yazdı. 1870'lerle 1880'lerdeyse en bilinen yapıtlarını kaleme aldı: *Tom Sawyer*, *Huckleberry Finn*, *A Tramp Abroad*, *Prens ve Dilen-ci*, *A Connecticut Yankee in King Arthur's Court* ve *Life on Mississippi*.

Ancak 1894'te düşüncesizce girilen bir yatırımın Twain'i iflasa sürüklemesiyle felaket kapıyı çalacaktı. İnsanın doğasına ilişkin sinik ya da kimilerince gerçekçi bakışına karşın, borçlarını ödemek için yola koyuldu. Dünya seyahatine çıktı ve dönüşünde hepsi 1890'larda basılan şu deneme ve kurmaca kitapları yazdı: *Ekvatorun İzinde*, *The Tragedy of Pudd'nhead Wilson*, *The Personal Recollections Of Joan of Arc*, *The American Claimant*, *Tom Sawyer Abroad*, *Tom Sawyer, Detective* ve *Hadleyburg'u Yozlaştıran Adam*. Yeni yüzyıla girerken çalışmalarına hiç ara vermeyen yazar, kendi 'karanlık yanı'nı esas alan kitaplar da kaleme aldı. *Ekvatorun İzinde* yapıtında da belirttiği üzere,

hep inandığı düşünce şuydu: ‘İnsanla ilgili her şey, acımasıdır. Bizatihi mizahın gizli kaynağı neşe değil, hüzündür. Cennette espri diye bir şey yoktur.’ *Hadleyburg’u Yozlaştıran Adam, What is Man?* ve (ölümünden sonra yayımlanan) *Gizemli Yabancı*, önceki yapıtlarında da mevcut ancak aynı kuvvetle ifade edilmemiş bir karamsarlık ve belirlenimsizlik içerir. Twain, ayrıca, bir dizi kişisel yıkım da yaşamıştır; 1896’da kızı Susy, ardından 1894’te karısı ve 1909’da kızı Jean ölecektir.

Yaşamının sonunda, Twain, ulusal bir kurum, tıpkı Bernard Shaw örneğinde olduğu gibi, iğneli nokteleri sonraki on yıllarda özellikle aranan peygambervari bir kişilik haline gelmişti. Britanya’da da hep popüler ve çok alıntılanan bir yazar olmuş; Oxford Üniversitesi’nce verilen fahri doktorluk unvanından daha severek kabul ettiği bir ödül olmamıştır. Twain, 1906’da sadık yazmanı Albert Bigelow Paine’e, ölümünden sonra yayımlanacak olan *Biography* ve *Autobiography*’sini yazdırmaya başladı; bu iki yaşam-öyküsü kitabı hâlâ Twain nüktesi denince akla gelmesi gereken en önemli iki kaynaktır. 1909’da Paine’e şöyle demiştir: ‘1835’te Halley kuyruklu yıldızıyla gelmişim. Seneye tekrar geliyormuş; geldiğim gibi yine onunla gidesim var. Halley’le gidemezsem, bu, hayatımın en büyük düş kırıklığı olacak. Tanrı kuşkusuz şöyle demiştir: “Bu iki tarifsiz ucube, her nasılsa birbirini bulmuş; öyleyse birlikte gitsinler.” Twain’in dileği kabul olacaktır: kuyruklu yıldız 20 Nisan 1910’da tekrar görünmüş, yazar ertesi gün ölmüştür.

Romancı, seyahat yazarı, mizahçı, denemeci, konuşmacı, usta anlatıcı, taşlamacı, nüktedan, bunların tümü Twain’i tarif eder. Kurmaca yazarı olarak sahip olduğu ün Güney sınırındaki yaşamı konu alan romanlarına dayanır daha çok. Aforizma ve iğneli söz yazarı ve mizahçı olarak ünü, Amerika’da ‘maytap fıçısı’ olarak bilinen bir üsluba, taşra tarzı fıkra anlatımına yaslanır. Eğitimden yoksun olması, bu tarza içkin bilgeliği –sıradan insanın kendi hayat deneyimini temel alan bir bilgelik– yok göstermez. Twain’in yaklaşımı, bu anlamda, Benjamin Franklin’in *Poor Richard’s Almanack* yapıtındaki veciz sözlerini hatır-

latır. Tam anlamını bulması için güneyli aksanında, ağır ve uzatarak okunması gereken bu sözler, ‘düşünmeden’ ya da rasgele bir tarzda söylenmiş gibi dursa da, hiçbir şekilde doğaçlama kaleme alınmış değildir. Twain’in elyazması metinleri de, nükteleri üzerinde oynadığını, sözlerini yeniden yazdığını gösteren düzeltmeler içerir.

Twain, mizahını büyük oranda, üstünlük taslayanlara bu tarz Amerikanca gülme özelliği üzerine temellendirir. Aforizmaları biz okurlarını hâlâ huzursuz edebiliyorsa, bunun nedeni, mizahında saklı, insan doğasını berrak biçimde gözlemleme yeteneğindendir. ‘İçinde bir nebze felsefe barındırmayan gülüş,’ diye yazar Twain, ‘mizahın aksırmasından başka şey değildir. Sahici mizah, bilgeliğe doygundur.’ Yine, ona göre, ancak gülüş, ‘devasa zırvayı tek darbeye parçalayıp atomlarına ayırabilir. Gülüşün taarruzuna karşı hiçbir şey ayakta kalamaz.’ Twain’in mizahının, insanın kendini kandırma ve ikiyüzlülük kapasitesinden kapıldığı ümitsizliği temel alan bir yanı hep olmuştur.

Edebi itibarına ve karısının sağladığı toplumsal kabule karşın, Twain, bir dereceye kadar hep, kasabaya gelmiş insan sirkine çadırın tentesini aralayıp kaçamak bakan yaramaz ama cin fikirli okullu çocuk olarak kalmıştır. O, hayatın sürekliliğinin insana kazandırdığı, kurulu düzeni sükûnetle kabullenme tutumundan hep yoksun kaldı. Karanlık yanı, yaşlanırken kapıldığı bir yeis duygusunun ürünü olmaktan ziyade, tam da yazar olarak sahip olduğu karakterin bir parçasıdır. Ama son sözü Mark Twain’e bırakalım. ‘Ah, evet,’ demişti bir defasında Paine’e, ‘Büyük ve yüce bir soytarıyım ben. Ama Tanrı’nın soytarısıyım; O ki, tüm eserini muhakkak ki saygıyla yaratmıştır.’

James Munson

Erkekler, Kadınlar, Çocuklar & İnsan Doğası

İnsan, yüzü kızaran tek hayvandır, ya da kızarması gereken.

‘Gizemli Yabancı’

İnsan, düşünen hayvandır. İddia bu. Kanımca tartışmaya açık bir iddia.

‘The Lowest Animal’

Tüm hayvanlar arasında insan tek zalim olandır. Sırf haz almak için can yakan tek hayvan odur.

‘The Lowest Animal’

İnsan, çalışmayla geçen bir haftanın sonunda, Tanrı yorgunken yaratılmıştır.

Defter

‘Tanrı’nın en asil eseri? İnsan. ‘Bunu kim söylemiş?’ İnsan.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

İnsan, ‘kendini bil’ – bil ki, kendini geri dönülmez surette küçük düşürebilesin.

Mektup

Kuşkusuz hiçbir insanın herhangi bir vakitte akli tam olarak başında değildir.

‘Gizemli Yabancı’

Hiç kimse bütünüyle hastalısız bir akla sahip değildir... şöyle ya da böyle bütün insanlar kaçıktır.

‘Gizemli Yabancı’

Hepimizin kaçık olduğunu göz önünde bulundurduğumuz vakit yaşamın sırları kayıplara karışır ve yaşam tüm açıklığıyla kendini gösterir.

Defter

İnsan ırkı tehlikeli delilerden ve o kadar da tehlikeli olmayan delilerden oluşur.

Defter

Hale bakarsak, akıl hastanelerinde kalanların aklı başında kişiler olması mümkündür; delileri kapatmaya kalksak elimizde inşaat malzemesi kalmaz.

Ekvatorun İzinde

İnsanın vurdumduymaz algısına karşı dilsiz diye hayvana kafasız demek tam da insan işi bir kendini beğenmişlik ve densizliktir.

‘What is Man?’

Koşullar insanı yaratır, insan koşulları değil.

Defter

Ortalama insan, yüreksizdir.

Huckleberry Finn’in Maceraları

Ortalama insan sapkın bir yaratıktır; öyle olmadığında da eşek şakacısı. Üçüncü kişi açısından sonuç şudur: acıyı o çeker.

Ekvatorun İzinde

Utangaç insan tam değerini özlemine çeker, onda birini ister. Gözü pek insan iki katını talep eder ve tam da o kadarına razı olur.

Ekvatorun İzinde

Kişi durmaksızın kendinden kahraman yaratır – başkaları yokken.

The Gilded Age

İnsanı insan yapan giysidir. Çıplak insanların toplumda pek ya da hiç nüfuzu yoktur.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Ancak giysisiz de yapabilmemiz gerekir – giysinin de kendi başına bir varoluş sebebi var. Onun dışında, giysi, bizi açığa çıkarmak için üstümüzde durur –gizlemek istediğimiz şeyin reklamını yapmak için.

Ekvatorun İzinde

.. insan asla öncelikli hedefi bulunmayan bir şey yapmaz, şu hariç: kendisi için gönül rahatlığını, manevi rahatını emniyete almak.

‘What Is Man?’

Dünyada gülünesi pek çok şey vardır; bunlardan biri de beyaz adamın diğer vahşilerden daha az vahşi olduğu yolundaki kanısıdır.

Ekvatorun İzinde

Aşırı incelikli olanlar kadar kaba insan handiyse yoktur.

Ekvatorun İzinde

Kadın pek de incelikli denebilecek biri değildi. İnceliksiz denebilecek biri de değildi. Papağan besleyecek türde bir insandı.

Ekvatorun İzinde

Aç bir köpeği doyurun, sizi ısırmasın. Köpekle insan arasındaki temel fark budur.

Pudd'nhead Wilson

İnsanla ahmak arasındaki fark denince, kimileri böyle bir farkın olmadığını söyler. Ama bu, ahmağı yanıltır.

Defter

Kişi ahmağın teki olmadığını kanıtlayabildiğinde, kanaatimce, neslimizin meşru bir üyesi olmadığını kanıtlama yoluna girmiş demektir.

Mektup

İnsan ırkı bu işte. Nuh gemiyi niye kılpayı kaçırmadı diye hayıflanmak elde mi?

Christian Science

Lanet olsun şu insanlara; bunları ben icat etmiş olsam, gider kafamı kuma gömer, saklanırdım.

Mektup

Alt tarafı insanım, gerçi pişmanım buna.

Mark Twain's Autobiography, ed. Albert Bigelow Paine

Âdem'le Havva'nın birçok avantajı vardı – en önemlisi, dış çıkarmak zorunda kalmadılar.

Pudd'nhead Wilson

[Kadın üzerine] Can dostu olarak ondan üstünü olmadığı gibi eşiti de pek az; kuzen olarak, iyi sayılır; onmaz hastalığı olan zengin nine olarak, kıymetli; sütanne olarak ise, erkekler içinde bir eşiti daha yok.

'Woman – An Opinion' (konuşma)

Ama bayım, şu yeryüzü ahalisinin kadınsız hali nice olurdu? Eksik, sonsuzca eksik.

'Woman – An Opinion'(konuşma)

Kimi çağdaş kadınlar, giysileri olmasa albenilerinin yarısını yitirir; kimiyse tümünü.

'Woman, God Bless Her!' (konuşma)

İnsan, güzel bir kadının gerçekte ne kadar güzel olduğunu ancak onunla hatırı sayılır bir tanışma süreci yaşadıktan sonra öğrenir.

Saflar Yabancı Ülkede

Argo kadının ağzında müstehcen değildir, sadece öyle görünür.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Tek iyi cinsiyet var. Kadın.

Atfedilen söz

Kadın kahraman: birlikte yaşaması mükemmel sevgili – ama bir kitapta.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Ortalama erkeği herhangi bir konuda ikna etmek güç iştir; belki hiçbir şey, ortalama kadından aşağı olduğunu fark etmesini sağlayamaz.

Ekvatorun İzinde

Kadınla erkek arasında tam eşitlik sağlanana kadar hiçbir uygarlık mükemmel olamaz.

Defter

Kadın doğasının geçirdiği safhalar sonsuz çeşitlilik içerir. İstedığınız kadını örnek seçin; onda saygı duyulacak, hayran olunacak, seviyecek bir şey bulursunuz.

‘Hanımefendiler’ (konuşma)

Hiçbir şey erkeğin sol eli kadar nadan olamaz – bir hanımefendinin kol saati hariç.

Ekvatorun İzinde

Aşinalık horgörü üretir – ve çocuk.

Defter

Onları [çocuklar] hediyeye boğarız; ama en değerli hediyeyi –onlar için çok şey ifade eden arkadaşlığımızı– onlardan kıskanırçasına esirgeriz.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Aklınız başınızda olduğu sürece, sakın ikiziniz olsun istemeyin. İkizin varacağı yer, sürgit kargaşadır. Üçüz ile isyan arasında ise hiç fark yoktur.

‘The Babies’ (konuşma)

Bebek hesaba sığmaz bir lütuftur – ve dert kaynağı.

Mektup

Aşk, Evlilik & Romans

Bunca yıl sonra düşününce görüyorum ki, başlangıçta Havva hakkında yanılmışım; Cennet Bahçesi'nde onsuz yaşamaktansa, dışında onunla yaşamak yeğmiş.

‘Âdem’in Güncesi’

Aşk için oltanızı attığınızda kalbinizle düşünün, beyninizle değil.

Defter

Kalbinizle mantık yarışına giremezsiniz; onun, aklın tepeden baktığı şeylere dair kendi yasaları ve vuruşları vardır.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Hiçbir kadın ya da erkek yoktur ki mükemmel aşkın ne olduğunu bilsin, ta ki çeyrek yüzyıl evli kalana dek.

Defter

Evlilik – evet, hayatın en yüksek saadet biçimidir. Bunu teslim ederim. Ama en yüksek tragedyasıdır da. Aşk ne kadar derinse, tragedya da onca derindir.

Mektup

Evlilik de, ölüm de selam durulasıdır: ilki mutluluk vaat eder; ikincisi de kuşkusuz bunu temin eder.

Mektup

Bazılarımız iyimser olamaz, ama hepimiz iki eşli olabiliriz.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Erdem, Kusur & Adap

Hep doğru olanı yapın. Bu, bazılarını mutlu eder, geri kalanınıysa hayrete düşürür.

Young People's Society'ye yazılmış pusula

Doğru olanı yapın, dikkat çekersiniz.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

İnsan ahlaktan yoksun kalmamalı; hiç olmamasındansa, kötü ahlaklı olmak yeğdir.

Defter

İyi olun, yalnız kalırsınız.

Ekvatorun İzinde

Bugün görevinizi yapın, yarın nedamet getirin.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

İyi olmak asil olmaktır; nasıl iyi olunacağını başkalarına göstermek ise daha asildir ve bu hiç dert yaratmaz.

Ekvatorun İzinde

Ahlak zamanla kazanılan bir şeydir, tıpkı müzik, yabancı lisan, dindarlık, poker, felç gibi; kimse bunlarla doğmaz.

'Seventieth Birthday' (konuşma)

Ahlak dedikleri, siyasi ahlaktan, ticari ahlaktan, dinsel ahlaktan geçer – bir de ahlaktan.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Ahlakımızı hafta içi kullanmak hiç iyi bir şey değil; bu şekilde onu hafta sonu tamir edilemez hale sokuyoruz.

Defter

Sözünde durmamak hiç söz vermemekten yeğdir.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Usulünce davranın, yeter – ahlak derslerine boş verin.

Ekvatorun İzinde

Erdem hiç para kadar muteber olmamıştır.

Saflar Yabancı Ülkede

Elinizden geliyorsa iyilik, tahammül edeceklerini düşündüğünüzde de veryansın edin.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Ahlak duygusu diye bir şey var, bir de ahlaqsızlık duygusu. Tarih gösteriyor ki ahlak duygusu bize ahlakı kavrayıp ondan nasıl kaçınabileceğimizi öğretir, ahlaqsızlık duygusu ise ahlaqsızlığı kavrayıp ondan nasıl yararlanabileceğimizi gösterir.

Ekvatorun İzinde

Çok az şey iyi bir örneğin sıkıcılığı kadar hoş görülesidir.

Pudd'nhead Wilson

Başkalarının alışkanlıkları kadar düzeltilmeye muhtaç şey yoktur.

Pudd'nhead Wilson

İnsanın hiç kötü alışkanlığı olmayabilir, ama aynı kişi daha kötüsüne de sahip olabilir.

Ekvatorun İzinde

Başkalarının onayını elde edebiliriz, şayet doğru olanı yapıp bu yolda uğraşıyorsak; ancak kendi onayımız bunun yüz katına değer, ama bunu elde etmenin yolu daha bulunmamıştır.

Ekvatorun İzinde

Asla yanlış yapmamak gerekir – insanlar size bakarken.

‘A Double-Barreled Detective Story’

Ebeveynlerinizin dediğine hep uyun, yanınızdalarken. Uzun vadede en akıllıca yol budur, çünkü uymazsanız, uydururlar.

‘Advice to Youth’ (konuşma)

Evet, şiddetten hep sakının. Bu iyilik ve nezaket çağında böylesi şeylerin modası geçti artık. Dinamiti, adi ve yontulmamışlara bırakın.

‘Advice to Youth’ (konuşma)

Herkeste bir yere ötelenmiş iyilik noktası vardır. Kimi zaman bulması uzun sürer.

‘Refuge of The Derelicts’

Herkes bir Ay’dır; hiç kimseye göstermediği karanlık bir yüzü herkesin mutlaka vardır.

Ekvatorun İzinde

Hiçbir şey para suçunu kışkırtmaz, büyük yoksulluk ve büyük servet kadar.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Âdem günahın yazarıydı; umarım bu konuda uluslararası telif hakkını almıştır.

Defter

Ortaya çıkacağı yönünde bir olasılık belirirse günah, yeni ve dehşetengiz biçimlere bürünür.

‘Hadleyburg’u Yozlaştıran Adam’

Şehitlik, bir yığın günahın üzerini örter.

Defter

Açığa çıkmayan günahlarla dolu bir hayat yaşamak! Ne büyük saadet kaynağı.

‘My Real Self’ (konuşma)

Bir şey ne kadar yasaklanırsa, o kadar yaygınlaşır.

Defter

[Âdem] elma yemek aşkına elmayı istememişti, elmayı sırf yasak olduğu için istedi. Yanlış olan, yılanı yasaklamamaktı; zaten o zaman da yılanı yerd.

Pudd’nhead Wilson

[Âdem:] adında tek leke olmadan bize ulaşmış insan, bir elma yemek leke sayılmasaydı elbet; bize kalsa, çoğumuz bütün elmaları yer bitirirdi.

‘Âdem Üzerine’ (konuşma)

Bir şeyi yapmayacağı vaadinde bulunmak, dünyada insanı tam da gidip o şeyi yapmaya sevk etmenin en garantili yoludur.

Tom Sawyer

Yapabiliyorsanız, karakter kazanın. Elinizden gelmiyorsa, varmış gibi yapın.

‘General Miles and the Dog’ (konuşma)

Yapmak istemediğiniz şeyi her gün yapmayı ilke edinin. Bu, işinizi acısız yapmaya alışmanın altın kuralıdır.

Ekvatorun İzinde

...bir erkeği ya da oğlan çocuğunu bir şeye imrendirmek için tek yapılması gereken, o şeyi erişilmesi güç kılmaktır.

Tom Sawyer

Kusurunuzu hep açık yüreklilikle kabullenin. Bu, otorite konumundakileri silahsız bırakır, size de daha çok kusur işleme fırsatı verir.

Defter

Kişi, dik duramayacağı zeminde başkasını eleştirmemelidir.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Telifisi mümkün hiçbir suçu, hiçbir kabahati olmayan insana zerrece güven duymam.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Huzursuz vicdan, ağızdaki saç telidir.

Defter

[Vicdan] kişinin tüm diğer iç organlarından daha çok yer kaplar.

Huckleberry Finn'in Maceraları

Sivil vicdan denen şu laf! İyi espri doğrusu, hem de dört dörtlük. Kulak verdiğim tüm vicdanlar kafa ütöleyici, yaka silktiren, kusur avına çıkmış tiksiniç vahşilerdi!

'Crime Carnival in Connecticut'

Günahın çağrısına karşı çeşitli korunma yöntemleri vardır; en sağlamı korkaklıktır.

Ekvatorun İzinde

Cesaret, korkuya direnmektir, korkuya hâkim olmaktır, korkusuzluk değil.

Pudd'nhead Wilson

Elde ahlaken cesur yeterli insan yok. Ahlaki cesaret malzememiz... kalmadı.

'The United States of Lyncherdom'

Mert olduğuna inanmak, mert olmaktır.

Joan of Arc

Övgüye sahip olup layık olmamaktansa, layık olup sahip olmamak yeğdir.

Defter

Bir adamda merhamet ve nezaket duygusu varsa, ondan çelebi insan çıkar – böylesinin dünyada başka şeye ihtiyacı yoktur.

'Layman's Sermon' (konuşma)

İnsanlar bize saygı göstermediğinde hemen güceniriz; ne var ki, iç dünyasında hiç kimse kendine çok saygı duymaz.

Ekvatorun İzinde

Gurur: kaale almaya değmez; kırılması için hep hazırda bekleyen bir şey vardır.

Ekvatorun İzinde

Mütevazı doğmuşum; ama silme değil, sadece yer yer.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Tevazuuyla çalım satan, incir yaprağı giymiş heykelin ikizidir.

Ekvatorun İzinde

Biraz uğraşarak sıkıntıya katlanmayı kolayca öğrenebiliriz. Yani başkasının sıkıntısına.

Ekvatorun İzinde

İnsan kendini sevdirmek için pek çok şey yapar – kendini imrendirmek içinse her şeyi.

Ekvatorun İzinde

Evrensel insan kardeşliği en değerli varlığımızdır – böyle bir şey varsa tabii.

Ekvatorun İzinde

Biri sizi gücendirmişse ve yapılanın kasıtlı olup olmadığı konusunda kuşkudaysanız, aşırı yollara başvurmayın. En basiti, punduna getirip adamın kafasına bir tuğla indirin gitsin.

‘Advice to Youth’ (konuşma)

İnsan, iyi bir şeyin ihtiyaç duyduğundan fazlasına sahip olma gibi doğal bir arzuya sahiptir.

Ekvatorun İzinde

Hepimizin aynı düşünmesi hiç de en mantıklı şey değil; ne de olsa, at yarışlarını mümkün kılan, düşünce farklılığıdır.

Pudd'nhead Wilson

Bin yıl muhafaza edilen suç, suç olmaktan çıkıp erdeme dönüşür. Görenek denen yasa budur ve tüm diğer yasaları aşar.

Ekvatorun İzinde

Minnet ve ihanet, aynı tören alayının iki aşırı ucundan başka bir şey değildir. Bando takımı ile şatafatlı görevliler geçip gittiğinde, kalıp görmeye değer her şeyi görmüşsünüzdür.

Pudd'nhead Wilson

Gayret iyi bir şeydir, ama işleri ağırdan almak çok daha – huzur vericidir.

‘Business’(konuşma)

Taşlaşmış fikirlere sadakatin asla tek zincir halkasını kırdığı ya da insanın ruhunu kurtardığı görülmemiştir.

‘Consistency’

Hiçbir karakter yoktur ki her halükarda iyi ve güzel olsun, ama her halükarda zayıf ve akılsız karakteri alayla yıkmak mümkündür.

Pudd’nhead Wilson

Mizahın gizli kaynağı neşe değil, hüzündür. Cennette espri diye bir şey yoktur.

Ekvatorun İzinde

İffet – olmadık yerlere çekilebilen şey.

‘Andrew Carnegie’ (konuşma)

Giysi doğdu, tevazu bozuldu.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Her nesil, ahlaksızlığın ne olduğuna kendi karar verir. Doğa, ahlaksızlık bilmez; insandır onu yaratan.

Defter

Öfkeliyken dörde kadar sayın, çok öfkeliyken küfredin.

Pudd’nhead Wilson

Daha konuşmadan küfretmeye başlarız.

Ekvatorun İzinde

Öldürme arzusu ve fırsatı hep yan yana bulunsa, darağacından kim kurtulabilirdi ki?

Ekvatorun İzinde

Kimi bıktıran koşullarda, acil durumlarda, çaresiz hallerde bayağlık, duadan bile esirgenmiş bir huzur sağlar.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Bırakalım, keder kendi başının çaresine baksın; ama bir sevincin tam değerine ulaşmak için onu bölüşebileceğiniz birine sahip olmak gerekir.

Ekvatorun İzinde

Çok elzemse giyinişinizde dikkati elden bırakın, ruhunuz düzgün kal-sın yeter.

Ekvatorun İzinde

Öyle yaşamaya gayret edelim ki gün gelip ölüm kapıya dayandığında cenaze levazımatçınız bile üzülebilsin.

Pudd'nhead Wilson

Siyaset & Tarih

Refah, ilkeli olmanın en güçlü koruyucusudur.

Ekvatorun İzinde

İlkeler gerçekten de büyük bir güce sahiptir – karnınız hep tok olduğu sürece.

‘Âdem’in Güncesi’

Hepimiz ilke adını verdiğimiz kimi ödleklıkların korumasında yaşarız.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Riayet etmemek, özgürlüğün en büyük savunucusu ve tek sağlam direniş hattıdır.

Defter

...dünyada hiçbir halk iyilik timsali sözler ve ahlaki ikna yoluyla özgürlüğü getirememiştir, çünkü bu işin değişmez kanunu şudur: başarıya ulaşacak devrimin kanla *başlaması* gerekir.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Tanrı'nın inayetiyle, ülkemizde değeri tartışılmaz üç şeye sahibiz: ifade özgürlüğü, vicdan özgürlüğü ve bir de, bunları hayatı geçirmeye kal-kışmama basireti.

Ekvatorun İzinde

Mucitler ulusu denir bize. Öyleyiz de. Bu unvanı yine sahiplenip en yüksek payelerini üzerimizde taşıyabilirdik, şayet icat ettiğimiz ilk şeyle yetinmeyi bilseydik; o ne mi: insan özgürlüğü.

‘On Foreign Critics’(konuşma)

Dünyadaki benzerlerinden üstün bir jüri sistemimiz var, var olmasına da, ehliyetini lekeleyen bir şey de var: her gün, bir şey bilmez, okumaktan bihaber on iki insan bulmak.

‘Americans and the English’ (konuşma)

Jüriyle yargılanma, özgürlüklerimizin paladyumudur. Gerçi hiç görmediğim için paladyum nedir bilmem, ama her neyse, kuşkusuz iyi bir şey olmalı.

Roughing It

Hükümetlerle bireyler arasındaki fark işte budur. Hükümet umursamaz, birey umursar.

A Tramp Abroad

Bir ulus, çoğaltılmış bireyden başka bir şey değildir.

‘The Turning-Point of My Life’

Yazılı kanunlar var – bunlar erir gider; bir de yazılmamış kanunlar – bunlarsa daimidir.

A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court

Benim anladığım sadakat, ülkesine duyulandır, ülkenin kurumlarına ya da makam sahiplerine değil.

A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court

Bir asrın radikali, sonraki asrın muhafazakâridir. Radikal dediğiniz, görüş icat eder; o bunları eskittiğinde, muhafazakâir devralır.

Defter

Muteber birinin karakteri hakkında adilane bir hüküm vermek için onu zamanın standartlarıyla tartmak gerekir, kendi ölçütüyle değil.

Joan of Arc

Büyük yetkeyle donatılmak güzel şeydir; ama seyredenlerin onayını alabilmek daha güzel.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Gerçeği aktaracak tarihçi yalan söylemek zorundadır.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Bütün tarihin yazıldığı mürekkep, akışkan önyargıdan ibarettir.

Ekvatorun İzinde

Herkesin oy hakkının bulunduğu yerde, zalimane kanunlar bir imkânsızlıktır.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Cumhuriyeti cumhuriyet yapan yurttaşlıktır; monarşiler bunsuz yapabilir. Cumhuriyeti ayakları üzerinde tutansa, iyi yurttaşlıktır.

'Layman's Sermon' (konuşma)

Demek istediğim, kral kraldır, anlayış göstermeniz gerek. Alıp çevreyi gezdirin, huysuzluklarından gına getirirsiniz. Bunları böyle yetiştiriyorlar işte.

Huckleberry Finn'in Maceraları

Kraliyet makamı itibar görmeyi hiç hak etmez. Zaten başta haydutluk yöntemleriyle elde edilmiştir; hâlâ da sürdürülen bir suç ve bu haliyle suç sembolünden başka bir şey olması da mümkün değil.

Defter

Düşüklüğüyle monarşik sistemden alınan –belki çalınan demek daha doğru– partiye sadakat denen bu korkunç öğreti, esasen, daha düşük türde siyasetçilerin ekmeğine yağ sürmüştür.

'Consistency' (konuşma)

Bu ulus da, tıpkı yeryüzüne kusulan diğer uluslar gibi: kibrini okşayacak ya da ceplerini dolduracak herhangi bir dava uğruna sesini yükseltmeye hazır. Bütün bu ikiyüzlüleri bir araya topladıklarında kimbilir cennet nasıl bir cehenneme dönecek!

Mektup

Herhalde olgu ve sayılarla da bunu apaçık göstermek mümkündür: bu topraklarda Kongre hariç hiçbir Amerikan suç sınıfı yok.

Ekvatorun İzinde

Diyelim ki ahmağın tekisiniz. Ve diyelim Kongre üyesisiniz. Hay aksi, kendimi tekrar ediyorum.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Bitlere, bir Kongre üyesine öğretilebilecek her şey öğretilir.

‘What Is Man?’

Demagog – içerisinde bira ve başka sıvılar muhafaza eden bir fiç.

‘Girls’ (konuşma)

Din

[İnsan] gerçek dini haiz tek hayvandır – yani bazı insanlar.

‘The Lowest Animal’

Hıristiyan İncili bir eczanedir. İçindekiler hep aynıdır, ama tıbbi uygulaması değişir.

‘Bible Teaching and Religious Practice’

Biri bizim gibi inanmıyorsa, onun kafadan kontak olduğunu söyler, işin içinden çıkarız. Ha, bugün diyoruz bunu, çünkü artık kazığa bağlayıp yakamıyoruz.

Ekvatorun İzinde

Hep tek bir Hıristiyan vardı. Yakalayıp çarmıha gerdiler – vaktinden önce.

Defter

İki tür Hıristiyan ahlakı var, biri mahrem, diğeri aleni. Bunlar o kadar kopuk ve birbiriyle o kadar ilişkisizdir ki, artık bir akrabalıkları kalmamıştır – tıpkı baş meleklerle siyasetçiler gibi.

‘Taxes and Morals’ (konuşma)

Bundan iki ya da üç asır sonra anlaşılacaktır ki tüm ehil katiller Hıristiyandır; o vakit pagan dünya, okula, Hıristiyan olana gidecektir – hayır, dinini edinmeye değil, silahlarını almaya.

‘Gizemli Yabancı’

Monarşiler, aristokrasiler ve dinler, hepsi de insan soyundaki büyük kusuru temel alır: bireyin komşusuna olan güvensizliğini ve kendi emniyeti ya da rahatı uğruna komşusuna çalım satma arzusununu.

‘Gizemli Yabancı’

[Soylu sınıf] zorba, eli kanlı, doymak bilmez ve ahlaken çürümüş olduğu kadar koyu dindardı da.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Kilise hep başkalarını düzeltmeye çalışır; örnek olmak adına biraz kendini düzeltmesi hiç fena fikir değil sanki.

A Tramp Abroad

Kilise, ta Galileo'nun zamanından beri her yeniliğe ve keşfe karşı çıkmıştır; bugün de, Havva'ya karşı dillendirilmiş kutsal laneti hiçe saydığı için, doğumda anestezi kullanımını günah sayıyor.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Uygarlıkların ve ulusal karakterin geçirdiği değişimde dinin de payı vardı elbette. Nasıl bir pay mı? Aslan payı.

‘Bible Teaching and Religious Practice’

[Vaiz] verdiği vaaz karşılığında hiçbir karşılık talep etmezdi – sözlerinin değeri de zaten o kadardı.

Huckleberry Finn'in Maceraları

Okul çocuğuna boş kafalı ve sığ diyerek onunla alay edenler var. Oysa ‘İnanç, doğru olmadığını bildiğiniz şeye inanmaktır’ diyen kişi okul çocuğundan başkası değildi.

Ekvatorun İzinde

Mucizeden daha huşu uyandıran bir şey yoktur – mucize denen nesneyi bire bir alan bölülük hariç.

Defter

Atasözü der ki, ilahi takdir, çocukları ve yarım akıllıları korur. Bu sahi-
den de doğru. Sınadığım için biliyorum.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Misyonerin vahşiye ilk öğrettiği şey, ahlaksızlıktır.

Defter

Gerçek saygısızlık başkasının tanrısına hürmet etmemektir.

Defter

In God We Trust (Tanrı'ya Güveniriz). Doğru olsa, sanmıyorum ki
kulağa daha hoş gelsin.

Defter

Tanrı'nın insana insaniyetsizliği, binlercesini mateme boğar.

Defter

Doğanın kitabı der ki Tanrı bizi zerre umursamaz – ne de başka bir ya-
ratık.

Defter

Ebedi istirahat sözü mihraptan duyulurken rahatlatıcıdır. ...Deneyip
kendiniz görün, bakın ağırlığıyla zaman nasıl ellerinize asılacak.

'Captain Stormfield's Visit to Heaven'

Bir ulusun hurafelerini yaratan ben olayım, kanunlarını kimin yaptığı
umurumda olmaz.

Ekvatorun İzinde

Hindistan iki milyon tanrıya sahip, hepsine de tapıyor. Din denince,
diğer ülkeler yoksul, Hindistan tek milyoner.

Ekvatorun İzinde

Ruhun ölümsüzlüğünün kanıtlarından biri, yığınların ona inanmış olması. Dünyanın düz olduğuna da inandılar hep.

Defter

Daha iyi bir âleme göçtüklerini bildiğim nahoş insanların sayısını düşününce, elimde olmadan farklı bir hayat yaşamaya itiliyorum.

Pudd'nhead Wilson

Güzel bir iklim için Cennet, ahbablık için Cehennem.

Defter

Küfredemeyceksem eğer cennette işim ne?

Defter

Gençlik Çağı & Yaşlılık

Ben on dördünde bir yeniyetmeyken babam o kadar bilgisizdi ki, ihtiyarı çevremde görmeye zor dayanırdım. Ama yirmi birime bastığımda, yedi yılda ne kadar çok şey öğrenmiş olduğunu görüp hayret ettim.

Atfedilen söz

Akıllı çocuk, kendi babasını tanıyandır, kayıtsız şartsız onaylayansa, olağandışı.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Genç bir kötümserden daha üzücü bir görüntü yoktur.

Defter

Kırk sekizinden önce kötümser olan insan çok şey bilir; sonrasında iyimser olduysa çok az şey biliyordur.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Ellisindeki bir insan iyimser olmadan ahmak olabilir, ahmak olmadan iyimser değil.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Kötümser: hedefine varamamış iyimser.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Yüz kırışığı, sırı gülüşün olduğu yeri işaret etsin.

Ekvatorun İzinde

Yirmi dört sene önce tuhaf bir yakışıklılığım vardı. Geriye kalanı, zamanın açtığı çizgilerde görebiliyorum artık.

Mektup

Neden dersiniz, o [Sarah Bernhardt] gördüğüm en genç insan – kendim hariç, çünkü ben gençlerle bir araya gelince kendimi hep genç hissedirim.

‘Russian Sufferers’ (konuşma)

Yaşı ne olursa olsun, insan, yakasına parlak renkli bir çiçek takarak yaşını birkaç yıl geriye çekebilir.

The American Claimant

Eşyadaki oranı iyi hesaba katın. Yaşlı bir cennetkuşu olmaktansa genç bir haziranböceği olmak yeğdir.

Pudd’nhead Wilson

Kırkına varana dek daimi alışkanlığımız olmaz. Ardından, yaptığımız işler katılaşmaya yüz tutar, çok beklemez taşlaşır; işte asıl mesele o zaman başlamış demektir.

‘Seventieth Birthday’ (konuşma)

Şunu vurgulamak isterim ki –ben bunun bilgece olduğunu düşünüyorum– rahatsız yollar dışında yetmişinize varamayacağınızı anlarsanız, gitmeyin o yollardan.

‘Seventieth Birthday’ (konuşma)

Yetmiş yaşına olağan yoldan ulaştım: başka herkesi öldürecek bir hayat tarzına katı şekilde uyarak.

‘Seventieth Birthday’ (konuşma)

Hayat, yaşlılıkla ve onun ayrıcalık ve birikimleriyle başlamalı, gençlikle ve onun bu avantajları en harika şekilde yaşama kapasitesiyle sona er-

meli... Hayatın özeti budur. İlk yarısı, o şans olmaksızın yaşama yetisiyle geçer. Son yarısı, yeti falan olmadan şansla geçer.

Mektup

İnsan yaşamı nedir? Baştaki üçte bir, iyi zamanlar; gerisi, o zamanları anımsama.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Bir deneyimi sırf barındırdığı bilgeliği edinmek için yaşamak gerek – ve orada durmak; yoksa kızgın soba kapağına oturmaya kalkan kediden farkımız kalmaz. Kedi elbette bir daha kızgın kapağa yanaşmayacaktır – ve bu iyidir; ama artık soğuk kapak üzerinde oturmayı da istemeyecektir.

Ekvatorun İzinde

Her kim hayatın ne olduğunu anlayacak kadar uzun yaşamışsa, Âdem'e, soyumuzun o büyük velinimetine, derin bir şükran borcu olduğumuzu öğrenmiş demektir. Ne de olsa dünyaya ölümü getiren odur.

Pudd'nhead Wilson

Ölüm: kusur işlemiş, terk edilmiş, yaşlanmış, çaptan düşmüş, kalbi kırılmış olup artık yükü omuzlarına ağır gelen ve uzanıp istirahatete çekilmeye can atanların sığınağı, avunç kaynağı, en yakın ve candan ve değerli arkadaşı, velinimeti.

'Âdem üzerine' (konuşma)

Ağızlardan düşmeyen söz: 'Ölümlü olmak ne zor!' – yaşamak zorunda kalmış insanlardan geldiğine bakılırsa, tuhaf bir sitem.

Pudd'nhead Wilson

Gerçek, Dürüstlük, Yalan & Vehim

Kuşkuya mı düştünüz, gerçeği söyleyin.

Ekvatorun İzinde

Gerçeği söyleyin ya da kozunuzu oynayın – ama işin püf noktasını anlayın.

Pudd'nhead Wilson

Gerçek, sahip olduğumuz en değerli şeydir. Tasarruflu kullanalım.

Ekvatorun İzinde

Muhalefetin bana dair dediklerine aldırman – yeter ki hakkımda gerçeği söylemesinler.

Cumhuriyetçi Miting konuşması

Doğruluk görgüdendir; görgü ise uydurma.

‘Gizemli Yabancı’

Yanlış haber aktarmanın çoğun en emin yolu, tam doğruyu söylemektir.

Ekvatorun İzinde

Gerçek, uydurmadan daha tuhaftır, fakat bunun sebebi uydurmanın olasılıklara tutunma mecburiyetidir. Gerçek buna zorunlu değildir.

Ekvatorun İzinde

Hakiki beyefendi kadınların yanında çıplak gerçeği söylemez.

‘A Double-Barreled Detective Story’

Hepimizde bulunan o doğal alçaklık ifadesini yüzünde bastıran adam, haliyle dürüst görünüyordu.

‘A Mysterious Visit’

Evet, ben bile ikiyüzlüyüm. Pek çok bakımdan değil, bazı açılardan. Sanıyorum, kırk bir.

Mektup

Bazıları dürüstlüğün en iyi hareket tarzı olduğuna inanır. Bu hurafedir; hurafenin kendini gösterdiği kimi zaman olur ki, altısına birden geçer.

Ekvatorun İzinde

Dürüstlük en iyi hareket tarzıdır – söz konusu paraysa.

‘Business’ (konuşma)

Kimileri gerçeği söylerken yalan söyler. Ben yalan söyleyerek gerçeği söylerim.

Mülakat

Herkesin kuşku duyacağı bir yalanı asla söyleyemem, ne de herkesin inanacağı bir gerçeği.

Ekvatorun İzinde

Fikrini belirtirken olgulara hapsolanlardan değilim. Çok fazla gerçek kadar edebiyatın tadını hepten kaçırarak başka şey bilmiyorum.

‘The Savage Club Dinner’ (konuşma)

Carlyle ‘yalan yaşayamaz,’ demiş. Demek nasıl yalan söyleneceğini bilmiyormuş.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Siyasette dürüst insan, başka yerde olacağından daha çok ıştır.

A Tramp Abroad

İnsan, gerçek ahlakı, deneyimin ateşiyle olduğu gibi, suçun yüzdesiyle öğrenir.

‘Theoretical and Practical Morals’ (konuşma)

İtibar, kıymet ayarınızdır. Saf gümüşten şüpheyi ötelelediği gibi, kaplama malzemeyi saf diye yutturabilir. Bu minvalde, kendi kıymet ayarı bulunmayan insan, hep başkalarından borç almaya çalışır.

Mektup

Vehimlerinizi elden bırakmayın. Onlar giderse, yine var olursunuz, ama artık yaşamaktan çıkmış olursunuz.

Ekvatorun İzinde

Adam, kuruntularının çarçabuk durmak bileceği, hatta hayatın gerçeklerine vakıf olabileceği noktaya varmıştı; o noktaya ulaşmış insanın Tanrı yardımcısı olsun.

‘Joan of Arc’ (konuşma)

Marazi tahayyül karşısında ispatın elinden bir şey gelmez.

‘A Campaign That Failed’

Pek çok küçük şey reklamla büyümüştür.

A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court

Yalan söylerken çok dikkatli olun; aksi halde yakalanmanız an meselesidir.

‘Advice to Youth’ (konuşma)

Çoğun yaşanan şudur: yalan söyleyemeyen insan en iyi yalan uzmanı olduğunu sanır.

Pudd’nhead Wilson

Gerçek daha pabuçlarını giyerken, yalan dünyanın çevresini yarılamıştır.

Atfedilen söz

Kediyle yalan arasındaki en çarpıcı farklardan biri ilkinin dokuz canlı olmasından ibarettir.

Pudd'nhead Wilson

Gerçeği öldürmek güç değildir... iyi söylenmiş yalansa ölümsüzdür.

'Advice to Youth' (konuşma)

Sarsak, zayıf, sızması kolay yalan, hep sakınacağınız yalan türü olsun; böylesi yalanın ortalama gerçekten daha çok ömrü olmaz.

'Advice to Youth' (konuşma)

869 çeşit farklı yalan biçimi vardır, ama yalnızca biri doğrudan yasaktır. Komşunuza karşı yalancı tanıklık yapmayacaksınız.

Ekvatorun İzinde

Eski sözdür, 'Meseleyi daha kurcalama.' Yine de, mevzubahis olan şey çok önemli bir şeyse, bırakın gazeteler yapsın bunu.

Ekvatorun İzinde

Okuma, Yazma & Eğitim

Klasikler – herkesin okumuş olmayı istediği ama kimsenin okumadığı eserler.

‘The Disappearance of Literature’ (konuşma)

‘Klasik.’ Övgüye boğulup okunmayan kitap.

Ekvatorun İzinde

Kitaplar iyi dost değilse onu başka nerede bulurum ki?

Mektup

Kitabı başarılı yapan, içinde barındırdığı değil, dışarıda bıraktığı şeylerdir.

Mektup

İmgelem, en iyi, uzak alanlarda çalışır.

Saflar Yabancı Ülkede

Savaşta bulunmuş erkeklerin savaş sohbeti hep enteresandır; bu durumda, Ay’da bulunmamış şairin Ay sohbetinin donuk geçmesinden doğal bir şey olamaz.

Life on The Mississippi

İnanlının Yolculuğu diye bir kitap var, ailesini geride bırakmış bir adamı anlatıyor; neden bıraktığını söylemiyor.

Huckleberry Finn’in Maceraları

[James Fenimore Cooper'ın] *Geyik Avcısı* kitabı, kanımca, yazarın alkol zehirlenmeli titreme hezeyanından başka bir şey değil.

Fenimore Cooper's Literary Offenses'

İşin gerçeği, [Walter] Scott'ı anlayabilmek için iki yaş döneminden birinde olmanız gerekir. On sekizindeyken, *Ivanhoe*'yu okuyabilirsiniz, ama okuyamadığınız kısım için doksanınızı beklemeyi yeğlersiniz.

'The Disappearance of Literature' (konuşma)

George Eliot, Hawthorne ve benzerlerine katlanamıyorum. Daha kendileri varmadan yüzyıl sonra neredeler, bunu görüyorum ve bu beni öldüresiye yoruyor.

Mektup

The Bostonians [Henry James] romanına gelirsek, okumaktansa John Bunyan'ın¹³ cennetine mahkûm olmayı tercih ederim.

Mektup

Ayrıca, adil olmak gerekirse, bu geminin kütüphanesi için söylenecek bir başka övgü sözü daha var: kitaplığınızda, [Oliver Goldsmith'in] *Wakefield Papazı* romanı, hani şu yapmacık çocuksu hallerin ve iç karartıcı göstermelik ahlak örneklerinin... upuzun bir atık borusundan tahliyesinden ibaret olan kitap yok.

Ekvatorun İzinde

Jane Austen'in kitapları da bu kitaplıkta bulunmaz. Bir başına bu eksiklik bile, içinde tek kitap bulunmayan bir kitaplığı iyi kütüphane yapmaya yeter.

Ekvatorun İzinde

¹³ *İnanlımın Yolculuğu*'nun yazarı – ç.n.

Tom Sawyer, dünyevi bir hava katmak için nazım formuna sokulmuş bir ilahiden ibarettir.

Mektup

Bu anlatıda bir motif aramaya teşebbüs eden kişiler tahkikata uğrayacak, ahlak dersi aramaya kalkanlar yerinden yurdundan edilecek, olay örgüsü bulmaya çalışanlar kurşuna dizilecektir.

Huckleberry Finn'in Maceraları'ndaki 'Uyarı' notu

[Concord, Massachusetts Kütüphanesi] *Huck*'ı 'çöp ve ancak gecekondu sakinlerine yaraşır' diyerek kütüphanelerinden çıkarmış. Artık bu sayede 25.000 daha satar, orası kesin.

Mektup

Bana göre, içinde soylu bir basitlik barındıran edebiyat en iyi ve en kalıcısıdır.

'Montreal Address' (konuşma)

Eğlendirici öykü Amerikan, komik öykü İngiliz, nükteli öykü ise Fransızdır. Eğlendirici öykü istediği etkiyi anlatım tarzıyla yaratır, komik öykü ile nükteli öykü ise konuyla.

'How to Tell a Story'

Belki hiçbir şair bilinçli olarak eser hırsızlığı yapmaz. Ama şu ya da bu zaman bunu bilinçsizce yapmış şairler olmuştur demek için de elde haklı gerekçeler var gibi.

Ekvatorun İzinde

Britanya Müzesi'ndeki kütüphaneyi özellikle çarpıcı buldum. Oradaki okuma seanslarım toplamda saatleri buldu, ama müze üzerinde pek bir etki bırakamadım.

'About London' (konuşma)

‘Kraliçenin İngilizcesi’ diye bir şey yok. Bu dilin mülkiyeti bir anonim ortaklığa geçmiş durumda ve hisselerin büyük çoğunluğu bizde.

Ekvatorun İzinde

Pek çok farklı türde kitap var, ne ki iyi kitaplar gençlere hitap eden kitaplardır.

‘Advice to Youth’ (konuşma)

Bana öyle geliyor ki, gazetelerimizin sayısı arttığı oranda ahlakımız çürüyor.

‘Licence of the Press’ (konuşma)

Faziletlerinden dem vuran bir gazete nasılsa öyle noksandı adam.

Ekvatorun İzinde

Kamuoyu denen şu berbat güç ne çukur kazmada, ne ayakkabı imalatında, kısacası hiçbir işte dikiş tutturamayıp düşkünlerevi yolunda ilerlerken gazeteciliğe bulaşmış cahil ama kendinden hoşnut bir alıklar güruhunca Amerika’da icat edilmiştir.

‘Licence of the Press’ (konuşma)

İnsan, basılı fikirlerinden hep daha iyidir.

‘Hamilton W. Mabie’ (konuşma)

Benim yapıtlarım su gibidir. Büyük ustaların yapıtları şarap gibi. Ama herkes su içer.

Defter

Oyun yazarken temel unsur yeniliktir. Dünya tüm sanatlarda katı formlardan yaka silkmış bir kere.

‘Henry Irving’ (konuşma)

Sıfat kullanmak mı? Kuşkuya düştüğünüzde, savurun gitsin.

Pudd’nhead Wilson

Veciz söz yazmak doğru olanı yapmaktan daha zahmetli iştir.

Ekvatorun İzinde

Kendine öğretmek soylu iş, ama daha soylusu, başkalarına öğretmektir
– hem daha az zahmetle.

‘Doctor Van Dyke’ (konuşma)

Hapishanedense okula destek vermek evladır.

‘Feeding a Dog on Its Own Tail’ (konuşma)

Kanaatimiz odur ki bir ulusun büyüklüğü devlet okullarından belli olur.

‘Public Education Association’ (konuşma)

Her şeyin sınırı vardır – demir filizi eğitimle altına dönüşmez.

‘What is Man?’

Eğitim her şeydir... karnabahar üniversite eğitimi almış lahanadan öte şey değildir.

Pudd’nhead Wilson

Eğitim, esasen, öğrenmediğimiz şeylerin toplamıdır.

Defter

Tanrı önce budalaları yarattı. Bu, pratik kazanmak içindi. Ardından okul idare kurullarını.

Ekvatorun İzinde

Sağlık & Egzersiz

Sağlığını korumanın tek yolu istemediğini yemek, hoşlanmadığını içmek ve paşa gönlünüzün tersine hareket etmektir.

Ekvatorun İzinde

Uyuyup dinlenmek dışında hiç egzersiz yapmadım, buna niyetim de yok. Egzersiz korkunç bir şey. Ve yorgunken hiçbir yararı olmaz – ama ben hep yorgundum.

‘Seventieth Birthday’ (konuşma)

Baş ağrısını hafife almayın. En keskin halindeyken kötü bir yatırım gibi görünür, ama geçmeye başladığında vadesi dolmamış kısmının dakikası dört dolar eder.

Ekvatorun İzinde

Şu diyet meselesi: benimle arası olmayan şeylere hep inatçı bir katıllıkla bağlı kalmışımdır, ta ki birimiz diğerinin sırtını yere getirene dek.

‘Seventieth Birthday’ (konuşma)

[İskoç viskisi:] geceleri diş ağrımı engellesin diye içerim. Hiç diş ağrısı çekmedim; çekmeye de niyetim yok.

Europe and Elsewhere

Sağlığa kadeh kaldırmak kötü içkiyi iyi yapmaz, ama tadını iyileştirir.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Mutedil itidal, en güzeldir.

Defter

Para & Ticaret

İnsanın hayatta borsa spekülasyonu yapmaması gereken iki zaman vardır: maddi gücü yetmediğinde ve yetiyorken.

Ekvatorun İzinde

Temel önermem şu: ticarete başarılı olun – benim oluşturduğum örnekten sakının.

‘Business’(konuşma)

Şimdi hızla zenginlikten yoksulluğa yükseliyor.

‘Henry Ward Beecher’s Farm’

Paranızı kurtarmak için basit kurallar: Coşkun bir dürtüyle bir yardım kuruluşuna yardımcı olayım derken defteriniz dürüldüğünde, yarısını kurtarmak için, bekleyip kırka kadar saymak. Dörtte üçünü kurtarmak için, altmışa kadar saymak. Hepsini kurtarmak için, altmış beşe kadar saymak.

Ekvatorun İzinde

Para yokluğu: her tür kötülüğün kökeninde bu yatar.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Kaza sigortasından daha yararlı bir şey yoktur. Bir defasında, bütün bir ailenin basit bir kırık bacak sayesinde küçük bir servete konup yoksulluktan kurtulduğuna tanık olmuştum.

‘Accident Insurance’ (konuşma)

Seyahat

Öğrendiğim odur ki, insanları seviyor musunuz yoksa nefret mi ediyorsunuz, öğrenmek için, onlarla seyahat etmekten daha emin yol yoktur.

Tom Sawyer Abroad

Mülayim okur kendisinden ne dört dörtlük budala çıkabileceğini yurtdışına gidene kadar öğrenemez.

Saflar Yabancı Ülkede

Ortalama insan kendi ülkesinden uzaktaki ülkeler hakkında derin bir cehalet içindedir.

Ekvatorun İzinde

Seyahat, önyargı, bağnazlık ve dar kafalılık için ölümcüldür; insanlarımızın pek çoğunun bu bakımdan seyahate fena halde ihtiyacı var.

Saflar Yabancı Ülkede

Yaratıcı, İtalya'yı Michelangelo'nun tasarımlarıyla yaratmış.

Saflar Yabancı Ülkede

Bermuda'da elbette kimi 'görülecek yerler' var, ama bunlardan kurtulması da kolay. Bu, büyük avantaj – Avrupa'da olmak yetiyor.

'Notes of an Idle Excursion'

Jambonlu yumurta kadar manzarayı güzelleştiren bir şey de yok hani.

Roughing It

Vinci diye yazıp vinçi diye okuyorlar; yabancılar onların telaffuz ettiğinden daha iyi yazıyorlar.

Saflar Yabancı Ülkede

Bu yerliler de bir tuhaf: istedikleri zaman ölebiliyorlar – boş verin ölmeyi: o işi, aşkına karşılık bulamayan Fransızlara bırakın.

‘The Sandwich Islands’ (konuşma)

Almanlar Rhine şarabına fazlasıyla düşkünler; uzun ince şişelerde satılan bu şarap pek hoş bir içecek sayılıyor. Etiketini bakarak sirke olmadığını anlaması bedava.

A Tramp Abroad

[Londra Aile Otelleri üzerine] Bunlar Londra’ya has bir özellik. Tanrı başka yerde var olmasına izin vermemiş... Her tür modern külfet esirgenmeden sağlanmış, buna modası geçmiş yüzyıllık âdetleri de dâhil. Yatak odaları deseniz, iflah olmaz mobilyalar için kurulan bir hastane.

Mektup

Eskiden iyi otelmiş, ama bu bir şey kanıtlamıyor ki – ben de eskiden iyi bir çocuktum.

Saflar Yabancı Ülkede

Görmek istediğim tüm yabancı ülkeleri gördüm, cennet ve cehennem hariç – bunlardan birini görme yönünde merakım da belli belirsiz.

Mektup

Çeşitli Konular

Ölümüne dair haberler fazla abartılıyor.

Telgraf iletisi

Jübilelere alışkınım; birkaç defa yapmışlığım var.

‘Seventieth Birthday’ (konuşma)

Şeref nişanı verildiği de oldu bana. Ne ki çok az insan kaçabiliyor bu payeden.

A Tramp Abroad

Hayatım boyunca melek olmanın eşiğinde gezindim hep; nedense hâlâ gerçekleşmedi bu.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Hep pervasız oldum. Pervasız doğmuşum; o yüzden sürekli ve oldukça bilinçsiz şekilde önemsiz görgü kurallarını çiğniyordum – ha bu kurallar beni küçük düşürmesi beklenen aşağılamalara yol açıyordu, ama ben etkilenmiyordum; zaten ben bir şey olduğunu bile bilmiyordum ki.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Ölçüyü kaybetmem uzun zaman alır, ama bir kaybetmeye göreyim, kılavuzum köpek olsa bulamam.

Defter

Hayatta gerçek huzuru sağlayan, küçük rahatlıklardır.

A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court

Alışkanlık alışkanlıktır, pencereden savruluvermeye gelmez; onun yerine, gönlünü ederek onu her defasında merdivenden bir basamak aşağı indirip savmak daha yerinde bir davranıştır.

Pudd'nhead Wilson

Görenek, uygunsuz şeyleri uygun kılar.

Ekvatorun İzinde

Meşgul olmak, insanın biricik mutluluğudur.

Mektup

Olağanüstü bir yetiyi uygulamak hayattaki en üstün hazdır.

The American Claimant

İki gün sonraya da ertelenebilecek olanı yarına erteleme.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Kimileri her türlü güzel ve kahramanca şeyi yapabilir, biri hariç! Mutluluğunu mutsuza söylemekten sakınmak.

Ekvatorun İzinde

Her insan, değeri sahip olduğu her şeyi aşan bir iyelikle doğar – son nefesi.

Ekvatorun İzinde

Neden doğumda bayram ederken cenazede yasa boğuluruz? Söz konusu kişi biz değilizdir de ondan.

Pudd'nhead Wilson

Rusya'nın otokrati, dünyadaki diğer bütün insanlardan daha çok güce sahip ama hapsirmasını tutmaktan aciz.

Ekvatorun İzinde

Hiçbir enlem yoktur ki, haklarıma kavuşsam Ekvator olmazdım demesin.

Ekvatorun İzinde

İncil’de İngilizlerden bahsedildiği bir vaka: Ne mutlu halim olanlara, çünkü onlar yeryüzünü miras alacaklar.

Ekvatorun İzinde

Mizah, insanın sahip olduğu en büyük nimettir.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Kahkahanın taarruzuna karşı hiçbir şey ayakta kalamaz.

‘Gizemli Yabancı’

İçinde bir nebze felsefe barındırmayan gülüş, mizahın aksırmasından başka şey değildir. Sahici mizah, bilgeliğe doygunudur.

Aktaran: Opie Read, *Mark Twain and I*

Bu esprilerden bazısının yapıldığı görkemli çağları sınıflandırmanın tek yolu, jeolojik dönemlere bakmaktır.

A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court

Yeni espri diye bir şey yoktur.

A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court

Kişi, güzelliği, nadirse eğer, abartmaya yatkındır.

Saflar Yabancı Ülkede

Kızıl saçlı insanlar belli bir toplumsal düzeyin üzerindelerse, kumraldır.

A Connecticut Yankee in King Arthur’s Court

Hemen bütün siyah ve kahverengi derililer güzeldir, oysa güzel beyaz derili ender bulunur.

Ekvatorun İzinde

Ölmüşlerin faziletlerini abartmak insani bir şeydir.

Defter

İltifattan hoşlanmadığımı söylemek gibi yapmacık bir söz etmem. Ne kadar güçlü olursanız o kadar iyidir; benim payıma da bunu sindirebilmek düşer.

‘The Last Lotos Club’ (konuşma)

Zarafetle iltifatta bulunmak bizatihi yetenektir; bunu yerli yerinde yapmak ise sanattır.

‘The Last Lotos Club’ (konuşma)

Acımak, yaşayanlar içindir; imrenmek ise, ölmüşler.

Ekvatorun İzinde

[Savaş:] düşüncesiz mermi israfı.

‘The Art of War’ (konuşma)

Şükran Günü, Püritenler, komşuları Kızılderililerce kökleri kurutulacağına, komşuları Kızılderililerin kökünü kurutmayı başardıklarını fark ettiklerinde New England’da başladı.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Çoğunluk tarafında bulunduğunuzu gördüğünüz vakit, kendinizi düzeltme zamanı gelmiş demektir.

Defter

Zorunluluk, yasa tanımaz.

Saflar Yabancı Ülkede

Zorunluluk, ‘şansını deneme’nin anasıdır.

Roughing It

Öyleyse tutarlılığın gerçek dayanağı nedir? Değişim.

‘Consistency’ (konuşma)

Yeni fikri olan insan delinin tekidir – ta ki fikir başarıya ulaşana dek.

Ekvatorun İzinde

Dışarıda kalmak, dışarı çıkmaktan kolaydır.

Ekvatorun İzinde

Gök gürlemesi iyidir, gök gürlemesi etkileyicidir; ama noktayı koyan, şimşektir.

Mektup

Başka insanın bilgisindense kendi bilgisizliğimi yeğlerim, çünkü onda olandan bende zaten çok var.

Mektup

4 Temmuz. İstatistik bilimi gösteriyor ki, yılın bütün günleri bir yana, bu günde daha çok insanı budalalığa kaptırıyoruz. Buna göre, elde kalanların sayısına bakarsak, her seneye bir Dört Temmuz artık yetmiyor – ülke çok büyüdü.

Pudd’nhead Wilson

Ona bu konuda her şeyi anlattım, şimdi kendisi bu konuda bir şey bilmiyor.

‘The Begum of Bengal’ (konuşma)

Kehanet: Bir milyon olasılık içinde iki tam isabet.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Hatırlayabildiğim şeylerin sayısı çok şaşırtıcı değil – hatırlayabildiğim, şaşırtıcılıktan uzak şeylerin sayısını düşününce.

Mark Twain: A Biography, Albert Bigelow Paine

Zihin kapasitem fevkalade geniş olmalı; bazen uydurmak neredeyse bir haftamı alıyor.

Saflar Yabancı Ülkede

Konuşmadan duramıyorum – bazen öğretici olmak pahasına.

‘Londra’ (konuşma)

İyi anlatılmış güzel öyküyü severim. Bu yüzden kimileyin kendim anlatmak zorunda kalıyorum.

‘The Watermelon’ (konuşma)

Kısıtlı alandan uzun, dar bir salona seslenmekten hep korkmuşumdur. Tüm dinleyiciyi görebileceğim bir salonda konuşmak isterim... Böylece arkanızda kimse kalmaz –ee, ne yapacaklarını hiç bilemezsiniz.

‘Courage’ (konuşma)

Çelebi insan küfretmez, şeklindeki fikir hepten yanlış; küfredebilir ve yine çelebi kalabilir, şayet bunu hoş, iyicil ve sevecen biçimde yapmışsa.

‘Taxes and Morals’ (konuşma)

Konu sırf süs kabilinden lanet okumaya gelince, yerli Amerikalı, yeteneğiyle, insan evlatları içinde sivrilir.

Roughing It

Takımyıldızına isim vermek hep zahmetli olmuştur. Gerçekdışı bir ad vererseniz, o doğrultuda hareket etmeyi hep reddeder; uğruna o adın verildiği şeye benzememek için elinden geleni arkasına komaz.

Ekvatorun İzinde

İklimi yaratan, insan çevrenizdir.

Ekvatorun İzinde

O kutsal arkadaşlık tutkusu pek tatlı, sabit, vefakârdır ve ömür boyu sürecek dayanıklı bir karakter taşır – işin içinde borç istemek yoksa.

Pudd'nhead Wilson

Solucanı düzleştirebilirsiniz, ama kıvrılıp bükülmesi doğasındandır; o, zamanını bekler.

More Maxims of Mark, ed. Merle Johnson

Gönlünüzü kırmada düşmanınızla dostunuz bir çalışır; biri size iftira atıyorsa, diğeri haberini ulaştırır.

Ekvatorun İzinde

Başka işlerde ehliyet aranır; hukukta ise, üstünü örtebilme.

Ekvatorun İzinde

Avukatınız vardı, diye hatırlıyorum. Benim de hep olmuştur – gerçi bu işten hiç çıkarım olmadı.

'Author's Club' (konuşma)

Pek azımız zenginliğe tahammül edebilir – yani bir başkasının kine.

Ekvatorun İzinde

Tahammül gösteremeyeceğiniz şey yoktur, doğma büyüme tıynetiniz o yöndeyseniz.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Kendi fikrimiz, kendi düşüncemiz diye bir şey olmaz: sahip olduklarımız, bize aktarılan ve kafamıza kazınan düşüncelerdir.

A Connecticut Yankee in King Arthur's Court

Beklenmedik para, sevinç kaynağıdır. Aynı miktar, çoğunu umuyor-duysanız, karamsar eder.

Mektup

Horlayan kimse neden kendini duyamaz – bunu bilmenin yolu yoktur.

Tom Sawyer Abroad

Gürültü hiçbir şeyi kanıtlamaz. Yumurtlamış tavuk da çoğun asteroit yumurtlamışçasına gıdaklar.

Ekvatorun İzinde

Adam yerin üstünde işe yaramazın teki; altına girse en azından lahana-ya ilham verir.

Pudd'nhead Wilson

Tüm yumurtalarınızı bir sepete koyun – O SEPETİ DE, AMAN HA, GÖZDEN IRAK TUTMAYIN.

Pudd'nhead Wilson

Dehalarını yazdıkları eserlere yansıtmış üç büyük yazardan yıkıcı, tahrip edici, göz açıcı, kıskırtıcı, tekinsiz, hesaplı ciddiyete metelik vermeyen düşünceler... Okuyanı kimileyin bıyık altından gülümseten, kimileyin yumruk yemişçesine sersemleten... Hepsi de ince zekânın imbiğinden süzölmüş, bazen paradoksal gibi gözöükse de birey ve toplum yaşamının kuytu karanlık köşelerini apaçık gözler önüne seren... Özcesi, aforizma olmanın hakkını veren sözler...

Elinizdeki kitap bu üç usta yazarın yıllar öncesinden günümüze yaydığı ışığın ne denli göz kamaştırıcı olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor.

Yaşlı, her şeye inanır; orta yaşlı, kuşku duyar; genç, her şeyi bilir.
(O. Wilde),

Hiçbir şey, mutluluk kadar eskimez. (O. Wilde),

Çoğu insan, başkasıdır. Düşünceleri bir diğlerinin fikirleridir, yaşamları taklitten ibarettir, tutkularıysa aktarma. (O. Wilde)

İnsanlığın gelişmesi, ilk koşul olarak, öncünün kendini bilerek budala yerine koymasından geçer. (B. Shaw),

Hayatta iki tragedya vardır. İlki, gönlünüzün arzuladığını yitirmek. Diğeri, kazanmak. (B. Shaw),

Eğitimli insan, okuyarak zaman öldüren aylaktır. (B. Shaw)

İnsan, yüzü kızaran tek hayvandır, ya da kızarması gereken. (M. Twain),

İnsan ırkı bu işte. Nuh gemiyi niye kılpayı kaçırmadı diye hayıflanmamak elde mi? (M. Twain),

Tanrı önce budalaları yarattı. Bu, pratik kazanmak içindi. Ardından okul yönetim kurullarını. (M. Twain)

*dipnot
yayınları

Selânik Caddesi 82/24 Kızılay - Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 • Faks: (0 312) 419 25 32
dipnotkitabevi@yahoo.com • www.dipnotkitap.com

